

ПРИРУЧНИК

ЗА ИЗРАДУ СУДСКИХ ОДЛУКА У УПРАВНОМ СУДУ

ИЗРАДА СУДСКИХ ОДЛУКА У УПРАВНОМ СПОРУ,
ИЗБОРНОМ СПОРУ И СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

ПРИРУЧНИК

ЗА ИЗРАДУ СУДСКИХ ОДЛУКА У УПРАВНОМ СУДУ

ИЗРАДА СУДСКИХ ОДЛУКА У УПРАВНОМ СПОРУ,
ИЗБОРНОМ СПОРУ И СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Издавачи:

Управни суд Републике Србије и Правосудна академија

Аутори:

судија Радојка Маринковић
вршилац функције председника Управног суда Републике Србије

судија Вера Маринковић
заменик председника Одељења судске праксе у Управном суду

судија Гордана Богдановић
заменик вршиоца функције председника Управног суда

Лектура:

Јасмина Алибеговић

Фотограф:

Милан Обрадовић, Мисија ОЕБС-а у Републици Србији

Графичко обликовање:

Милица Дервишевић

Тираж:

400

Штампа:

Јовшић Принтинг Центар доо

ISBN 978-86-901466-2-8

Република Србија
УПРАВНИ СУД

ПРАВСУДНА
АКАДЕМИЈА

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

Штампање ове публикације помогла је Мисија ОЕБС-а у Србији. Ставови изречени у публикацији припадају искључиво аутору и његовим сарадницима и не представљају нужно званичан став Мисије ОЕБС-а у Србији.

Садржај

Прописи	7
1. Увод	9
2. Скраћенице.....	12
3. Надлежност Управног суда.....	13
3.1. Опште напомене о надлежности.....	13
3.2. Надлежност у управном спору.....	13
3.3. Надлежност у изборним споровима.....	14
3.4. Надлежност у суђењу у разумном року.....	15
4. Општа правила при писању одлука и других писмена у суду	16
5. Врсте судских одлука у управном спору.....	19
5.1. Пресуда.....	20
5.1.1. Општи појмови.....	20
5.1.2. Саставни делови пресуде	20
5.1.2.1. Увод.....	21
5.1.2.2. Диспозитив пресуде.....	21
5.1.2.2.1. Пресуда којом се тужба одбија.....	22
5.1.2.2.2. Пресуда којом се тужба уважава.....	22
Спор ограничене јурисдикције	22
Спор пуне јурисдикције	24
Пресуде у спору због ћутања управе.....	26
5.1.2.2.3. Одлучивање о парничним стварима у управном спору.....	26
5.1.2.3. Образложење.....	27
5.2. Решење	34
5.2.1. Одбацивање тужбе.....	34
5.2.2. Обустављање поступка.....	37
5.2.3. Решење о захтеву за одлагање извршења.....	38
5.2.4. Решење суда које замењује управни акт због пасивног непоступања по	

пресуди.....	42
5.2.5. Решење по приговору на решење судије појединца (члан 27. ЗУС).....	46
5.2.6. Сходна примена Закона о парничном поступку.....	51
5.2.6.1. Решење којим се суд оглашава ненадлежним.....	51
5.2.6.2. Допунска одлука и исправљање одлуке.....	53
5.2.6.3. Одбацивање неуредног поднеска.....	56
5.2.6.4. Враћање у пређашње стање.....	56
5.2.6.5. Спајање предмета ради једновременог одлучивања.....	58
5.2.6.6. Прекид и наставак поступка.....	59
5.2.6.7. Одлука о трошковима.....	60
5.3. Одлуке по ванредним правним средствима.....	61
5.3.1. Понављање поступка.....	61
5.3.1.1. Процесне одлуке по тужби за понављање.....	63
5.3.1.2. Мериторне одлуке по тужби за понављање поступка.....	65
5.3.2. Захтев за преиспитивање судске одлуке.....	66
5.3.2.1. Процесне одлуке по захтеву.....	67
5.3.2.2. Мериторне одлуке по захтеву.....	69
6. Судске одлуке у изборним споровима.....	71
6.1. Опште напомене о изборном спору.....	71
6.1.1. Закон о избору председника Републике.....	73
6.1.2. Закон о избору народних посланика.....	73
6.1.3. Закон о локалним изборима.....	76
6.1.4. Закон о националним саветима националних мањина.....	77
6.2. Врсте судских одлука у изборном спору.....	79
6.2.1. Пресуда.....	79
6.2.1.1. Увод.....	80
6.2.1.2. Диспозитив.....	80
6.2.1.2.1. Пресуда којом се жалба одбија.....	81
6.2.1.2.2. Пресуда којом се жалба уважава.....	81
6.2.1.3. Образложење.....	83
6.2.2. Решење.....	85
6.2.2.1. Одбацивање жалбе.....	85
6.2.2.2. Обустављање поступка.....	87

7. Доношење одлука применом Закона о заштити права на суђење у разумном року	89
7.1. Мерила за оцену трајања суђења у разумном року.....	91
7.2. Врсте одлука по приговору ради убрзавања поступка.....	99
7.2.1. Одбијање приговора.....	99
7.2.2. Усвајање приговора и утврђивање повреде права на суђење у разумном року.....	104
7.2.3. Одбачај приговора.....	107
7.3. Трошкови поступка.....	110
7.4. Пракса Европског суда за људска права у вези повреде права на суђење у разумном року.....	111

Прописи

Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 98/06...16/22)

Закон о управним споровима („Службени гласник РС”, бр. 111/09)

Закон о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20)

Закон о избору председника Републике („Службени гласник РС”, бр. 14/22)

Закон о избору народних посланика („Службени гласник РС”, бр. 14/22)

Закон о локалним изборима („Службени гласник РС”, бр. 14/22)

Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 20/14 – одлука УС, 55/14 и 47/18)

Закон о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС”, бр. 40/15)

Судски пословник („Службени гласник РС”, бр. 110/09...18/22)

1. Увод

У Републици Србији, сетом правосудних закона из 2008. године (Законом о уређењу судова, Законом о судијама, Законом о Високом савету судства, Законом о јавном тужилаштву, Законом о Државном већу тужилаца и Законом о седиштима и подручјима судова и јавним тужилаштвима, сви објављени у „Службеном гласнику РС“, бр. 116/08 од 22. 12. 2008. године), донетих на подлози Устава Републике Србије из 2006. године, установљен је Управни суд Републике Србије, као суд посебне надлежности који суди у управним споровима. Међутим, историја управног спора у Републици Србији датира из давне 1869. године. Од тада па до данашњих дана, кроз периоде различитих облика државних уређења, у различитим организацијским облицима управног судовања, развијали су се правни институти управног спора и стварана богата судска пракса, на којима је утемељен Управни суд.

Закон о управним споровима¹ је процесни закон који дефинише управни спор и суђење у управном спору. Управно суђење је решавање управних спорова покренутих тужбом против коначних управних аката, коначних појединачних аката којима се решава о праву, обавези или на закону заснованом интересу, у погледу којих у одређеном случају законом није предвиђена другачија судска заштита и о законитости других коначних појединачних аката када је то законом предвиђено, а за које се сумња да су незаконити или због ћутања управе, односно недоношења захтеваног акта од стране надлежног органа. Одредбе ЗУС-а, које се односе на управни акт, примењују се и на друге акте против којих се може водити управни спор². Дакле, тужбом у управном спору, тужилац (лице о чијим правима, обавезама или на закону заснованим интересима је одлучивано одређеним управним актом), који је незадовољан тим актом, јер сматра да су њиме повређени правни прописи на његову штету и тражи од суда оцену законитости тог акта и његове утемељености на правним прописима и уклањање из правног поретка незако-

1 Службени гласник РС“ бр. 111/09, ступио је на снагу дана 30. 12. 2009. године

2 Члан 3. ЗУС

нитих аката органа јавне власти, укључујући и незаконито, пасивно понашање управе, тзв. ћутање управе.

Посебна надлежност Управног суда је судска заштита у изборним споровима. Изборни спор карактеришу врло кратки рокови, одређени у часовима, у којима се жалба може поднети, али и исто тако кратки рокови у којима суд о жалби мора да одлучи. Овако прописани рокови произлазе из саме правне природе изборног поступка који мора да се спроводи брзо и ефикасно како се не би реметио целокупни ток избора. У поступку заштите изборног права, суд примењује сходно одредбе Закона о управним споровима, што значи да примењује само оне одредбе и у оној мери које одговарају правној природи изборног спора.

Закон о управним споровима не прописује рокове за поступање суда у управном спору. У одређеним случајевима ови рокови су прописани материјалним прописима. Тако, према члану 72. Закона о заштити конкуренције, суд ће донети одлуку по тужби најкасније у року од три месеца од пријема одговора на тужбу, односно од протеча рока за одговор на тужбу. Врховни касациони суд ће донети одлуку о ванредном правном средству најкасније у року од три месеца од пријема одговора, односно од протеча рока за одговор тужене комисије, а према члану 27. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, против решења и закључка Повереника може се покренути управни спор. Управни спор поводом остваривања права на слободан приступ информацијама од јавног значаја је хитан. О повреди права на суђење у разумном року до доношења Закона о заштити права на суђење у разумном року из 2015. године, који се примењује од 1. 1. 2016. године, одлучивао је Уставни суд. Доношењем Закона о заштити права на суђење у разумном року по приговору ради убрзавања поступка решава председник суда, а по жалби на одлуку председника суда непосредно виши суд. У управном спору то је председник Управног суда, односно Врховни суд.

Предмет и правна природа управног спора намећу одређена правила писања судских одлука, чије поштовање омогућава лакше разумевање правних питања о којима се одлучује. Међутим, поред поштовања прописаних правила, приликом израде судских одлука у управном спору мора се имати у виду да се вештим писањем судске одлуке не може надоместити недостатак

правног знања, нити ће само правно знање које није јасно дефинисано кроз вештину писања чинити одлуку правно исправном.

Овај приручник је израђен на важећим законским прописима и досадашњој судској пракси у управном спору, са намером да буде водич едукативног карактера почетницима, али и као стални подсетник за судије и судијске помоћнике у изради судских одлука у управном спору, изборном спору и поступцима у вези са суђењем у разумном року.

Аутори

2. Скраћенице

РС	Република Србија
Устав	Устав Републике Србије
ЕК	Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП	Европски суд за људска права
ЗУС	Закон о управним споровима
ЗИНП	Закон о избору народних посланика
ЗЛИ	Закон о локалним изборима
ЗПСУР	Закон о заштити права на суђење у разумном року
ЗПП	Закон о парничном поступку

3. Надлежност Управног суда

3.1. Опште напомене о надлежности

Према Уставу Републике Србије, правни поредак је јединствен, уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску, а однос три гране власти заснива се на међусобном поверавању и равнотежи. Свако има право да независан и законом установљен суд, правично и у разумном року, на јавној расправи одлучи о његовим правима и слободама, основаности сумњи која је била разлог за покретање поступка и оптужбама против њега.³

Законом о уређењу судова прописано је да Управни суд суди у управним споровима и да пружа међународну правну помоћ у оквиру своје надлежности и врши и друге послове одређене законом.⁴

3.2. Надлежност у управном спору

Законом о управним споровима прописано је да суд одлучује о законитости коначних управних аката, осим оних у погледу којих је предвиђена другачија судска заштита; у управном спору суд одлучује и о законитости коначних појединачних аката којима се решава о праву, обавези или на закону заснованом интересу у погледу којих у одређеном случају законом није предвиђена другачија судска заштита; суд у управном спору одлучује и о законитости других коначних појединачних аката када је то законом предвиђено; одредбе овог закона које се односе на управни акт примењују се

3 Чланови 4. и 32. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06...16/22).

4 Члан 29. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 116/08...88/18).

и на друге акте против којих се може водити управни спор. Сагласно наведеном, управни спор се може покренути против управног акта који је донет у другом степену и против управног акта против кога није дозвољена жалба у управном поступку, као и када надлежни орган о захтеву, односно жалби странке није донео управни акт под условима предвиђеним овим законом. У управном спору може се тражити и повраћај одузетих ствари и накнада штете која је тужиоцу нанета извршењем акта који се оспорава. Управни спор решава Управни суд који одлучује у већу од три судије, осим ако истим законом није другачије одређено.⁵

3.3. Надлежност у изборним споровима

Закон о избору народних посланика прописује да се судска заштита остварује пред Управним судом који решава о жалби против решења Републичке изборне комисије донетог по приговору, а у том изборном спору сходно се примењују одредбе закона којим се уређује управни спор.⁶

Законом о локалним изборима⁷ прописано је да се судска заштита остварује пред вишим судом, с тим да се одредбе закона којим се уређује управни спор сходно примењују на одлучивање о жалби на решење изборне комисије којим је одлучено о приговору и о жалби на одлуку скупштине јединице локалне самоуправе. Претходно важећи Закон о локалним изборима је за суђење у овим изборним споровима прописивао надлежност Управног суда, а ова надлежност Управног суда остала је и за локалне изборе расписане у року од једне године од дана када је овај закон ступио на снагу, како је то прописано у прелазним и завршним одредбама Закона о локалним изборима.⁸

5 Чланови 3., 8., 14., 15. и 16. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09).

6 Чланови 156. и 159. Закона о избору народних посланика („Службени гласник РС“, бр. 14/22).

7 Закон о локалним изборима („Службени гласник РС“, бр. 14/22).

8 Чланови 8. и 97. Закона о локалним изборима („Службени гласник РС“, бр. 14/22).

3.4. Надлежност у суђењу у разумном року

Законом о заштити права на суђење у разумном року прописано је да председник суда проучава извештај и списе предмета и примењује мерила за оцену трајања суђења у разумном року, а после тога решењем приговор одбија или усваја и утврђује повреду права на суђење у разумном року, те је сагласно наведеном одлучивање по приговору због заштите права на суђење у разумном року у управном спору у надлежности председника Управног суда.⁹

9 Члан 10. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/15).

4. Општа правила при писању одлука и других писмена у суду¹⁰

У свом раду суд користи изразе из закона и избегава стране речи и речи које нису опште усвојене у раду суда. Језички израз одлука и других писмена мора бити јасан и разумљив.

У уводу пресуде суд означава предмет спора. За кратко означање спора суд, по правилу, користи законске правне институције.

У изреци и образложењу одлуке странке се увек означавају њиховим пуним личним именом, а не по реду набрајања (првотужилац, друготужени и сл).

У образложењу одлуке може се наводити и пракса међународних институција које штите људска права (нпр. Европски суд за људска права – *Винчић и ројшић Србије*, „Службени гласник РС“, бр. ...).

Кад се подаци уписују у јавне књиге изрека садржи и личне податке прописане посебним прописима (име једног родитеља, девојачко презиме, година рођења, ЈМБГ и др).

Назив закона и других прописа могу се у тексту навести у скраћеном облику (ЗУС; ЗПП), а они који нису у честој употреби, наводе се пуним називом и означањем службеног гласила и броја у коме су објављени (нпр. „Службени гласник РС“, бр. 10/22).

Писмена која се односе на предмете у раду у појединим одељењима потписује председник већа, односно судија појединац.

10 Под називом и садржајем који следи прописано у одредбама чланова 122-125. Судског пословника („Службени гласник РС“, бр. 110/09...18/22).

Управитељ писарнице може потписивати писмена само ако су састављена на основу писмене одлуке или упутства председника већа, односно судије појединца.

Писмена која се односе на позивање странака, сведока, вештака, достављање тужбе, одговора на тужбу и друге послове експедиције потписује лице које их отправља.

У случају трајне спречености или наступања других изузетних околности, услед којих не постоји могућност да председник већа или записничар потпишу одлуку која је донета, али није изршена односно потписана, одлуку ће израдити или потписати уместо председника већа, други судија, а уместо записничара – други записничар, односно лице кога одреди председник.

Председник ће посебном одлуком одредити судију који ће даље поступати у предмету, ако је донета одлука потписана а није експедована, односно да по предмету треба да се поступа.

Ако је закључена расправа, односно претрес, а одлука није донета, председник ће предмет дати у рад сагласно Судском пословнику, другом председнику већа или судији појединцу да отвори расправу, односно претрес и да спроведе поступак.

Технички делови пресуде

У горњи леви угао свих судских писмена ставља се заглавље које садржи: грб Републике Србије, назив Република Србија, назив суда, ознаку и број предмета, датум и седиште суда.

Ако је одлука или писмено израђено у судској јединици, односно одељењу изван Седишта суда, у заглављу се поред назива наводи и судска јединица, односно одељење изван Седишта суда.

Пресуде, решења, записници и решења другостепеног суда пишу се на целом листу формата А4, а остале одлуке, уверења, потврде и друга слична писмена могу се писати на листу формата А5.

Изворници и преписи одлука морају бити читљиви, уредно састављени и одштампани коришћењем ИКТ или писаћом машином. Изузетно, због природе појединих радњи, писмена могу бити писана хемијском оловком или мастилом (нпр. записници о увиђају).

У циљу стандардизације изгледа и форме судске одлуке у судовима у којима се користи ИКТ, стандардизује се изглед и форма судске одлуке (величина и врста слова, број редова, број словних места, проред и сл).¹¹ У Републици Србији судске одлуке су стандардизоване по следећим параметрима: - горња маргина...2,50 цм; доња маргина...2,50 цм; лева/десна маргина...2,54 цм (75 словних места у реду); врста слова (фонт)...times new roman; величина слова...12; проред (параграф)...за отправке одлука: 1, за изворник одлуке: 1,5; исписивање header-а: у горњем левом углу се налази мали грб РС, испод грба у пет редова је текст исписан болдованим словима times new roman величине 12, увек са проредом (параграфом) 1.

Мали грб

Република Србија

Назив суда

Број предмета

Датум

Место

11 Сагласно члановима 122-125. Судског пословника, у циљу стандардизације изгледа и форме судских одлука судова Републике Србије, дописом Врховног касационог суда I Су-1 162/16 од 23. 11. 2016. године, одређени су параметри за стандардизацију судских одлука у суду.

5. Врсте судских одлука у управном спору

Закон о управним споровима је процесни закон који уређује предмет управног спора, надлежност за решавање управних спорова, странке, правила поступка, правна средства и извршење донетих судских одлука.

У управном спору суд одлучује о законитости коначних управних аката, осим оних у погледу којих је предвиђена другачија судска заштита; законитости коначних појединачних аката којима се решава о праву, обавези или на закону заснованом интересу, у погледу којих у одређеном случају законом није предвиђена другачија судска заштита; законитости других коначних појединачних аката када је то законом предвиђено; када надлежни орган о захтеву односно жалби странке није донео управни акт, под условима предвиђеним овим законом.

Законом о управним споровима је начело законитости уграђено као основно начело и основ у примени даљих одредаба закона. С њим је у равни и правично суђење у управном спору. Дакле, у управном спору суд одлучује на основу закона и у разумном року на подлози чињеница утврђених на усменој јавној расправи.

Управни суд у управном спору одлучује доношењем две врсте одлука: пресуде и решења. Врста одлуке условљава и начин доношења одлуке, њен облик и садржај и могућност улагања правног средства. ЗУС изричито одређује у којим случајевима суд одлучује пресудом или решењем, а из тих одредаба може се закључити да се пресудом одлучује о захтеву тужбе који се односи на главну ствар и споредна тражења, док се решењем одлучује из процесних разлога.

5.1. Пресуда

5.1.1. Општи појмови

Пресуда донета у управном спору је обавезујућа, правноснажна и извршна. Суд доноси пресуду већином гласова; о већању и гласању води се посебан записник који потписују сви чланови већа и записничар; већање и гласање врши се без присуства странака.

Пресуда се у управном спору доноси у име народа и објављује заједно са најважнијим разлозима по завршетку расправе, а у сложенијим случајевима, суд може најкасније у року од 15 дана од дана закључења расправе да донесе пресуду, односно ако по завршеној расправи не може да донесе пресуду односно решење, због тога што претходно треба да утврди неку чињеницу за чије расправљање није потребна нова расправа, одлуку доноси без расправе најкасније 8 дана од дана када су те чињенице утврђене.

Законитост оспореног акта суд испитује у границама захтева из тужбе, али при томе није везан разлозима тужбе.

Пресудом се тужба уважава или одбија као неоснована.

5.1.2. Саставни делови пресуде

Саставни делови пресуде су увод, диспозитив, образложење и поука о правном средству.

С обзиром да се према ЗУС-у, пресуда донета у управном спору не може побијати жалбом нити је допуштена правна могућност да се жалба предвиди неким посебним законом, у пресуди нема ни поуке о правном средству. Међутим, поука о правном средству је саставни део решења судије појединца, према којој подносилац тужбе има право на приговор посебном већу суда у року од осам дана од дана достављања решења.

5.1.2.1. Увод

Уводни део пресуде садржи означање суда и чланове већа, означање странака и њихових заступника, предмет спора (коришћењем законских правних института) и дан када је пресуда донета и објављена.

Приликом израде увода пресуде важно је проверити идентификацију странака у спору и означити правне следбенике, уколико је дошло до промене. У односу на идентификацију туженог органа, углавном се ради о промени надлежности услед измене законских прописа.¹² Оспорени акт се мора прецизно означити по броју и датуму, али и делу који се тужбом оспорава, јер законитост оспореног акта суд испитује у границама захтева из тужбе. Означање оспореног акта у уводу мора да буде сагласно његовом означању у диспозитиву пресуде.

Пример увода

Управни суд, у већу састављеном од судија: _____, председника већа, _____, чланова већа, са судским саветником _____, као записничарем, одлучујући у управном спору по тужби тужиоца _____, кога заступа пуномоћник _____ адвокат из _____, против туженог _____, ради поништаја решења број _____ од _____ године, уз учешће заинтересованог лица _____, које заступа пуномоћник _____, адвокат из _____, у предмету _____, по одржаној усменој јавној расправи дана _____, у нејавној седници већа одржаној дана _____, донео је

5.1.2.2. Диспозитив пресуде

Диспозитив пресуде је њен најважнији део, с обзиром да носи институт правноснажности и извршности. Диспозитивом пресуде тужба се уважава или одбија као неоснована.

12 Када се у току управног спора, услед измене прописа промени надлежност, те орган који је донео оспорени акт није више надлежан за поступање у конкретној правној ствари, предмет се враћа на поновно одлучивање органу који је надлежан у време враћања предмета.

5.1.2.2.1. Пресуда којом се тужба одбија

У управном спору суд одбија тужбу уколико оцени да је оспорени управни акт донет у поступку у коме нису учињене повреде правила поступања које су од битног утицаја на правилност и законитост решавања правне ствари која је предмет поступка, и да је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно примењено меродавно материјално право, те из датог произлази чињеничноправни закључак да је оспорени акт правилан и на закону заснован. Код правилно наведених података о странкама и предмету спора у уводу, јасан је и одређен диспозитив пресуде којим се тужба одбија.

Пример диспозитива одбијајуће пресуде

Тужба СЕ ОДБИЈА.

5.1.2.2.2. Пресуда којом се тужба уважава

Пресуда којом се тужба уважава може бити донета у спору ограничене јурисдикције и у спору пуне јурисдикције. По тужби због ћутања управе, суд у управном спору може донети одлуку у спору ограничене јурисдикције која је кондемнаторне природе јер се тужени обавезује да донесе акт у складу са налогом суда или у спору пуне јурисдикције, када диспозитив садржи одлуку која у свему замењује акт туженог органа.

Спор о ограниченој јурисдикцији

Када суд у управном спору тужбу уважи, пресудом поништава оспорени управни акт у целини или делимично и предмет враћа надлежном органу на поновно одлучивање, осим ако у тој ствари нови управни акт није потребно доносити.

У парници суд одлучује о тужбеном захтеву, а тужба је процесно средство да се тај захтев изрази, па изрека пресуде гласи: „усваја се тужбени захтев“. У управном спору суд одлучује о тужби којом се оспорава управни акт, те диспозитив пресуде у управном спору гласи: „тужба се уважава“.

У управном спору суд испитује законитост оспореног управног акта у границама захтева из тужбе, па када се тужбом управни акт побија само у делу, суд није овлашћен да законитост овог управног акта цени и у делу који није оспорен, а ако нађе да је тужба основана може управни акт поништити само

у делу који је оспорен, под условом да је то према природи управне ствари могуће.

Посебну врсту одлука у спору ограничене јурисдикције представљају тзв. утврђујуће одлуке. Основна карактеристика ових одлука јесте да суд њима само констатује постојање незаконитости управног акта, без његовог поништавања, односно оглашава акт ништавим. Према ЗУС-у, ако се тужба уважава, а тужбени захтев је да се утврди незаконитост

акта без правних дејстава или ако се тужбени захтев састоји само у утврђивању да је тужени поновио свој ранији акт који је већ поништен пред судом, суд се у пресуди ограничава на тражено утврђење. Ако суд нађе да је оспорени акт ништав, донеће пресуду којом тај акт оглашава ништавим.¹³

Пример диспозитива пресуде у спору ограничене јурисдикције којом се управни акт поништава у целости

Тужба СЕ УВАЖАВА, ПОНИШТАВА решење _____ и предмет враћа надлежном органу на поновно одлучивање.

Пример диспозитива пресуде у спору ограничене јурисдикције којом се делимично поништава управни акт који је у целости оспорен тужбом

Тужба СЕ ДЕЛИМИЧНО УВАЖАВА, ПОНИШТАВА став други диспозитива решења _____ број _____ од _____ године и предмет ВРАЋА надлежном органу на поновно одлучивање, а у осталом делу тужба се ОДБИЈА.

Пример диспозитива пресуде када се захтевом тужбе тражи утврђење

Тужба СЕ УВАЖАВА и УТВРЂУЈЕ СЕ да је тужени _____ доношењем решења број _____ од _____ поновио свој ранији акт број _____ од _____, који је поништен пресудом Управног суда У ____/____.

13 Види члан 42., ставови 2. и 3. ЗУС.

Пример диспозитива када суд оглашава ништавим оспорени акт

Оглашава се ништавим решење _____ број _____ од _____.

Напомене:

Оспорени акт се поништава у целини или делимично. Суд може делимично да поништи оспорени акт када се његов диспозитив састоји од више делова или тачака, било да је у том делу тужбом оспорен или да налази да је само део диспозитива незаконит. Када је оспореним актом одлучено о целини (жалба против првостепеног акта чији је диспозитив састављен од више делова је одбијена као неоснована), суд ће у целини поништити оспорени другостепени акт, а у образложењу ће датим разлозима указати које делове првостепеног акта је оценио као незаконите.

Оглашавање ништавим решења у спору ограничене јурисдикције могуће је код једностепеног одлучивања, јер када је оспорено решење донето у другостепеном поступку, по правном леку, суд поништава оспорено другостепено решење, а тужени ће у извршењу пресуде поништити првостепени управни акт.

Спор њуне јурисдикције

Када нађе да оспорени акт треба поништити, суд може да пресудом реши управну ствар уколико природа ствари то дозвољава и утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то. Таква пресуда у свему замењује поништени управни акт.

Према ЗУС-у, суд је обавезан да реши у пуној јурисдикцији независно од сопствене оцене природе ствари и поузданости утврђене чињеничне подлоге за решавање управне ствари ради заштите тужиоца од одуговлачења поступка, односно када би враћање предмета и вођење поступка пред надлежним органом изазвало за тужиоца штету која би се тешко могла надокнадити. Постојање испуњености ових претпоставки за обавезно решавање

у спору пуне јурисдикције цени сам суд према околностима конкретног случаја.¹⁴

Спор пуне јурисдикције искључен је када је предмет управног спора управни акт донет по дискреционој оцени, будући да се у том случају законитост управног акта цени у односу на границе законског овлашћења органа и циљ у којем му је то овлашћење дато.

Доношење пресуде у спору пуне јурисдикције, односно пресуде која у свему замењује поништени управни акт, може бити законом изричито искључено.¹⁵

Пример диспозитива пресуде у спору пуне јурисдикције
једностепени управни поступак

Тужба СЕ УВАЖАВА, ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од _____ и РЕШАВА:

Захтев _____ се усваја, признаје се М.С. правона _____.

Примери диспозитива пресуде у спору пуне јурисдикције
двостепени управни поступак

Тужба СЕ УВАЖАВА, ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од _____ и РЕШАВА:

УСВАЈА СЕ жалба _____ и поништава решење _____ број _____ од _____ И РЕШАВА:

ОБУСТАВЉА СЕ понављање поступка покренутог по службеној дужности од стране првостепеног органа, окончаног решењем _____.

или

14 Ако тужилац тражи да суд својом пресудом реши управну ствар, суд је обавезан да посебно наведе разлоге због којих тај захтев није прихватио (члан 43. став 4. ЗУС).

15 У члану 9. став 6. Закона о банкама („Службени гласник РС”, бр 107/05, 91/10 и 14/15), прописано је да у управном спору против решења из става 3. овог члана, суд не може решити управну ствар за чије је решавање овим законом утврђена надлежност Народне банке Србије.

Тужба СЕ УВАЖАВА, ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од _____ године и РЕШАВА:

ОДБИЈА СЕ жалба _____ изјављена против решења _____ број _____ од _____ године, као неоснована.

Пресуде у спору због ђутања управе

Када је тужба поднета због ђутања управе, а суд нађе да је основана, пресудом ће уважити тужбу и наложити да надлежни орган донесе решење. Ако суд располаже потребним чињеницама, а природа ствари то дозвољава, он може својом пресудом непосредно решити управну ствар, односно може одлучити у спору пуне јурисдикције.

Пример диспозитива пресуде у спору због ђутања управе у ограниченој јурисдикцији

Тужба СЕ УВАЖАВА и НАЛАЖЕ туженом _____ да одлучи по жалби тужиоца изјављеној дана _____ у року од 30 дана од дана пријема ове пресуде.

Пример диспозитива пресуде у спору због ђутања управе у пуној јурисдикцији

Тужба СЕ УВАЖАВА и РЕШАВА:

УСВАЈА СЕ жалба _____ и поништава решење _____ број _____ од _____.

Поступак се обуставља.

5.1.2.2.3. Одлучивање о парничним стварима у управном спору

Пресудом којој се оспорени акт поништава, односно оглашава ништавим, суд може одлучити и о захтеву тужиоца за повраћај ствари, односно накнаду штете, ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то. У противном ће упутити тужиоца да свој захтев остварује у парничном поступку пред надлежним судом. Из наведеног следи да одлука о адхезионим тражењима прати одлуку о законитости управног акта, а могућа је само ако

стање предмета пружа поуздан основ за доношење такве одлуке. Уколико суд тужбу одбија, нема законског основа да одлучује о овим тражењима.¹⁶

Од права тужиоца да истакне у тужби захтев за накнаду штете и враћање одузете ствари, као адхезионог тражења, треба строго и суштински разликовати право на накнаду штете због неизвршења пресуде у коме се ради о грађанско правној санкцији која се остварује у парници по одговарајућој тужби за накнаду штете због неизвршења, односно неблаговременог извршења пресуде донете у управном спору.

5.1.2.3. Образложење

Предмет и правна природа управног спора намећу одређена правила писања судских одлука, чије поштовање омогућава лакше разумевање правних питања о којима се одлучује. Међутим, приликом израде судских одлука у управном спору мора се имати у виду да се вештим писањем судске одлуке не може надоместити недостатак правног знања нити ће само правно знање које није јасно дефинисано кроз вештину писања чинити одлуку правно исправном.

Поступак израде образложења писмене одлуке у управном спору има одређени ток који мора да прати саму природу управног спора и конкретне управне ствари, те се не може дати „чаробна формула“ за израду доброг образложења судске одлуке. Свака одлука кроз дато образложење представља својеврсно ауторско дело из кога се види и правно знање и вештина писања.

Из разлога датих у образложењу пресуде мора да процесно, чињенично и материјалноправно произлази њена правилност. Ови разлози чине одлуку правно прихватљивом странкама, суду који преиспитује одлуку по ванредном правном средству, Уставном суду када разматра одлуку по уставној жалби, али и свима из стручне и нестручне јавности који читају одлуку.

16 Према досадашњој преовлађујућој судској пракси у управном спору када суд уважи тужбу и поништи оспорени акт, односно огласи решење ништавим а налази да утврђено чињенично стање не пружа поуздан основ да може да одлучи о захтеву тужиоца за повраћај ствари, односно накнаду штете, таква одлука није део диспозитива већ суд у образложењу пресуде посебно наводи разлоге због којих о тим захтевима није одлучивао у управном спору.

Јасно образложење, са позивом на материјалноправне прописе, и оцена навода тужбе који су релевантни за донету одлуку основа су закључивања да је одлука законита и правична, а не арбитрарна и правно неутемељена.

Право на образложену одлуку представља једну од гаранција права на правично суђење, мада није изричито наведено ни у члану 6., став 1. ЕК нити у члану 32. Устава, којима се јемчи право на правично суђење. Право на образложену пресуду (одлуку) формулисано је кроз интерпретативни рад ЕСЉП у примени члана 6., став 1. ЕК, полазећи од принципа да појединац мора бити заштићен од произвољног пресуђења.

ЕСЉП је навео следеће разлоге због којих право на образложену пресуду произлази из садржине члана 6., став 1. ЕК: (1) одлука мора јасно показати странкама да су саслушане и управо образложење указује на то да ли су странке имале правично суђење; (2) добро образложена одлука омогућава жалбу против одлуке – одлука која не садржи ваљано изложене разлоге не даје могућност странкама да је оспоре у одговарајућем поступку; (3) као што странкама омогућава улагање правног лека, образложена одлука омогућава и ревизионом органу спровођење поступка контроле; (4) само образложена одлука омогућава јавности разматрање деловања и одлучивања судова и јавних власти уопште. (*Tatishvili ipoyiv Rusije*, представка бр. 1509/02, став 58.).

Концепт доброг образложења разрађен је у великом броју пресуда ЕСЉП на основу којих су у пракси изграђени одређени стандарди. Најважнији стандарди образложене одлуке интерпретирани су на начин којим ће се омогућити корисницима овог приручника да их примене у пракси.

У образложењу одлуке морају бити наведени одговарајући и довољни разлози за одлуку. Мера у којој ће одлука бити образлагана зависи од природе одлуке и околности сваког појединог случаја. Одлука мора бити тако образложена да разлози који су у њој наведени омогуће подношење ванредног правног лека тамо где је он дозвољен, односно уставне жалбе.

Разлози на којима је одлука заснована јесу одговарајући ако омогућавају странкама да ефективно користе право на правни лек и ако су засновани на важећем процесном и материјалном праву.

Ревизиони трибунал може у потпуности прихватити и подржати разлоге из ожалбене односно оспорене одлуке. Изузетно, он је дужан да исправи мањкавости у аргументацији нижестепене одлуке ако су у њој наведени неодговарајући, некохерентни или противречни разлози. Ова обавеза постоји без обзира на то да ли се нижестепена одлука потврђује или укида.

Ако су поднесци странака одлучујући за исход спора, то мора бити изричито наведено у одлуци.

Ревизиони трибунал (Управни суд) се мора изјаснити о кључним поднесцима странака (нпр. поднесцима у којима су изнети процесноправни или материјалноправни приговори) уколико су они били предмет расправе у првом степену, без обзира на то да ли су изричито наведени у правном леку. Неизјашњавање Управног суда о неком приговору који је истакнут у првостепеном поступку (нпр. приговору застарелости покретања и вођења дисциплинског поступка) не може се тумачити као прећутно одбијање приговора.

Неодређени правни појмови (правни стандарди) који нису на одговарајући начин разрађени у одлуци, прописима или судској пракси, због чега се не може са сигурношћу утврдити њихова садржина, имају ограничено дејство у поступку у том смислу да се одлука не може у потпуности засновати на њима.

Сва кључна питања једног случаја морају бити размотрена, и то мора бити јасно из саме одлуке.

Када постоји захтев странке који се односи на права и слободе гарантоване ЕК, у одлуци се тај захтев мора размотрити подробно и са пажњом. Одлуке морају бити донесене применом права на предвидљив и устаљен начин.

У судској пракси не смеју постојати дубоке и дуготрајне разлике у одлучивању поводом истих или сличних случајева.

Примена супстантивно сличних правних норми на лица која припадају скоро идентичним групама мора бити уједначена.

Уставни суд је у погледу повреде права на образложену судску одлуку, као вид права на правично суђење, указао да обавеза суда да образложи своју одлуку и да узме у обзир аргументе странака не подразумева да суд мора детаљно да одговори на све наводе странака изнесене у тужби, већ само на оне које оцени правно релевантним (став ЕСЉП у предмету *Van de Hurk ĩройћив Холандије*, од 19. 4. 1994. године). Међутим, обавеза је доносиоца појединачног акта (дакле и пресуде) којим се одлучује о нечијем праву или обавези да се изјасни о свим битним питањима конкретне правне ствари.

У поступку у коме се одлучивало о правима, односно обавезама странке од стране надлежног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење, примена процесног, односно материјалног права не сме бити произвољна или дискриминациона, чиме би указала на очигледну арбитрарност и неправичност у поступку а тиме и на повреду права на правично суђење.

Према ставу Уставног суда, доношење различитих одлука у истој чињеничној и правној ситуацији од стране суда може довести до повреде права на једнаку правну заштиту права пред судом, које јамчи члан 36. Устава.¹⁷ Овакав став изразио је и ЕСЉП у предмету *Santus into ĩройћив Порћуѓалије* из 2007. године и *Veian ĩройћив Румуније* из 2007. године. Разлози правне сигурности и заштите легитимних очекивања учесника у поступку не подразумевају право на устаљену судску праксу, али циљ правне сигурности мора се следити уз дужно поштовање самосталности у доношењу одлука и независности судова.

Образложење судске пресуде је приказ целокупног тока управног спора, следом радњи предузетих у процесу суђења. Разлози за донету одлуку садржани у образложењу опредељени су стилем писања у односу на процесно, чињенично и правно стање конкретне правне ствари.

17 Уставни суд, Уж 41/2009 од 30. 3. 2011. године.

Процесно образложење пресуде

Полазећи од законом дефинисаног предмета спора, према коме суд у управном спору испитује законитост оспореног акта, образложење почиње наводима шта је предмет спора, односно који акт се оспорава и шта је тим актом одлучено. Потом се наводе разлози тужбе због којих тужилац сматра да је оспореним решењем повређен закон на његову штету и захтев тужбе. Наводе тужбе треба пажљиво износити, уколико се интерпретирају, да се не изостави неки од релевантних разлога због којих тужилац оспорава законитост акта. Ово посебно подразумева процесне и материјалноправне приговоре и чињеничне наводе на којима се ти приговори заснивају; чињеничне наводе који се односе на чињенице које тужилац не оспорава, чињенице које су спорне и нове чињенице. Наведено је битно, јер је суд дужан да оцени основаност, односно неоснованост ових навода и да дату оцену образложи.

Уколико суд у поступку претходног испитивања тужбу не одбаци или не поништи, односно не огласи ништавим оспорени акт, те тужбу достави на одговор туженом и заинтересованим лицима, ако их има, у образложењу решења се наводи садржина одговора на тужбу ових лица.

Према ЗУС-у, усмена расправа је обавезна,¹⁸ те је суд дужан да у случају када је решавао без одржавања усмене расправе, у образложењу посебно наведе законске разлоге за такво поступање, а ако је одлука донета по одржаној расправи, наводи се када је расправа одржана, које странке су присуствовале и шта су изјавиле.¹⁹

18 Члан 33. ЗУС; Обавезност усмене расправе у управном спору је једна од новина Закона о управним споровима из 2009. године. Према одредбама овог закона, суд решава у управном спору на основу чињеница утврђених на одржаној усменој јавној расправи. Без одржавања усмене јавне расправе суд може да одлучује само: ако је предмет спора такав да очигледно не изискује непосредно саслушање странака и посебно утврђивање чињеничног стања; или ако странке на то изричито пристану. Суд је нарочито дужан да одржи усмену јавну расправу: када то захтева сложеност предмета спора ради бољег разјашњења ствари, код решавања спора без списка; ако је у управном поступку учествовало две или више странака са супротним интересима; када суд утврђује чињенично стање ради решавања у пуној јурисдикцији.

19 На усменој расправи у управном спору изјаве странака односе се само на спорна питања и околности од значаја за решавање ствари. Изостанак уредно позване странке са усмене расправе не одлаже њено одржавање.

Испитујући законитост оспореног решења у границама захтева из тужбе, након оцене навода тужбе, одговора на тужбу и изјава странака на усменој расправи, те списа предмета конкретне управне ствари суд наводи какву је одлуку донео, а затим разлоге за донету одлуку.

Чињенично образложење пресуде

Када суд наводи стање у списима, битно је дефинисати које су релевантне чињенице међу странкама неспорне.

Релевантне су оне чињенице које производе одређене последице у решавању управне ствари у складу са одредбама материјалног права применом којих се управна ствар решава. Неспорне су и оне чињенице које су релевантне али се не морају доказивати, јер међу странкама нису спорне или су општепознате. Након идентификације релевантних неспорних чињеница, суд идентификује релевантне чињенице које су спорне. Те чињенице се наводе у посебном ставу и захтевају схватање суда у односу на чињенично стање које произлази из доказа у списима или су за њих потребни додатни докази ради правилног и потпуног утврђивања чињеничног стања и правилне примене материјалних прописа. Навођењем спорних чињеница, у складу са одредбама материјалног права, одлука суда постаје разумљивија и јасније је шта је суд одлучио и зашто.

Суд даје конкретан и јасан став о томе које чињенице су утврђене правилно и да ли је чињенично стање потпуно и тачно.

Правно образложење пресуде

У образложењу пресуде суд је дужан да прецизно наведе материјалноправни пропис који се примењује приликом доношења одлуке са позивањем, цитирањем законских одредби које опредељују одлуку суда и то оних законских одредби које најуверљивије одређују правну ствар која је предмет спора и остале примењиве законске одредбе, као и судску праксу (правне ставове суда).

Уколико је међу странкама спорна примена материјалног права, суд ће навести правне ставове странака, али ови ставови не обавезују суд ни када је одлука туженог доносиоца оспореног акта заснована на мишљењу органа управе које за њега има обавезујући карактер (нпр. Закон о пореском поступку и пореској администрацији).

Законске одредбе наводе се са правилним и пуним називом закона и других прописа који се примењују, са бројем службеног гласила и годином објављивања.

У овом делу пресуде суд одлучује о материјалноправним приговорима, као што су застарелост покретања и вођења поступка, недостатка активне и пасивне легитимације које суд оцењује полазећи од материјалног прописа који је примењен.

Суд износи разлоге због којих цени да су испуњени законски разлози из одредаба на које се позива у конкретном спору, док је за остале примењиве одредбе довољан кратак коментар. Уколико се суд позива на судску праксу, потребно је навести детаље и извор (нпр. Седницу свих судија на којој је утврђен правни став).

Уколико се суд позива на одлуку Уставног суда или одлуку Европског суда за људска права, наводи се број одлуке и број службеног гласила у коме је одлука објављена.

Неприхватљиво је да суд користи уопштене формулације, јер разлози суда морају бити конкретни и логични у закључивању да би се могло проверити да ли схватања изнета у образложењу пресуде имају чињенични и правни основ у предмету конкретног управног спора.

Суд је дужан да цени наводе тужбе који су релевантни у односу на предмет спора или да наведе зашто нису релевантни на пресуђење. Када се одлука доноси на основу чињеница које су утврђене у управном поступку, суд није дужан да понавља образложење из оспореног акта, већ је довољно да се на то образложење позове, уколико се ради о поновљеним наводима из управног поступка који су образложени у оспореном акту.²⁰

20 О овом питању се у више случајева изјаснио и Европски суд за људска права. У пресуди донетој у случају Van de Hurk против Холандије, од 19. априла 1994. године, Европски суд је истакао да обавеза суда да образложи своју одлуку и да узме у обзир аргументе странака не подразумева да суд мора детаљно да одговори на све наводе странака изнете у правном средству о коме одлучује, већ само оне које оцени правно релевантним. Поред тога, суд је везан границама захтева постављеног тужбом а не и разлозима наведеним у тужби.

Када предмет не враћа на поновно одлучивање, суд је дужан да у образложењу наведе разлоге због којих налази да у тој ствари нови управни акт није потребно доносити.

5.2. Решење

Управни суд у законом прописаним случајевима одлучује решењем којим управни спор окончава из процесних разлога. Решење доноси судија појединац или веће суда. Решење, као и пресуда, садржи увод, диспозитив, образложење и поуку о правном средству. Решење се не доноси у име народа, а уводни део је исти као код пресуде, диспозитив мора бити одвојен од образложења.

Сагласно члану 27. ЗУС-а, против решења судије појединца којим се одбацује тужба по члановима 25. и 26. овог закона, подносилац тужбе има право на приговор у року од осам дана од достављања решења. У случајевима из чланова 28. и 32. ЗУС-а, подносилац тужбе има право на ово правно средство и против решења судије појединца о обустави поступка. Стога, решење судије појединца садржи правну поуку.

5.2.1. Одбацивање тужбе

Управни спор се покреће тужбом,²¹ која мора да испуњава одређене услове у погледу уредности, благовремености и допуштености. Решењем којим се због неиспуњености ових услова тужба одбацује у поступку претходног испитивања, управни спор се окончава и без слања тужбе на одговор туженом органу и без мериторног расправљања самог спора.

Пример диспозитива којим се тужба одбацује

Тужба СЕ ОДБАЦУЈЕ.

21 Управни спор се не може водити по службеној дужности.

Разлози због којих је суд одбацио тужбу наводе се у образложењу решења. Ово подразумева да се у образложењу решења наведе који акт је тужбом оспорен и чињенице из којих произлази да су испуњени услови и законски разлог по коме је суд тужбу одбацио.

Одбацавање тужбе због неуредности

Уколико је поднета тужба непотпуна или неразумљива, судија појединац позива тужиоца да у остављеном року отклони недостатке тужбе и указује му на последице ако не поступи по захтеву суда. Уколико тужилац у остављеном року не отклони те недостатке који спречавају рад суда, судија појединац решењем одбацује тужбу као неуредну ако не нађе да је оспорени управни акт ништав, а ако судија појединац пропусти да одбаци тужбу као неуредну, то чини веће суда.

Дакле, судија појединац позива тужиоца да у остављеном року отклони недостатке уз указивање на могуће последице непоступања. Битно је да налог суда буде јасан и потпун како се не би догодило да странка поступи по налогу који није потпун, јер ће у том случају суд морати да понови налог за уређење тужбе чиме се битно губи на ефикасности. Законодавац користи појам „у остављеном року“, што значи да се ради о судском, а не о законском року, те је приликом одређивања дужине рока потребно водити рачуна о врсти неуредности и времену које је странци потребно да отклони ту неуредност. Изузетно суд неће одбацивати тужбу као неуредну, ако нађе да је оспорени акт ништав. За овакво поступање потребно је да сам оспорени акт буде достављен уз тужбу, јер се оспорени акт не би могао огласити ништавим само на основу навода тужбе, без увида суда у постојање и садржину оспореног акта. Ако је оспорени акт приложен уз тужбу, а у тужби није наведен број решења, и овај недостатак тужилац није отклонио по налогу суда, неозначавање броја решења које је уз тужбу достављено не представља недостатак који спречава даљи рад суда.

Други разлози одбацавања тужбе

Осим у случају када је тужба неуредна, ЗУС прописује да судија појединац може да одбаци тужбу и у случајевима:

- ако је тужба неблаговремена и превремена у случају ћутања управе;
- да акт који се тужбом оспорава не представља акт о чијој законитости се одлучује у управном спору (члан 3. ЗУС);
- да уз тужбу поднету због ћутања управе нису приложени сви докази (члан 22. ЗУС);
- да се управним актом који се тужбом оспорава не дира очигледно у право тужиоца или његов на закону заснован интерес (члан 11. став 1. ЗУС);
- да је после подношења тужбе оспорени акт поништен по тужби друге странке;
- да се против управног акта који се тужбом оспорава могла изјавити жалба, а жалба није уопште или није благовремено изјављена, или је жалилац одустао од жалбе у току другостепеног поступка;
- да већ постоји правноснажна судска одлука донета у управном спору о истој ствари.

Код оцене благовремености тужбе важан је дан пријема оспореног акта и дан који се сматра даном предаје тужбе суду. Доказ о дану пријема оспореног акта налази се у списима туженог, те суд ретко може без ових списа да цени благовременост поднете тужбе. Уколико овог доказа нема у списима нити ова чињеница произлази из других околности, суд ће тужбу сматрати благовременом.

Питање да ли акт који се тужбом оспорава представља акт о чијој законитости се одлучује у управном спору односи се на одредбе члана 3. и дефинисани предмет управног спора.

Питање да ли се управним актом који се тужбом оспорава дира очигледно у право тужиоца или његов на закону заснован интерес подразумева да је суд утврдио да је очигледно да се не ради о праву или на закону заснованом интересу лица које у конкретном случају наступа као тужилац у управном спору, а не и у оном случају када суд утврди да оспореним актом није повређено право тужиоца или његов на закону заснован интерес, јер се тада ради о неоснованој тужби која се одбија.

Ако је после подношења тужбе оспорени акт поништен по тужби друге странке, услед чега оспорени акт правно више не постоји, тужба се одбацује.

Ако се против управног акта који се тужбом оспорава могла изјавити жалба, а жалба није уопште или није благовремено изјављена или је жалилац одустао од жалбе у току другостепеног поступка, не може се водити управни спор. Управни поступак је јединствен и ниједна странка из двостепеног управног поступка не може тражити заштиту у управном спору ако се о томе претходно није изјаснио другостепени орган.

Према судској пракси, управни спор не може се водити против првостепеног управног акта у двостепеном управном поступку. Првостепени акт против кога има места жалби не може бити предмет расправљања у управном спору ни онда када је ништав.

Ако у моменту подношења тужбе није био донет другостепени акт, већ је тужба поднета против првостепеног акта, не може се касније тужба проширити и на другостепени акт.

У односу на одбачај тужбе, да већ постоји правноснажна судска одлука донета у управном спору о истој ствари, битно је да у односу на правноснажно окончани предмет постоји идентитет странака и предмета спора, односно оспореног акта.

5.2.2. Обуставања поступка

Према ЗУС-у, у управном спору поступак се обуставља у два случаја:

1. када тужилац одустане од тужбе;
2. када у току управног спора, деловањем туженог органа, буде накнадно донет захтевани акт или поништен односно измењен оспорени акт, а тужилац не прошири тужбу на накнадно донети акт.

1. Сагласно ЗУС-у, управни спор се покреће тужбом, те је и право подносиоца тужбе да одустане од тужбе у сваком стадијуму поступка све до доношења одлуке суда по тужби. У случају одустанка тужиоца од тужбе судија појединац или веће суда решењем обуставља поступак. Када је одлуку

донео судија појединац, подносилац тужбе има право да против решења поднесе приговор посебном већу.

Напомена:

Изјава о одустанку од тужбе мора бити јасна и изричита.

Према правном ставу Управног суда, у стварима у којима је обавезна усмена јавна расправа, судија појединац може одлучивати све до заказивања усмене јавне расправе.²²

2. У случају удоваљавања, у току управног спора, тужбеном захтеву од стране туженог, уколико тужилац, по налогу суда, изјави да је задовољан или не да изјаву у остављеном року од 15 дана, суд ће донети решење о обустављању поступка. У овом случају одлуку увек доноси веће.

Пример диспозитива решења којим се поступак обуставља

Поступак СЕ ОБУСТАВЉА.

5.2.3. Решење о захтеву за одлагање извршења

Решењем суд одлучује о захтеву тужиоца за одлагање извршења управног акта поднетог пре подношења тужбе или у току управног спора. Ово је једна од новина Закона о управним споровима из 2009. године, а односи се на одредбе о одложном дејству тужбе. Тужба, по правилу, не одлаже извршење управног акта против кога је поднета. Међутим, према овој законској одредби, суд може по захтеву тужиоца одложити извршење коначног управног акта којим је мериторно одлучено у управној ставари, до доношења судске одлуке, ако би извршење нанело тужиоцу штету која би се тешко могла надокнадити, а одлагање није противно јавном интересу нити би се одлагањем нанела већа или ненадокнадива штета противној странци, односно заинтересованом лицу.

22 Правни став утврђен на седници свих судија 27. 6. 2014. године.

Изузетно странка из управног поступка може тражити од суда одлагање извршног акта и пре подношења тужбе и то у два случаја: због хитности и када је изјављена жалба која по закону нема одложно дејство а поступак по жалби није окончан.

Суду је дат кратак рок од 5 дана од пријема захтева за одлагање да решењем одлучи о поднетом захтеву.

Увођење одложног дејства тужбе, односно захтева за одлагање извршења коначног управног акта против кога је покренут управни спор, односно права на подношење захтева суду за одлагање извршења управног акта и пре подношења тужбе је засновано на препорукама Комитета министара Савета Европе, према којима суд може да разматра привремену судску заштиту против акта ако разматра оспоравање управног акта и ако још није објавио своју одлуку.

Странке често у пракси погрешно поистовећују одлагање извршења са привременом мером, па се захтеви одбацују, будући да привремена мера као таква није прописана ЗУС-ом нити је сагласна правној природи управног спора, па нема ни сходне примене Закона о парничном поступку.

У примени одредаба ЗУС-а, које уређују одложно дејство тужбе, у пракси је неспорно да се по подношењу тужбе може тражити само одлагање коначног акта којим је мериторно решено у управној ствари. Мериторна одлука је она одлука којом је орган дао одговор о самом праву или обавези странке. Стога оспорени акт донет у двостепеном управном поступку којим је жалба одбијена није одлука чије се одлагање извршења може тражити у управном спору, већ је то првостепени управни акт.

Такође, уједначена је судска пракса по питању да су услови за одлагање кумулативно прописани (нема или), односно да се извршење акта може одложити ако би извршење нанело тужиоцу штету која би се тешко могла надокнадити, да одлагање није противно јавном интересу, те да се одлагањем не би нанела већа или ненадокнадива штета противној странци, односно заинтересованом лицу. Поред тога, по налажењу суда, а сагласно напред наведеном, у захтеву за одлагање извршења коначног управног акта морају се одређено навести чињенице, околности и поднети докази из којих се може

закључити испуњеност свих кумулативно прописаних услова. Питање да ли су ови услови испуњени цени суд у сваком конкретном случају, те се одлука заснива на његовом дискреционом овлашћењу, будући да је прописано да „суд може одложити“.

Питање о одлагању извршења коначног акта у управном спору односи се и на подобност мериторне одлуке за одлагање извршења. Почетни став био је врло ригидан, подразумевао је да се може одложити извршење само акта који је подобан за извршење у смислу ранијег члана 261. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97), да се извршење решења донесеног у поступку спроводи ради остваривања новчаних или неновчаних обавеза, па решење које не садржи такву обавезу за странку није подобно за извршење, а следствено томе нити за одлагање извршења по захтеву у управном спору. Међутим, суд приликом одлучивања о захтеву за одлагање разматра правне последице мериторне одлуке по тужиоца и у том смислу цени да ли оне тужиоцу могу да нанесу штету која би се тешко могла поправити, као и испуњеност осталих кумулативно прописаних услова.

Поводом правне могућности да Управни суд одлучи о захтеву за одлагање извршења управног акта пре самог покретања управног спора питање је да ли се услови из става 2. члана 23. ЗУС-а који се односе на захтев за одлагање извршења поводом поднете тужбе односе и на поднети захтев пре подношења тужбе. Како хитност и одложно дејство жалбе, сами за себе нису једини разлог за одлагање могући закључак у примени ових законских одредби јесте да се кумулативно испуњење услова из става 2. овог члана односи и на решење по захтеву за одлагање и пре подношња тужбе.

Друго питање које се у том случају поставља је да ли се решење суда о одлагању извршења управног акта односи само на управни поступак током чијег трајања је поднет захтев за одлагање извршења или се односи и на управни спор који може бити покренут по окончању управног поступка. Иако постоје озбиљни аргументи у прилог дејства судског решења о одлагању извршења управног акта све до момента његове правноснажности, сматрам да ову правну празнину у новом Закону о управним споровима ипак треба уже тумачити. Наиме, након што другостепени орган управе одлучи

по жалби која није имала суспензивно дејство, и због чега је суд донео решење о одлагању извршења, ако се странка одлучи да покрене управни спор, суд мора бити у прилици да поново сагледа све чињенице на којима почивају разлози за оспоравање управног акта, пошто они могу бити некада употпуњени и одлуком другостепеног органа. Поред тога, незадовољство странке донетим другостепеним управним актом може у тужби да почива и на неким другим разлозима у односу на оне који су првобитно били изнети у захтеву за одлагање извршења, које суд можда не сматра ваљаним за даље одлагање извршења управног акта. Исто тако, у случају када је другостепени орган поводом жалбе изменио првостепено решење и сам решио управну ствар, одлагање би се односило на други управни акт, а не више на првостепени акт чије је извршење суд раније одложио. Сагласно наведеном је и судска пракса, према којој се извршење управног акта у овом случају одлаже до доношења одлуке по жалби.

Такође, када утврди да су испуњени законски услови за одбацивање тужбе или обуставу поступка, суд не доноси посебну одлуку о захтеву за одлагање извршења, али је у решењу о одбачају тужбе дужан да наведе да из тих разлога није одлучивао о захтеву за одлагање. Имајући у виду рок за решавање по поднетом захтеву, суд мора да у том случају води рачуна да одбаци тужбу у законском року прописаном за одлучивање по захтеву за одлагање.

Према ставу Врховног касационог суда, одлука Управног суда донета по захтеву тужиоца за одлагање извршења не представља правноснажну одлуку чије преиспитивање странка може тражити пред Врховним касационим судом подношењем захтева за преиспитивање судске одлуке као ванредног правног средства.

Пример диспозитива решења којим се захтев за одлагање извршења одбацује или одбија

ОДБАЦУЈЕ СЕ захтев за одлагање извршења решења _____ број _____ од _____ године.

или

ОДБИЈА СЕ захтев _____, за одлагање извршења решења _____ број _____ од _____ године.

Пример диспозитива када суд усвоји захтев за одлагање извршења акта истакнутог у тужби

УСВАЈА СЕ захтев тужиоца _____ и ОДЛАЖЕ СЕ извршење решења _____ број _____ од _____, до доношења одлуке по тужби у предмету У ____/____.

Када суд усвоји захтев за одлагање извршења акта пре подношења тужбе, диспозитив гласи

УСВАЈА СЕ захтев подносиоца _____ за одлагање извршења решења _____ број _____ од _____ године, до доношења одлуке другостепеног органа по жалби подносиоца захтева од _____ године.

5.2.4. Решење суда које замењује управни акт због пасивног непоступања по пресуди

Када суд пресудом поништи оспорени управни акт, а предмет врати надлежном органу на поновно одлучивање, надлежни орган је дужан да нови управни акт донесе одмах, а најкасније у року од 30 дана. Уколико не поступи у наведеном року, странка може посебним поднеском да тражи доношење таквог акта. Међутим, ако надлежни орган ни у року од седам дана од тражења странке такав акт не донесе, странка може посебним поднеском да захтева од суда који је донео пресуду доношење таквог акта.²³ У поступању по овако поднетом захтеву суд може одбацити, одбити или уважити захтев.

Пример диспозитива решења којим се захтев одбацује или одбија

Захтев се одбацује/Захтев се одбија.

Пример образложења – одбацавање захтева:

У поступку претходног испитивања поднетог захтева, Управни суд је нашао да захтев треба одбацити.

23 Према Судском пословнику ови предмети се уписију у „Уи” уписник.

Одредбом члана 71. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09) прописано је да ако надлежни орган после поништења управног акта не донесе одмах, а најкасније у року од 30 дана, нови управни акт или акт о извршењу пресуде донете на основу члана 43. овог закона, странка може посебним поднеском да тражи доношење таквог акта (став 1.); ако надлежни орган не донесе акт из става 1. овог члана ни у року од седам дана од тражења странке, странка може посебним поднеском да захтева од суда који је донео пресуду доношење таквог акта (став 2.).

Из доставница у списима предмета Управног суда У ____/__, суд је утврдио да је пресуду Управног суда У ____/__ од _____ године, тужени примио дана 15. 7. 2021. године, док је пуномоћник подносиоца захтева, односно тужиоца, наведену пресуду суда примио дана 11. 7. 2021. године.

Из доказа које је подносилац приложио уз захтев, произлази да је посебни поднесак којим је подносилац захтева тражио доношење решења у извршењу пресуде Управног суда У ____/__ од _____, поднет туженом органу дана 13. 8. 2021. године,

те је овај поднесак поднет туженом пре истека рока од 30 дана, с обзиром да је наведена пресуда достављена туженом дана 15. 7. 2021. године. Стога суд налази да нису испуњени услови прописани чланом 71. став 1. Закона о управним споровима, па је одлучио као у диспозитиву овог решења.

Пример образложења – одбијање захтева:

Одредбом члана 69. став 2. ЗУС-а прописано је да ако је, према природи ствари у којој је настао управни спор потребно уместо поништеног управног акта донети други, надлежни орган дужан је да тај акт донесе без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од достављања пресуде, при чему је надлежни орган везан правним схватањем суда, као и примедбама суда у погледу поступка. Одредбом члана 71. наведеног закона, прописано је да ако надлежни орган после поништења управног акта не донесе одмах, а најкасније у року од 30 дана, нови управни акт или акт о извршењу пресуде донете на основу члана 43. овог закона, странка може посебним поднеском да тражи доношење таквог акта (став 1); да ако надлежни орган не донесе акт из става 1. овог члана ни у року од седам дана од тражења странке,

странка може посебним поднеском да захтева од суда који је донео пресуду доношење таквог акта (став 2.); да ће, по захтеву странке из става 2. овог члана, суд затражити од надлежног органа обавештење о разлозима због којих управни акт није донео, надлежни орган дужан је да ово обавештење да одмах, а најкасније у року од седам дана, а ако он то не учини, или ако дато обавештење, по нахођењу суда, не оправдава неизвршење судске пресуде, суд ће донети решење које у свему замењује акт надлежног органа, уколико природа ствари то дозвољава (став 3.); а да ће суд решење из става 3. овог члана доставити органу надлежном за извршење и истовремено о томе обавестити орган који врши надзор, а орган надлежан за извршење дужан је да без одлагања изврши овакво решење (став 4.).

С обзиром да је надлежни орган _____, поступајући у извршењу пресуде Управног суда У ____ од _____, донео решење број _____ од _____, које је подносиоцу захтева очигледно и уручено, будући да је ово решење доставио у прилогу захтева уз напомену да је то решење примио путем препоручене поште дана _____, нема услова да суд донесе такав управни акт уместо надлежног органа, па је одлучено као у диспозитиву овог решења.

Пример диспозитива решења којим се захтев уважава

I Захтев СЕ УВАЖАВА и РЕШАВА тако што се усваја жалба _____, ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од _____ и предмет враћа првостепеном органу на поновни поступак и одлучивање.

II О одлуци из става I диспозитива овог решења, обавештава се Министарство _____.

или

I Захтев СЕ УВАЖАВА, па се уважавањем жалбе подносиоца, поништава решење _____ број _____ од _____ и решава:

Захтев странке се одбацује.

II О одлуци из става I диспозитива овог решења, обавештава се Министарство _____.

Пример образложења – уважавање захтева:

Подносилац _____ је дана 28. 11. 2014. године поднео Управном суду захтев за доношење решења у извршењу пресуде Управног суда У ____/__ од _____ године, којом је уважена тужба подносиоца захтева и поништено решење _____ број _____ од _____ године, којим је одбијена његова жалба, изјављена против решења _____ број _____ од _____ године, којим је одбијен његов захтев, јер тужени ни након подношења посебног поднеска од _____ године није донео управни акт у извршењу наведене пресуде Управног суда. Уз захтев суду доставио је захтев за доношење новог акта и доказ о његовој предаји туженом органу.

Управни суд је актом, Уи ____/__ од _____ године, који је туженом уредно достављен дана _____ године, затражио од туженог органа да обавести Суд да ли је поступио по пресуди Управног суда У ____/__ од _____ године, као и да, ако није, обавести Суд о разлозима непоступања, али тужени орган одговор на наведени акт није дао.

Испитујући основаност поднетог захтева, поступајући на основу члана 71. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), Управни суд је нашао да је захтев основан.

Пресудом Управног суда У. ____/__ од _____ године, уважена је тужба подносиоца захтева и поништено решење _____ број _____ од _____ године, којим је одбијена његова жалба, изјављена против првостепеног решења _____ број _____ од _____ године, којим је одбијен његов захтев.

Одредбом члана 71., став 1. Закона о управним споровима, прописано је да, ако надлежни орган после поништења управног акта не донесе одмах, а најкасније у року од 30 дана, нови управни акт или акт о извршењу пресуде донете на основу члана 43. овог закона, странка може посебним поднеском да тражи доношење таквог акта. Ставом 2. истог члана, прописано је да, ако надлежни орган не донесе акт из става 1. овог члана ни у року од седам дана од тражења странке, странка може посебним поднеском да захтева од суда који је донео пресуду доношење таквог акта. Ставом 3. истог члана, прописано је да ће суд, по захтеву странке из става 2. овог члана, затражити од надлежног органа обавештење о разлозима због којих управни акт није донео.

Надлежни орган је дужан да ово обавештење да одмах, а најкасније у року од седам дана. Ако он то не учини, или ако дато обавештење, по нахођењу суда, не оправдава неизвршење судске пресуде, суд ће донети решење које у свему замењује акт надлежног органа, уколико природа ствари то дозвољава. Ставом 4. истог члана, прописано је да ће суд, решење из става 3. овог члана доставити органу надлежном за извршење и о томе истовремено обавестити орган који врши надзор. Орган надлежан за извршење дужан је без одлагања да изврши овакво решење.

Код оваквог чињеничног и правног стања, Управни суд налази да је основан захтев да суд донесе одлуку у извршењу пресуде тог суда, У ____/____ од _____ године, уместо туженог органа и да одлучи о жалби _____ изјављеној против првостепеног решења _____ број _____ од _____ године, доносећи решење које у свему замењује акт другостепеног органа, у смислу одредбе члана 71. став 3. Закона о управним споровима.

Управни суд је, будући да је донео решење које у свему замењује акт надлежног органа, о наведеном обавестио министарство, као орган који врши надзор над његовим радом, на основу одредбе члана 70. став 4. Закона о управним споровима, како је наведено у ставу II диспозитива ове пресуде.

5.2.5. Решење по приговору на решење судије појединца (члан 27. ЗУС)

Против решења судије појединца, подносилац тужбе има право приговора у року од осам дана од дана пријема решења. О овом приговору одлучује посебно веће састављено од троје судија. Врста одлуке којом се одлучује је решење.

Приговор се одбацује када је изјављен неблаговремено и од неовлашћеног лица. Одбачајем приговора или одбијањем као неоснованог, решење о одбачају тужбе постаје правноснажно.

Уколико веће уважи приговор, оно поништава решење о одбацивању и поступак пред судом се наставља.

Предмети по приговорима против решења судије појединца, воде се у уписнику Ув.

Пример диспозитива решења када се приговор одбацује

Приговор СЕ ОДБАЦУЈЕ.

Пример образложења – одбацивање приговора:

Оцењујући дозвољеност изјављеног правног средства, посебно веће Управног суда је нашло да приговор није дозвољен.

Из списка предмета Управног суда бр. У ____/ __ произлази да је пресуду број У ____/ __ од _____, донело веће Управног суда.

Одредбом члана 27., став 1. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09) прописано је да против решења судије појединца, којим се одбацује тужба по члановима 25. и 26. овог закона, подносилац тужбе има право на приговор у року од 8 дана од дана достављања решења, а према ставу 2. истог члана закона, о приговору из става 1. овог члана одлучује посебно веће суда састављено од троје судија, после одржане усмене јавне расправе, ако је подносилац приговора захтевао одржавање расправе, док је ставом 3. прописано да посебно веће суда из става 2. овог члана о приговору одлучује решењем.

Како подносилац тужбе, према наведеним законским одредбама, има право на приговор само против решења о одбачају тужбе који је донео судија појединац, а не и против пресуде коју доноси веће суда, то по оцени посебног већа Управног суда, приговор поднет против пресуде Управног суда У ____/ __ од _____ године, није дозвољен, па је применом члана 27. став 3. Закона о управним споровима, одлучено као у диспозитиву решења.

Диспозитив решења када се приговор одбија

Приговор СЕ ОДБИЈА.

Пример образложења – одбијање приговора:

Решењем судије појединца У ____/___ од _____ године одбачена је тужба тужиоца _____, поднета због ћутања управе, против туженог _____.

Подносилац приговора _____, је дана _____ године, изјавио посебном већу Управног суда приговор против наведеног решења, у коме је навео да је оспорено решење донето противно одредби члана 25., став 1. Закона о управним споровима, будући да пре одбачаја суд није доставио тужбу пуномоћнику на уређење. Сматра да је у питању очигледна омашка у поступању суда, те да би другачији став суда представљао крајње малициозно тумачење одредби чланова 22., 25. и 26. Закона о управним споровима. Предлаже да суд уважи приговор, поништи решење о одбацивању тужбе и наложи поступајућем судији да тужбу врати тужиоцу на уређење.

Након оцене наводи приговора и решења У ____/___ од _____ године, сагласно одредби члана 27. став 2. Закона о управним споровима, посебно веће Управног суда је нашло да је приговор неоснован.

Из списка предмета Управног суда У ____/___ произлази да, уз тужбу којом је покренут управни спор због ћутања управе, тужилац није приложио доказ да су жалба и поновљено тражење предати надлежном органу и када, па је, и по оцени посебног већа, правилна оцена судије појединца из решења од _____ године, да уз тужбу због ћутања управе нису приложени докази прописани одредбом члана 22. став 3. Закона о управним споровима, из којих произлази испуњеност услова за вођење спора због ћутања управе, због чега је тужба правилно одбачена с позивом на одредбу члана 26. став 1. тачка 3. Закона о управним споровима.

Приликом одлучивања суд је ценио наводе приговора да је судија појединац, приликом доношења побијаног решења поступио противно одредби члана 25. став 1. Закона о управним споровима, будући да тужбу није пре одбачаја вратио тужиоцу на уређење, али налази да ови наводи нису основани.

Ово из разлога што је одредбом члана 15. Закона о управним споровима прописано да се управни спор може покренути и када надлежни орган о захтеву, односно жалби странке није донео управни акт, под условима предвиђеним овим законом. Одредбом члана 19. став 2. истог закона прописано је да ако првостепени орган по захтеву странке није у року предвиђеном законом

koјим се уређује општи управни поступак, донео решење против којег није дозвољена жалба, а не донесе га ни у даљем року од 7 дана по накнадном захтеву странке, странка по истеку тог рока може поднети тужбу због недоношења захтеваног акта. Према одредби члана 22. став 3. истог закона, уз тужбу због ћутања управе прилаже се копија захтева, односно жалбе, копија захтева о накнадном тражењу из члана 19. овог закона и доказ о предаји ових поднесака надлежном органу.

Из наведених одредаба Закона о управним споровима произлази да се уз тужбу због ћутања управе предају прописани докази: копија захтева поднетог првостепеном органу са доказом о предаји захтева првостепеном органу, те доказ о предаји накнадног захтева (ургенције, пожурнице) поднете надлежном органу, са доказом о предаји таквог захтева да у даљем року од 7 дана одлучи о захтеву странке. На основу доказа о предаји захтева и накнадног захтева у управном спору утврђује се да ли су протекли законом одређени рокови за доношење решења, а тиме и да ли су испуњени законски услови за подношење тужбе због ћутања управе. На тужиоцу је да докаже да су испуњени наведени услови, тако што ће уз тужбу приложити све доказе прописане чланом 22. став 3. Закона о управним споровима, а уколико уз тужбу поднету због ћутања управе нису приложени сви наведени докази, судија појединац (или веће суда уколико то не учини судија појединац) ће одмах одбацили тужбу, сагласно члану 26. став 1. тачка 3. Закона о управним споровима, без претходног налагања тужиоцу да те доказе у одређеном року достави суду, као и без достављања тужбе на одговор и прибављања списка предмета управног органа. С обзиром да суд у управном спору због ћутања управе није овлашћен да прибавља наведене доказе, већ их тужилац све мора доставити уз тужбу, то недостатак само једног од законом прописаних доказа има за правну последицу одбацивање тужбе, јер такав пропуст није неуредност тужбе у смислу члана 25. Закона о управним споровима, већ посебан разлог за одбацивање тужбе прописан чланом 26. став 1. тачка 3. Закона о управним споровима.

На основу изнетих разлога посебно веће Управног суда је применом одредбе члана 27. став 3. Закона о управним споровима одлучило као у диспозитиву решења.

Диспозитив решења када се приговор уважава

УВАЖАВА СЕ приговор подносиоца тужбе _____, поништава решење судије појединца Управног суда У ____/__ од _____, а поступак пред Управним судом по тужби од _____ године ће се наставити.

Пример образложења – уважавање приговора:

Решењем судије појединца Управног суда У ____/__ од _____ године, применом одредбе члана 25. став 2. Закона о управним споровима, одбачена је као неуредна тужба овде подносиоца приговора, поднета Управном суду дана _____ године.

Против наведеног решења подносилац је благовремено, дана _____ године, поднео приговор посебном већу Управног суда, у коме указује да је поступио по налогу суда за уређење, те да донето решење није засновано на тачним чињеницама. Предлаже да посебно веће суда уважи приговор, поништи решење судије појединца и да се поступак по тужби настави.

Након оцене навода приговора и решења судије појединца, посебно веће Управног суда је нашло да је приговор основан.

Из стања у списима произлази да је подносилац приговора, поступајући по налогу из решења Управног суда У ____/__ од _____, суду доставио дана _____, поднесак којим је уредио тужбу тако што је прецизно означио акт који тужбом оспорава по броју, датуму и доносиоцу и у прилогу поднеска доставио примерак тог акта у фотокопији.

Како је наведени поднесак достављен суду пре доношења побијаног решења, посебно веће Управног суда је оценило да је приговор подносиоца основан, јер из стања у списима не произлази правилност закључка из побијаног решења да тужилац није поступио по налогу суда, и да тужба садржи недостатке који спречавају рад суда по истој, па тиме ни испуњеност услова за одбачај тужбе у смислу члана 25. став 2. Закона о управним споровима.

Са изнетих разлога, посебно веће Управног суда је, применом одредбе члана 27. став 6. Закона о управним споровима, одлучило као у диспозитиву овог решења.

5.2.6. Сходна примена Закона о парничном поступку

Закон о управним споровима је у члану 74. прописао да се на питања поступка решавања управних спорова која нису уређена овим законом сходно примењују одредбе закона којим се уређује парнични поступак.

Сходна примена одредаба ЗПП-а подразумева примену само оних одредаба тог закона и у оној мери која одговара правној природи управног спора. Из овога произлази и да се одређене одредбе ЗПП-а уопште не могу примењивати у управном спору, јер су противне његовој правној природи.

Сходном применом одредаба ЗПП-а суд се оглашава ненадлежним; одбацује неуредан поднесак; доноси допунску одлуку; исправља одлуку; одлучује о предлогу за враћање у пређашње стање; те решава о одређеним процесним питањима.

5.2.6.1. Решење којим се суд оглашава ненадлежним

У поступку претходног испитивања тужбе суд је дужан да цени да ли се тужбом оспорава акт који може бити предмет преиспитивања у управном спору, односно да ли се ради о управном акту или појединачном акту којим се решава о правима и обавезама или на закону заснованом интересу тужиоца против кога није обезбеђена другачија судска заштита или против кога је прописана судска заштита у управном спору.

У овој ситуацији, Управни суд се налази на пољу оцене своје стварне надлежности. Будући да поступање суда у случају ненадлежности није прописано одредбама ЗУС-а, суд се оглашава ненадлежним и предмет уступа стварно надлежном суду, применом одредаба чланова 15, 16. и 17. ЗПП-а, које сходно примењује на основу члана 74. ЗУС-а. Уколико је Управном суду уступљен предмет као стварно надлежном суду, а Управни суд сматра да није надлежан за поступање, дужан је да предмет са образложеним писменим поднеском достави Врховном касационом суду ради решавања насталог сукоба надлежности, сходном применом члана 22 ЗПП-а.

Пример диспозитива решења којим се суд оглашава ненадлежним

Управни суд СЕ ОГЛАШАВА СТВАРНО НЕНАДЛЕЖНИМ за поступање у овој правној ствари и предмет уступа на надлежност _____.

Пример образложења – оглашавање ненадлежним:

Тужила је дана _____ године поднела тужбу Управном суду, ради поништаја одлуке Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије број _____ од _____ године, којом је на основу члана 26. став 5. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09) Савет Комисије за заштиту конкуренције за секретара Комисије за заштиту конкуренције поставио Н. Н.

У поступку претходног испитивања поднете тужбе, пазећи по службеној дужности на своју стварну надлежност, сагласно одредбама чланова 15. и 17. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11) чије се одредбе сходно примењују у управном спору на основу члана 74. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), Управни суд је нашао да није стварно надлежан за поступање у овој правној ствари.

Одредбом члана 29. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 116/08 и 104/09) прописано је да Управни суд суди у управним споровима и врши и друге послове одређене законом.

Према одредби члана 3. Закона о управним споровима у управном спору суд одлучује о законитости коначних управних аката, осим оних у погледу којих је предвиђена другачија судска заштита. У управном спору суд одлучује и о законитости коначних појединачних аката којима се решава о праву, обавези или на закону заснованом интересу, у погледу којих у одређеном случају законом није предвиђена другачија судска заштита. Суд у управном спору одлучује и о законитости других коначних појединачних аката, када је то законом предвиђено.

Одредбом члана 22. став 3. Закона о уређењу судова, прописано је да основни суд у првом степену суди у стамбеним споровима; споровима поводом заснивања, постојања и престанка радног односа; о правима, обавезама и

одговорностима из радног односа; о накнади штете коју запослени претрпи на раду или у вези са радом; споровима поводом задовољавања стамбених потреба на основу рада.

Одредбом члана 26. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09), под насловом „Стручна служба“, ставом 1. прописано је да стручна служба комисије (у даљем тексту: стручна служба) обавља стручне послове из надлежности комисије у складу са овим законом, статутом и другим актима комисије. Ставом 2. истог члана закона прописано је да се на права и обавезе запослених у стручној служби примењују општи прописи о раду. Према члану 26. став 4. Закона о заштити конкуренције, стручном службом руководи секретар, а према ставу 5. истог члана, секретара поставља савет већином гласова. Како се у конкретној правној ствари не ради о спору о законитости управног акта у смислу чланова 3. и 4. Закона о управним споровима, којим је решавано о каквој управној ствари у вршењу јавних овлашћења, већ се ради о спору поводом одлуке о постављењу секретара Комисије за заштиту конкуренције, донете на основу члана 26. Закона о заштити конкуренције, којим је прописано да се на права и обавезе запослених у стручној служби примењују општи прописи о раду, Управни суд је, имајући у виду цитиране одредбе закона, оценио да није стварно надлежан за одлучивање у овој правној ствари, већ је стварно и месно надлежан Први основни суд у Београду.

Имајући у виду наведено, Управни суд је на основу члана 74. Закона о управним споровима, сходном применом чланова 15, 17, 40. и 60. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20) одлучио као у диспозитиву овог решења.

5.2.6.2. Дојунска одлука и исправљање одлуке

Закон о управним споровима не садржи законске одредбе које се односе на поступање суда у случају када суд пропусти да одлучи о свим захтевима о којима мора да се одлучи пресудом, те се допунска одлука доноси сходном применом одредаба чланова 356. и 357. ЗПП-а. Одлука која се доноси мора бити означена као допунска.

Такође, ЗУС не садржи законске одредбе које се односе на поступање суда у случају потребе да се исправе грешке у именима и бројевима, као и друге очигледне погрешке у писању и рачунању, недостатку у облику и несагласност преписа пресуде са изворником, те се решење о исправци доноси сходном применом одредаба члана 362. ЗПП-а.

Пример диспозитива допунског решења због пропуста суда да одлучи о захтеву за накнаду трошкова поступка

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени _____, да тужиљи _____, на име трошкова управног спора плати износ _____ у року од 15 дана од дана пријема решења.

Пример образложења – допунско решење:

Решењем Управног суда _____ од _____, ставом првим диспозитива, поступак је обустављен.

Поднеском запримљеним у Управном суду, дана _____, тужиља је, преко пуномоћника, поднела захтев за доношење допунског решења наводећи да је веће пропустило да одлучи о захтеву за накнаду трошкова управног спора _____, који је истакла у тужби.

Одредбом члана 356. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр 72/11...18/20) прописано је да, ако је суд пропустио да одлучи о свим захтевима о којима мора да се одлучи пресудом или је пропустио да одлучи о делу захтева, странка може у року од 15 дана од дана достављања пресуде да предложи парничном суду да се изврши допуна пресуде.

Одредбом члана 357. став 2. истог закона прописано је да допунска пресуда може да се донесе и без поновног отварања главне расправе ако ову пресуду доноси исто веће, а захтев у погледу кога се тражи допуна је довољно расправљен, ставом 3. истог члана закона прописано је да ако суд сматра да је предлог за доношење допунске пресуде неблаговремен или неоснован, одбациће, односно одбиће предлог решењем, док је одредбом члана 357. став 4. прописано да ако се предлог за допуну пресуде односи само на трошкове поступка, одлуку о предлогу доноси суд без одржавања рочишта.

Како је увидом у списе предмета Управног суда У _____ утврђено да је тужиља у тужби истакла захтев за накнаду трошкова управног спора, о коме је суд пропустио да одлучи решењем У _____ од _____, Управни суд је нашао да је захтев странке да се изврши допуна наведеног решења основан, па је на основу члана 74. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09) сходном применом одредаба чланова 356. и 357. Закона о парничном поступку, одлучио као у диспозитиву овог допунског решења.

Пример диспозитива решења којим се исправља одлука суда

ИСПРАВЉА СЕ увод пресуде Управног суда У _____ од _____, тако што на страни првој пресуде, у петом реду увода, уместо адресе пуномоћника тужиоца „_____“ треба да стоји адреса „_____“.

Пример образложења – исправка пресуде:

Управни суд је увидом у списе предмета У _____ утврдио да је приликом израде пресуде Управног суда У _____ од _____, очигледном грешком у уводу пресуде у писању адресе пуномоћника тужиоца _____, означена адреса „_____“, уместо адресе „_____“, те је по службеној дужности поступио ради исправке наведене очигледне грешке.

Одредбом члана 362. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), који се примењује на основу члана 74. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), прописано је да ће председник већа у свако доба исправити грешке у именима и бројевима, као и друге очигледне погрешке у писању и рачунању, недостатку у облику и несагласност преписа пресуде са изворником.

Како се из списка види да је у уводу пресуде У _____ од _____, учињена очигледна грешка у писању адресе пуномоћника тужиоца _____, тако што је наведена адреса „_____“, уместо адресе „_____“, испуњени су законски услови за доношење решења о исправци очигледне омашке у уводу пресуде Управног суда _____ од _____, на начин наведен у диспозитиву овог решења, Управни суд је на основу члана 74. Закона о управним споровима, сходном применом члана 362. став 1. Закона о парничном поступку, донео одлуку као у диспозитиву решења.

5.2.6.3. Одбацивање неуредној поднеска

Закон о управним споровима садржи одредбе које се односе на поступање суда по поднетој неуредној тужби, али не садржи одредбе које се односе на поступање по неуредном поднеску из кога суд не може да закључи ни које правно средство странка подноси. Стога се у овом случају не ради о неуредности тужбе, већ неуредном поднеску. Уколико странка не уреди поднесак у остављеном року, поднесак се одбацује сходном применом члана 101. став 4. ЗПП-а.

Пример диспозитива решења којим суд одбацује неуредан поднесак

Поднесак СЕ ОДБАЦУЈЕ.

Пример образложења – одбацивање поднеска:

Н. Н. из _____ је дана _____, доставио Управном суду поднесак, који није разумљив, односно из чије садржине се не може са сигурношћу закључити шта је предмет поднеска. Управни суд је решењем Ур ____/___ од _____ наложио подносиоцу поднеска да у року од 8 дана, од дана пријема тог решења, уреди поднесак тако што ће правилно означити редовно или ванредно правно средство које користи и против ког акта, који ће означити по броју, датуму и доносиоцу, и исти доставити у оригиналу или копији. Подносилац је упозорен да ће у случају непоступања по решењу суда у остављеном року поднесак бити одбачен. Како подносилац поднеска у остављеном року није отклонио недостатке поднеска на које му је указано решењем Ур ____/___ од _____, будући да је поднесак неразумљив и непотпун, јер подносилац поднеска није означио које правно средство користи нити против ког акта, а који недостаци су такви да спречавају рад суда по поднеску, Управни суд је на основу члана 74. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), сходном применом одредаба члана 101. став 4. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11....18/20), одлучио као у диспозитиву овог решења.

5.2.6.4. Враћање у пређашње стање

Закон о управним споровима не садржи одредбе које се односе на враћање у пређашње стање. Овај институт грађанског права омогућава странци да,

уколико мимо своје воље и из оправданих разлога пропусти рочиште или рок за предузимање неке радње у поступку, не буде преклудирана у остваривању својих процесних права. Овај институт даје могућност странци да јој, на њен захтев, суд дозволи да накнадно предузме неку процесну радњу за коју је протекао рок, уколико се докаже да је до пропуштања дошло из разлога који се странци не могу приписати у немарност. Враћање у пређашње стање може се дозволити само због пропуштања рочишта или процесних рокова, а не и због пропуштања материјалноправних рокова. Такође, када се ради о судским инструкционим роковима, у којима се може тражити продужетак рока, странка није овлашћена да истовремено тражи и враћање у пређашње стање. Враћање у пређашње стање може се дозволити само на предлог странке, а не и по службеној дужности.

Одлуку о захтеву за враћање у пређашње стање суд доноси сходном применом члана 113. ЗПП-а.

Пример диспозитива решења по захтеву за враћање у пређашње стање

ОДБАЦУЈЕ СЕ предлог подносиоца приговора за враћање у пређашње стање.

Пример образложења – одбацивање предлога:

Поступајући по поднетом предлогу за враћање у пређашње стање, применом чланова 109-114. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), који се сходно примењује на основу члана 74. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), Управни суд је нашао да предлог подносиоца приговора за враћање у пређашње стање због пропуштања рока за изјављивање приговора против решења судије појединца У ____/___ од _____, није уредан.

Наиме, одредбом члана 113. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20) прописано је да ће предлог за враћање у пређашње стање који није заснован на општепознатим чињеницама, а странка уз предлог није поднела нити предложила одговарајуће доказе или уз предлог није предузела пропуштenu радњу, суд одбацити као неуредан.

Како предлог за враћање у пређашње стање није заснован на општепознатим чињеницама нити су уз предлог приложени одговарајући докази из

којих произлази да су разлози за пропуштање оправдани, посебно веће Управног суда је на основу члана 74. Закона о управним споровима, сходном применом члана 113. став 2. Закона о парничном поступку, одлучило као у диспозитиву.

5.2.6.5. Спајање њредмења ради једновременој одлучивања

У случајевима када више тужилаца посебним тужбама оспорава законитост истог решења истог туженог органа, Управни суд ће спојити решавање по предметима, ради заједничког расправљања, с обзиром да се ради о оцени законитости истог управног акта.

Суд одлуку о спајању доноси у форми решења на које није дозвољено посебно правно средство, због чега оно може бити донето и на рочишту, и не мора се радити писмени отправак.

У складу са чланом 221. Судског пословника, када се више предмета споји ради заједничког расправљања, онда се предмет по коме је доцније покренут поступак, по правилу, спаја с предметом по коме је поступак покренут раније, водећи рачуна о тежини и сложености предмета који се припаја.

У пракси, поступајући судија у предмету у коме је тужба касније поднета даје наредбу писарници да се предмет изнесе поступајућем судији у предмету у коме је тужба поднета раније, а ради доношења одлуке о спајању.

Пример диспозитива решења о спајању предмета

СПАЈАЈУ СЕ поступци који се воде пред Управним судом у предметима под бројем У ____/____ и У ____/____, ради заједничког одлучивања, тако што ће се водити један поступак под бројем У ____/____.

или

ОДРЕЂУЈЕ СЕ спајање поступака у предметима Управног суда У ____/____ и У ____/____, тако што ће се водити један поступак под бројем У ____/____.

Пример образложења – спајање предмета:

Како у предметима Управног суда наведеним у диспозитиву решења више тужилаца посебним тужбама оспорава законитост истог решења истог туженог _____ број _____ од _____ године, Управни суд је у смислу члана 328. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/12...18/20), на чију сходну примену упућује одредба члана 74. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), спојио поступке по овим тужбама ради заједничког одлучивања, а управни спор ће се наставити у предмету Управног суда под бројем У ____/ __.

5.2.6.6. *Прекид и наставак поступка*

Закон о управним споровима не садржи законске одредбе које се односе на поступање суда у случају када након подношења тужбе умре странка која је физичко лице или странка која је правно лице престане да постоји, те се решење о прекиду и наставку поступка доноси сходном применом одредаба чланова 356. и 357. ЗПП-а.

Пример диспозитива решења о прекиду поступка

I УТВРЂУЈЕ СЕ ПРЕКИД ПОСТУПКА у овој правној ствари.

II Поступак ће се наставити када наследници пок. _____ из _____ презму поступак или када их суд на предлог противне стране позове да то учине.

Пример образложења – прекид поступка:

Како се из доказа у списима види да је тужилац умро након подношења тужбе, Управни суд је на основу члана 74. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), сходном применом члана 222. тачка 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), којом је прописано да суд утврђује прекид поступка кад странка умре, одлучио као у ставу I диспозитива овог решења.

Одлука као у ставу II диспозитива донета је на основу члана 74. Закона о управним споровима, сходном применом члана 225. став 1. Закона о парничном поступку, којом је прописано да ће се поступак који је прекинут из раз-

лога наведених у члану 222. тачке 1–5 . овог закона наставити када наследник или старалац заоставштине, нови законски заступник, стечајни управник или правни следбеници правног лица преузму поступак или кад их суд на предлог противне стране позове да то учине.

Пример диспозитива решења о наставку поступка

НАСТАВЉА СЕ у предмету овог суда под бројем У ____/____ (нови број предмета), поступак чији је прекид утврђен решењем Управног суда У _____ од _____ године.

Пример образложења – наставак поступка:

Тужбом, поднетом Управном суду дана _____, тужилац је оспорио законитост решења туженог _____ број _____ од _____.

Решењем Управног суда У _____ од _____ прекинут је поступак сходном применом одредбе члана 222. тачка 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/09...18/20), на основу члана 74. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), јер је после подношења тужбе тужилац умро.

Подноском од _____, наследник пок. _____ је поднео Управном суду предлог за наставак поступка у овој управној ствари и као доказ у прилогу је доставио решење _____ суда _____ број _____, којим је утврђено је да је оглашен за наследника заоставштине сада пок. _____.

Код наведеног, суд је применом члана 225. став 1. Закона о парничном поступку, који се сходно примењује на основу члана 74. Закона о управним споровима, одлучио као у диспозитиву решења.

5.2.6.7. Одлука о трошковима

Према ЗУС-у, трошкове управног спора чине издаци настали у току или поводом спора, а у управном спору о трошковима поступка одлучује суд. У недостатку других одредаба ЗУС-а, које би регулисале одлучивање о трошковима управног спора, одлуку о висини и обавези у вези са трошковима Управни суд доноси сходном применом ЗПП-а.

О захтеву странке за трошкове управног спора суд одлучује у диспозитиву, иза одлуке о предмету управног спора. Одлука о трошковима увек се сматра решењем, па и када је део диспозитива пресуде. Ова одлука мора да буде јасна и прецизна у погледу новчаног износа који суд признаје странци на име трошкова поступка у оквиру постављеног захтева странке за трошкове, са роком за добровољно извршење и правом на припадајућу камату.

Пример решења о трошковима поступка у диспозитиву пресуде

Тужба СЕ УВАЖАВА, ПОНИШТАВА решење _____ и предмет враћа надлежном органу на поновно одлучивање.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени _____ да тужиоцу _____ надокнади трошкове управног спора у износу од _____ динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде, са законском затезном каматом почев од истека рока за добровољно извршење, па до коначне исплате.

ОДБИЈА СЕ захтев заинтересованог лица _____ за накнаду трошкова управног спора.

5.3. Одлуке по ванредним правним средствима

Законом о управним споровима прописана су два ванредна правна средства: понављање поступка и захтев за преиспитивање судске одлуке.

5.3.1. Понављање поступка

Понављање поступка је ванредно правно средство којим се по тужби странке, под условима и из законом изричито прописаних разлога, поступак завршен правноснажном пресудом или решењем може поновити.

О тужби за понављање поступка решава онај суд који је донео одлуку на коју се односи разлог за понављање. У тужби за понављање поступка подносилац мора навести ознаку судске одлуке којом је завршен поступак чије се понављање тражи, законски разлог понављања, доказе односно околности.

сти које чине вероватним постојање тог основа, околности из којих произлази да је тужба поднета у законском року и чиме се то доказује, као и у ком правцу и обиму се тражи понављање.

Разлози за понављање поступка, таксативно су наведени у седам тачака става 1. члана 56. ЗУС-а, и то: 1) ако странка сазна за нове чињенице, или нађе или стекне могућност да

употреби нове доказе на основу којих би спор био повољније решен за њу да су те чињенице, односно докази били изнети или употребљени у ранијем судском поступку; 2) ако је до судске одлуке дошло услед кривичног дела судије или запосленог у суду, или је одлука издејствована преварном радњом заступника или пуномоћника странке, његовог противника или противниковог заступника или пуномоћника, а таква радња представља кривично дело; 3) ако је судска одлука заснована на пресуди донетој у казненој или грађанској ствари, а та пресуда је касније укинута другом правноснажном судском одлуком; 4) ако је исправа на којој се заснива судска одлука лажна или лажно преиначена, или ако је сведок, вештак или странка, приликом саслушања пред судом дала лажан исказ, а одлука суда се заснива на том исказу; 5) ако странка нађе или стекне могућност да употреби ранију судску одлуку донету у истом управном спору; 6) ако заинтересованом лицу није омогућено да учествује у управном спору; 7) ако став из накнадно донете одлуке Европског суда за људска права у истој ствари може да буде од утицаја на законитост правоснажно окончаног судског поступка.

Са разлога што је странка сазнала за нове чињенице или је нашла или стекла могућност да употреби нове доказе на основу којих би спор био повољније решен за њу да су те чињенице, односно докази били изнети или употребљени у ранијем судском поступку, и због тога што је странка нашла или стекла могућност да употреби ранију судску одлуку донету у истом управном спору, понављање ће се дозволити само ако странка без своје кривице није била у стању да те околности изнесе у ранијем поступку, а коју околност је дужна и да докаже у тужби за понављање.

Понављање поступка пред судом на основу нових чињеница и доказа може да се тражи само онда ако се ради о чињеницама или доказима које је суд у

управном спору утврђивао, а не и на основу чињеница које су утврђиване у управном поступку.

Постојање кривичног дела и кривичне одговорности се, према ставу судске праксе, утврђује правноснажном кривичном пресудом.

Понављање поступка због стицања могућности да се употреби ранија судска одлука донета у истом управном спору захтева идентитет управног спора, односно идентитет и странака и предмета спора. Идентитет странака подразумева исто физичко односно правно лице, а идентитет предмета спора подразумева исто оспорено решење чија је законитост цењена у управном спору.

У односу на разлог да заинтересованом лицу није дата могућност да учествује у управном спору, треба имати у виду да се ради о лицу које је, према ЗУС-у, странка и суд је дужан да јој омогући учешће у спору.

Рокови за тражење понављања поступка су 30 дана од дана када је странка сазнала за разлог понављања. Уколико је странка сазнала за разлог понављања у току управног спора, а није могла употребити тај разлог пре него што је спор завршен, рок од 30 дана се рачуна од дана достављања странци одлуке суда.

Када се понављање тражи због накнадно донете одлуке Европског суда за људска права, рок је 6 месеци од дана објављивања ове одлуке у „Службеном гласнику РС“.

Објективни рок у коме се понављање може тражити је пет година од правноснажности судске одлуке којом је завршен поступак чије се понављање тражи.

5.3.1.1. Процесне одлуке ио тужби за понављање

Суд решењем одбацује тужбу за понављање ако утврди да је поднета од неовлашћеног лица или да тужба није благовремена или да странка није учинила бар вероватним постојање законског основа за понављање поступка, а што је у вези са наведеном обавезном садржином тужбе за понављање поступка.

Диспозитив решења којим се тужба одбацује

Тужба се одбацује.

Пример образложења код одбацивања тужбе за понављање поступка:

У поступку претходног испитивања тужбе за понављање поступка, након увида у списе предмета овога суда У ____/__, Управни суд је нашао да у конкретном случају тужилац није учинио вероватним постојање законског основа за понављање судског поступка.

Наиме, одредбом члана 56. став 1. тачка 1. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09), коју тужилац наводи као законски основ понављања поступка завршеног пресудом Управног суда У ____/__ од _____ године, прописано је да ће се по тужби странке поновити поступак завршен правноснажном пресудом или решењем суда ако странка сазна за нове чињенице или нађе или стекне могућност да употреби нове доказе на основу којих би спор био повољније решен за њу да су те чињенице, односно докази били изнети или употребљени у ранијем судском поступку. Сазнање за нове чињенице и стицање могућности за употребу нових доказа могу бити разлог за понављање управно-судског поступка само ако су чињенице утврђене, односно ако су ти докази извођени у управно-судском поступку и на тако утврђеном чињеничном стању заснована судска одлука. У конкретном случају, из списка предмета Управног суда У ____/__, произлази да суд није утврђивао чињенично стање ван чињеничног стања утврђеног у управном поступку нити је изводио на усменој јавној расправи друге доказе, изузев увида у списе предмета туженог органа, при чему ни тужилац у тужби на одржаној усменој јавној расправи није предлагао извођење других доказа, осим доказа садржаних у достављеним списима предмета туженог органа, па је пресуда Управног суда У ____/__ од _____ године заснована на чињеничном стању утврђеном у управном поступку, са којих разлога се нису стекли законом предвиђени услови за тражено понављање поступка из разлога наведених у члану 56. став 1. тачка 1. Закона о управним споровима.

Са изнетих разлога, на основу члана 60. Закона о управним споровима, којим је прописано да ће суд решењем одбацити тужбу за понављање поступка

ако утврди да је тужбу поднело неовлашћено лице или да тужба није благовремена или да странка није учинила бар вероватним постојање законског основа за понављање поступка, Управни суд је одлучио као у диспозитиву овог решења.

Уколико суд не одбаци тужбу за понављање, тужба се доставља противној странци из управног спора и заинтересованим лицима, са позивом да у року од 15 дана доставе одговор на тужбу. По истеку тог рока суд решењем одлучује да ли ће дозволити понављање поступка.

Диспозитив решења којим суд одлучује да ли ће дозволити понављање поступка

Не дозвољава се понављање управно-судског поступка завршеног правноснажном пресудом Управног суда У ____/___ од _____ године.

или

Дозвољава се понављање управно-судског поступка завршеног правноснажном пресудом Управног суда У ____/___ од _____ године.

5.3.1.2. Мериторне одлуке по тужби за понављање поступка

Када суд нађе да има законског основа за понављање поступка, поновиће се оне процесне радње на које утичу разлози понављања. После поновљеног поступка суд доноси пресуду којом може ранију пресуду оставити на снази, укинути или преиначити.

Диспозитив пресуде у поновљеном поступку

Оставља се на снази пресуда Управног суда У ____/___ од _____ године.

или

Укида се пресуда Управног суда У ____/___ од _____ године.

Тужба тужиоца Н. Н. из Б. СЕ ОДБАЦУЈЕ.

или

Преиначава се пресуда Управног суда У ____/___ од _____ године, тако да гласи:

Тужба СЕ УВАЖАВА, ПОНИШТАВА решење туженог _____ број _____ од _____ године и предмет ВРАЋА надлежном органу на поновно одлучивање.

Напомене:

Одредом члана 64. ЗУС-а је прописано да се против решења о одбацивању тужбе за понављање поступка, решења којим се не дозвољава понављање поступка и против пресуде која је донета по тужби за понављање може поднети захтев за преиспитивање из члана 49. Закона о управним споровима. Ова одредба има примену у односу на одлуке Управног суда по тужби за понављање поступка, али не и на одлуке Врховног касационог суда донете по тужби за понављање поступка који је завршен правноснажном одлуком Врховног касационог суда, с обзиром на надлежност тог суда да решава по захтеву за преиспитивање као ванредном правном средством.

Према члану 65. ЗУС-а, у поновљеном поступку сходно се примењују одредбе овог закона о поступку по тужби и захтеву за преиспитивање судске одлуке, у зависности од тога да ли о тужби за понављање одлучује Управни или Врховни касациони суд, и то ако одредбама о понављању поступка (чланови 56-64. ЗУС) није другачије одређено.

5.3.2. Захтев за преиспитивање судске одлуке

Захтев за преиспитивање судске одлуке подноси се против правноснажне одлуке Управног суда Врховном касационом суду, који је надлежан да о поднетом захтеву одлучује. Иако се не ради о одлукама које доноси Управни суд, ради целовитости приказа одлука које се доносе у управном спору, следи и кратак преглед одлука које Врховни касациони суд доноси одлучујући по наведеном правном средством.

Ово ванредно правно средство могу поднети странка (туžilац, тужени и заинтересовано лице) и надлежни јавни тужилац. Захтев за преиспитивање судске одлуке предаје се Врховном касационом суду на начин на који се пре-

даје тужба Управном суду, дакле непосредно, преко поште, војној јединици или установи (за војна лица, а за цивилна лица само ако не постоји редовна пошта) или на записник код суда. С обзиром да се ради о ванредном правном средству које се подноси највишем суду, када је странка физичко лице, захтев се предаје преко пуномоћника из реда адвоката.

Захтев за преиспитивање судске одлуке не може да се поднесе против сваке правноснажне одлуке Управног суда, већ само у случајевима када је то предвиђено законом, и то: када је суд одлучивао у спору пуне јурисдикције; када је у управном поступку била искључена жалба; када је то предвиђено законом. Захтев може да се поднесе због повреде закона, другог прописа или општег акта или повреде правила поступка која је могла бити од утицаја на решење ствари. Рок за подношење захтева је 30 дана од дана достављања одлуке суда, а надлежни јавни тужилац коме није достављена одлука, може захтев да поднесе у року од 60 дана од дана достављања одлуке странци којој је последњој достављена. Захтев садржи означавање судске одлуке чије се преиспитивање предлаже, означавање подносиоца захтева, као и разлоге и обим у коме се предлаже преиспитивање. Ако је захтев непотпун или неразумљив, Врховни касациони суд ће га одбацити решењем против кога није дозвољена жалба. У смислу одредаба ЗУС-а које регулишу захтев за преиспитивање судске одлуке, нема примене одредаба ЗУС-а које се односе на уређење тужбе.²⁴

5.3.2.1. Процесне одлуке по захтеву

Недозвољен, неблаговремен или захтев који је поднело неовлашћено лице Врховни касациони суд ће одбацити решењем.

Диспозитив решења којим се одбацује захтев

Захтев се одбацује.

24 Сентенца из решења Врховног касационог суда Узп 15/10 од 27. 5. 2010. године гласи: Захтев за преиспитивање судске одлуке из члана 49. Закона о управним споровима, који не садржи потребне податке прописане чланом 52. став 1. истог закона или је неразумљив, суд ће одбацити применом члана 52. став 2. Закона о управним споровима, без позивања подносиоца да допуни или исправи захтев.

Пример из образложења када се захтев одбацује:

Адвокат С. Б. из Т. поднео је захтев за преиспитивање судске одлуке, пресуде Управног суда У ____/ __ од _____ године, којом је одбијена тужба З. З. из Т. поднета против решења _____ Министарства финансија – Сектора за имовинско-правне послове бр. _____ од _____ године, а са разлога предвиђених чланом 49. став 3. Закона о управним споровима. У захтеву наводи да је побијаном пресудом повређено материјално право. Предлаже да суд уважи захтев и укине побијану судску одлуку.

У претходном испитивању поднетог захтева Врховни касациони суд је нашао да је захтев непотпун.

Захтев за преиспитивање одлуке Управног суда поднет је Врховном касационом суду на основу члана 49. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09). У захтеву је означена судска одлука чије се преиспитивање предлаже и разлози и обим преиспитивања, али није означен подносилац захтева. У својству подносиоца, захтев је потписао адвокат мада из садржине у којој наводи „подносимо“ произлази да адвокат захтев не подноси у своје име већ у име странке из управног спора. При том, из пуномоћја приложеног уз захтев не произлази да странка овлашћује адвоката да Врховном касационом суду поднесе захтев за преиспитивање означене судске одлуке као ванредно правно средство.

Чланом 52. став 1. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09) прописано је да захтев за преиспитивање судске одлуке садржи означавање судске одлуке чије се преиспитивање предлаже, означавање подносиоца захтева, као и разлоге и обим у коме се предлаже преиспитивање, а ставом 2. истог члана закона прописано је да ће непотпун или неразумљив захтев Врховни касациони суд одбацити решењем против кога није дозвољена жалба.

Одредбама чланова 49–55. Закона о управним споровима, које се односе на захтев за преиспитивање судске одлуке, није прописано да Врховни касациони суд у претходном испитивању захтева налаже подносиоцу уређење непотпуног или неразумљивог захтева нити се овим одредбама суд у поступању по захтеву упућује на примену осталих одредаба Закона о управним

споровима, па ни одредбе члана 25. којом је прописано да судија поједи-нац у претходном испитивању тужбе позива тужиоца да у остављеном року отклони недостатке непотпуне или неразумљиве тужбе и укаже на после-дице непоступања по захтеву суда.

Полазећи од изнетог, према ставу Врховног касационог суда, захтев за пре-испитивање судске одлуке из члана 49. Закона о управним споровима, који не садржи потребне податке прописане чланом 52. став 1. истог закона или је неразумљив, суд ће одбацити применом члана 52. став 2. Закона о управ-ним споровима, без позивања подносиоца да допуни или исправи захтев.

С обзиром на наведено и чињеницу да у конкретном случају у захтеву за преиспитивање судске одлуке није означен подносилац захтева, Врховни касациони суд је нашао да је захтев непотпун, па је на основу члана 52. став 2. Закона о управним споровима одлучио као у диспозитиву овог решења.

5.3.2.2. Мериторне одлуке по захтеву

Ако Врховни касациони суд не одбаци захтев, доставиће га противној странци из управног спора, која може, у року који суд одреди, поднети одго-вор на захтев. Управни суд и тужени дужни су да без одлагања, а најкасније у року од 30 дана, доставе Врховном касационом суду, на његов захтев, све списе.

Врховни касациони суд решава без усмене расправе, а побијану одлуку испитује само у границама захтева. Пресудом одбија или уважава захтев. Пресудом којом захтев уважава, Врховни касациони суд може укинути или преиначити судску одлуку. Ако укине одлуку, предмет враћа Управном суду, који је дужан да изведе све процесне радње и расправи питања на која му је указано у пресуди.

Диспозитив пресуде Врховног касационог суда по захтеву за преиспи-тивање може да гласи:

- Захтев СЕ ОДБИЈА.

- Захтев се УВАЖАВА и ПРЕИНАЧУЈЕ пресуда Управног суда У ____/____ од _____ године, тако што се УВАЖАВА тужба тужиоца _____,

поништава решење туженог _____ број _____ од _____ године
и предмет враћа надлежном органу на поновно одлучивање.

- Захтев се УВАЖАВА и УКИДА СЕ пресуда Управног суда У ____/ __ од
_____ године и предмет враћа Управном суду на поновно одлучивање.

6. Судске одлуке у изборним споровима

6.1. Опште напомене о изборном спору

Избори на којима се формирају органи власти у држави представљају најзначајнији облик учешћа грађана у процесу политичког одлучивања и „механизам који омогућава да се интегришу сви индивидуални избори бирача у заједничку одлуку читаве заједнице“.²⁵

Учешће грађана у избору органа власти и обликовању државе као политичке заједнице гарантује изборно право које у себи поред бирачког права укључује и друга права као што су: право на упис у бирачки списак, право кандидовања, право гласања, право на информисање о изборима, право контроле избора, право на заштиту изборног права и друга права.

Заштита изборног права обезбеђује потребне гаранције остваривања основних уставних права и слобода човека и грађанина, а истовремено гарантује и демократски карактер уставног система државе, односно система владавине у њој.

О заштити изборног права одлучују органи прописани изборним законима, и то бирачки одбори, локалне изборне комисије, Републичка изборна комисија.

Заштиту изборног права, с обзиром на ток избора, можемо посматрати као заштиту у току избора, период непосредно након избора и заштиту у међуи-

25 В. Васовић, В. Гоати, Избори и изборни систем, Београд 1993, стр. 167.

зборном периоду. У току избора заштита се односи на период од формалног доношења одлуке о расписивању избора, преко изборне кампање до момента гласања изборног дана, пребројавања гласова и објављивања изборних резултата. Период непосредно након завршетка изборног поступка се односи на верификацију мандата. Изборни процес обухвата сам изборни период и период непосредно након завршетка изборног поступка.

Правна заштита изборног права, с обзиром на органе који је врше, може бити управно-правна коју пружају органи за спровођење избора (Републичка изборна комисија, локалне изборне комисије и бирачки одбори) и судска, при чему се заштита може остваривати и путем кривичног гоњења и прекршајног кажњавања за радње које су законом прописане као кривична дела или прекршај.

Заједничка карактеристика свих наведених видова заштите је да представљају контролу правилности избора и органа који их спроводе и имају за циљ да се грађанима обезбеди да слободно, несметано и тајно остваре своје изборно право.

Судска заштита изборног права која се остварује у току избора обухвата период од доношења одлуке о расписивању избора од стране надлежног државног органа, па све до објављивања коначних резултата избора када се избори завршавају, који садрже, поред осталог, и податке о броју мандата које су добиле поједине изборне листе, а расподела мандата на кандидате са поједине изборне листе је поступак који се спроводи тек након завршених и проглашених избора.

Појединачним изборним законима (Законом о избору председника Републике, Законом о избору народних посланика, Законом о локалним изборима, као и Законом о националним саветима националних мањина) прописано је ко и у којим случајевима може тражити заштиту изборног права од стране суда, као и сам поступак заштите изборног права.

Такође, Законом о референдуму и народној иницијативи прописано је да грађани, овлашћени предлагачи и други овлашћени субјекти имају право на

заштиту од неправилности у поступку спровођења референдума и оствари-вања народне иницијативе.²⁶

6.1.1. Закон о избору председника Републике

Законом о избору председника Републике прописано је да право да бира председника Републике и да буде биран за председника Републике има пунолетни држављанин Републике Србије над којим није продужено родитељско право, односно који није потпуно лишен пословне способности, при чему и лице лишено пословне способности може да буде председник ако суд решењем о делимичном лишењу пословне способности није утврдио да је неспособно да врши изборно право.²⁷

Овим законом прописана су правна средства у поступку спровођења избора, и то: захтев за поништавање гласања на бирачком месту, приговор и жалба. Сам закон не садржи одредбе о заштити изборног права, већ је законом прописано да се одредбе закона којим се уређује избор народних посланика сходно примењују и на избор председника Републике у питањима која овим законом нису посебно уређена.²⁸

6.1.2. Закон о избору народних посланика

Заштита изборног права, која је прописана Законом о избору народних посланика огледа се у праву подношења захтева за поништавање гласања на бирачком месту, приговора надлежном органу и жалбе суду²⁹ и обухвата све фазе поступка избора, па и питања у вези избора органа за спровођење изборног поступка.

Најшире постављено право на подношење свих правних средстава у циљу заштите изборног права имају подносиоци проглашених изборних лица, с обзиром на чињеницу да имају најшири правни интерес за законским спрово-

26 Члан 8 Закона о референдуму и народној иницијативи („Службени гласник РС“, бр. 111/21 и 119/21).

27 Члан 3 Закона о избору председника Републике („Службени гласник РС“, бр. 14/22).

28 Члан 8 Закона о избору председника Републике.

29 Члан 147 Закона о избору народних посланика, („Службени гласник РС“, бр. 14/22).

вођењем свих фаза изборног процеса утврђених Законом о избору народних посланика. Осталим овлашћеним субјектима (подносиоцима изборних листа, политичким странкама, посланичким групама, кандидатима за народног посланика, бирачима и лицима чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе) право на приговор је прописано наведеним законом којим њихов непосредни правни интерес може да буде угрожен, односно повређен.

Прописивањем права на подношење захтева за поништавање гласања на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања уведена је тростепеност у заштити изборног права. Наиме, ако је на бирачком месту учињена нека неправилност, подносиоци изборних листа могу да, прво, поднесу локалној изборној комисији захтев за поништавање гласања на бирачком месту. Ако тај захтев буде одбијен или одбачен, следеће правно средство је приговор Републичкој изборној комисији против чијег решења по приговору подносилац проглашене листе има право жалбе пред Управним судом. Наведено право се Законом о избору народних посланика признаје и бирачу, ако је на бирачком месту на којем је уписан у изводу из бирачког списка неосновано спречен да гласа и ако му је приликом гласања повређено право на слободно и тајно гласање.³⁰

Захтев за поништавање гласања на бирачком месту подноси се због неправилности учињених током спровођења гласања, при чему се приговор подноси против донете одлуке, против предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу избора.

Законом о избору народних посланика прописана је садржина захтева за поништавање гласања на бирачком месту и садржина приговора,³¹ рок за подношење приговора против одлука локалних изборних комисија и Републичке изборне комисије и рокови за одлучивање по правним средствима.

Рок за подношење прописаних правних средстава рачуна се од часа објављивања одлуке на интернет презентацији.

30 Члан 148. Закона о избору народних посланика.

31 Члан 149. и члан 151. Закона о избору народних посланика.

Тако је прописано да се захтев за поништење гласања на бирачком месту подноси у року од 72 часа од затварања бирачког места, а приговор у року од 72 часа од часа када је објављена одлука, односно предузета радња која се сматра неправилном. Битно је указати на то да се прописује и рачунање рокова за приговор у случају да је пропуштено да се донесе одговарајућа одлука или предузме одређена радња, тако што рок од 72 часа за подношење приговора почиње да тече од часа када је одлука требало да буде донета, односно када је радња требало да буде предузета.³²

Приговор се подноси Републичкој изборној комисији, у писаном облику, предајом писарници Републичке изборне комисије, с тим што се приговор против одлуке локалне изборне комисије може поднети и непосредно предајом писарници локалне изборне комисије. Републичка изборна комисија је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора донесе решење о приговору и да то решење објави на својој интернет презентацији.³³

Рок за подношење жалбе Управном суду против решења по приговору је 72 часа од објављивања тог решења на интернет презентацији Републичке изборне комисије. У случају да у прописаном року није донета одлука по приговору, рок за жалбу се рачуна од истека рока у којем је одлука требало да буде донета.³⁴ Жалба се Управном суду подноси преко Републичке изборне комисије, која је дужна да Управном суду проследи жалбу са списима предмета у року од 24 часа од пријема жалбе. Рок за одлучивање Управног суда по жалби је 72 часа од пријема жалбе са списима предмета.³⁵

Посебном одредбом члана 160. Закона о избору народних посланика, прописана је обавеза Републичке изборне комисије да на интернет презентацији објави сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима.

32 Члан 152. Закона о избору народних посланика.

33 Члан 153. Закона о избору народних посланика.

34 Одредба члана 156. Закона о избору народних посланика.

35 Одредба члана 157. Закона о избору народних посланика.

6.1.3. Закон о локалним изборима

Заштита изборног права, која је прописана Законом о локалним изборима, огледа се у праву подношења приговора надлежном органу и жалбе суду.³⁶

Према одредбама Закона о локалним изборима, фазе изборног поступка (кандидовање, спровођење, утврђивање и објављивање резултата) посебно су одвојене, па се заштита изборног права због неправилности насталих у одређеној фази може захтевати само до окончања фазе у којој су повреде настале.

Право на заштиту изборног права, према одредбама овог закона, имају подносиоци проглашене изборне листе, подносиоци изборне листе, политичка странка, посланичка група, кандидат за народног посланика, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносилац изборне листе, уколико сматрају да су постојале неправилности у одређеној фази изборног поступка.³⁷

Законом је прописано да се приговор може поднети против донете одлуке, предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно преузме радња у спровођењу избора.

У поступку заштите изборног права по приговорима, поред правила поступка прописаних изборним прописима, изборна комисија примењује, и то сходно, одредбе Закона о општем управном поступку, док друга појединачна акта која нису акта по приговору у изборном поступку, изборна комисија доноси у поступку прописаном искључиво изборним прописима.³⁸

Законом о локалним изборима је прописано шта приговор мора да садржи да би се по њему могло поступати, рок за подношење приговора, рок за одлучивање по приговору, орган надлежан за одлучивање по приговору и одлуке по приговору.³⁹

36 Члан 79. Закона о локалним изборима.

37 Члан 80. Закона о локалним изборима.

38 Члан 88. Закона о локалним изборима.

39 Чланови 81., 82., 83. и 84. Закона о локалним изборима.

Рок за подношење приговора рачуна се од часа објављивања одлуке на интернет презентацији и износи 72 часа од објављивања одлуке, односно предузете радње која се сматра неправилном. У случају да је пропуштено да се донесе одговарајућа одлука или предузме одређена радња рок од 72 часа за подношење приговора почиње да тече од часа када је одлука требало да буде донета односно када је радња требало да буде предузета.

Рок за подношење жалбе против решења по приговору је 72 часа од објављивања тог решења на интернет презентацији. У случају да у прописаном року није донета одлука по приговору, рок за жалбу се рачуна од истека рока у којем је одлука требало да буде донета.⁴⁰ Жалба се предаје изборној комисији која је дужна да суду у року од 24 часа од пријема жалбе достави списе предмета. Рок за одлучивање суда по жалби је 72 часа од пријема жалбе са списима.⁴¹

6.1.4. Закон о националним саветима националних мањина

Заштита изборног права, која је прописана Законом о националним саветима националних мањина, могућа је у различитим фазама изборног процеса за националне савете.

Прва активност која може довести до спора у овом процесу јесте упис националног савета у Регистар националних савета.

Регистар води надлежно министарство, у чијем делокругу су послови људских и мањинских права, а сам чин уписа је од важности јер њиме национални савет стиче својство правног лица. Решењем којим се одлучује о пријави за упис националног савета у Регистар националних савета је коначно и против њега се може покренути управни спор. Вођење управног спора дозвољено је и против решења о упису промене података у регистар и о брисању из регистра.⁴²

40 Члан 85. Закона о локалним изборима.

41 Члан 86. Закона о локалним изборима.

42 Чланови 3. и 4, 4а, 4б. Закона о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС“, бр. 72/09...47/18).

Следећа фаза у којој може доћи до спора у овом процесу је обустављање поступка избора националног савета. Министарство ће решењем обуставити електорски избор националног савета ако није потврђен најмањи број електора,⁴³ а решење се доноси 25 дана пре електорске скупштине и објављује у „Службеном гласнику РС“. Рок који је законом предвиђен за доношење решења у овом случају у складу је са роковима који су прописани у члану 102. Закона о националним саветима националних мањина, којим је уређен поступак потврђивања електорске пријаве од стране министарства. Против решења министарства може се покренути управни спор у року од 24 часа од објављивања решења, а Управни суд је дужан да о тужби одлучи у року од 48 часова од пријема тужбе.⁴⁴

Након потврђивања електора одржаће се електорска скупштина коју спроводи одбор од три члана које именује Републичка изборна комисија. Против сваког решења одбора електор може да изјави жалбу Републичкој изборној комисији у року од три часа од доношења решења, а Републичка изборна комисија је дужна да одлучи о жалби у року од 12 часова од пријема жалбе. Против решења Републичке изборне комисије може да се поднесе тужба Управном суду у року од три часа од пријема решења, а Управни суд одлучује о тужби у року од 12 часова.⁴⁵

Одредбом члана 40. поменутог закона прописани су случајеви када министарство распушта национални савет.

Национални савет је распуштен када министарство о томе донесе решење, које је коначно и против њега се може покренути управни спор у општем року за вођење управног спора.⁴⁶

Министарство, након доношења решења којим се национални савет распушта, решењем образује привремени орган управљања националног савета. Ово решење је коначно и против њега се може покренути управни спор у општем року за вођење спора.

43 Члан 105. Закона о националним саветима националних мањина.

44 Члан 37а. Закона о националним саветима националних мањина.

45 Члан 106. Закона о националним саветима националних мањина.

46 Члан 40. Закона о националним саветима националних мањина.

Што се тиче изборних спорова у току процеса гласања за националне савете, одредбом члана 98. Закона о националним саветима националних мањина прописано је да Републичка изборна комисија мандате расподељује применом система највећег количника (Д' онтов систем). Републичка изборна комисија у року од три дана од утврђивања коначних резултата доноси решење о додели мандата чланова националног савета. Решење се доставља министарству и објављује у „Службеном гласнику РС“.

Против решења о додели мандата чланова националног савета може се покренути управни спор у року од 24 часа од објављивања решења. Управни суд је дужан да о тужби одлучи у року од 48 часова од пријема тужбе.

6.2. Врсте судских одлука у изборном спору

У изборном спору суд одлучује са две врсте одлука, пресудом и решењем. Изборним законима је прописано да је одлука суда правноснажна и против ње није допуштено подношење ванредних правних средстава која су прописана законом којим се уређује управни спор, тј. захтева за ванредно преиспитивање судске одлуке нити тужба за понављање поступка.⁴⁷

6.2.1. Пресуда

Пресудом донетом у изборном спору се жалба усваја или одбија.

Суд доноси пресуду већином гласова; о већању и гласању води се посебни записник који потписују сви чланови већа и записничар, у коме се уписује тачно време већања и гласања; већање и гласање врши се без присуства странака.

Пресуда се у изборном спору доноси у име народа, у нејавној седници већа, без одржавања усмене јавне расправе. Имајући у виду природу изборног спора, пре свега чињеницу да су радње у изборном поступку строго

⁴⁷ Члан 87. Закона о локалним изборима и члан 158. Закона о избору народних посланика.

одређене, прописани су веома кратки законски рокови за њихово спровођење који се не могу продужавати, а фазе изборног поступка надовезују се једна на другу, тако да се не може спроводити следећа фаза ако није окончана претходна.

Саставни делови пресуде су увод, диспозитив и образложење.

6.2.1.1. Увод

Уводни део пресуде садржи означавање суда и чланова већа, означавање подносиоца жалбе и њеног заступника, доносиоца акта који се жалбом оспорава, број и датум акта као и у ком делу се оспорава, предмет спора, дан и час када је пресуда донета.

Пример увода

Управни суд, у већу састављеном од судија: _____, председника већа, _____, чланова већа, са судским саветником _____, као записничарем, одлучујући о жалби _____, кога заступа _____, адв. из _____, поднетој против _____, ради поништаја решења број _____ од _____ године, у предмету заштите изборног права, у нејавној седници већа, одржаној дана _____ у _____ часова, донео је

6.2.1.2. Диспозитив

Диспозитив пресуде је њен најважнији део, с обзиром да носи институт правноснажности и извршности.

Пресудом се у изборном спору жалба одбија или усваја.

Диспозитивом пресуде у изборном спору се не одлучује о трошковима жалбеног поступка. Ово са разлога што питање накнаде трошкова жалбеног поступка у изборном спору није прописано изборним законима, а изборним законима је прописано да суд у поступку заштите изборног права сходно примењује одредбе Закона о управним споровима који не садржи одредбе којима се регулише накнада трошкова спора, већ се приликом одлучивања

о трошковима управног спора сходно примењују одредбе Закона о парничном поступку. Код наведеног, у поступку заштите изборног права нема законом прописаних услова да суд одлучује и о трошковима спора иницираног жалбом пред судом.

6.2.1.2.1. Пресуда којом се жалба одбија

У изборном спору суд одбија жалбу уколико оцени да нема повреде права у изборном поступку, због чега је жалба неоснована а ожалбено решење правилно и на закону засновано.

Пример диспозитива одбијајуће пресуде

Жалба СЕ ОДБИЈА.

6.2.1.2.2. Пресуда којом се жалба уважава

Спор ојраничене јурисдикције

Када суд у изборном спору оцени да је жалба основана и да ожалбени акт треба поништити он пресудом жалбу усваја и поништава ожалбени акт у целини или делимично.⁴⁸ У овом случају суд предмет не враћа на поновни поступак и одлуку. Наведено са разлога што је изборним законима (Законом о избору народних посланика и Законом о локалним изборима) прописана дужност изборних комисија да у том случају донесу одговарајућу одлуку, односно предузму одговарајућу изборну радњу у року прописаном тим законима, с тим да се рок рачуна од дана када је изборна комисија примила одлуку суда.⁴⁹

У образложењу пресуде суд ће се позвати на члан изборног прописа и члан 40. став 1. Закона о управним споровима.

Пример диспозитива пресуде у спору ојраничене јурисдикције

Жалба СЕ УСВАЈА и ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од _____.

48 Одлука Управног суда Уж 455/22.

49 Члан 87. Закона о локалним изборима и члан 158. Закона о избору народних посланика.

Спор пуне јурисдикције

Када суд, поступајући по жалби у изборном спору, нађе да ожалбени акт треба поништити, суд може пресудом мериторно да реши изборни спор, уколико природа ствари то дозвољава и утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то. Таква пресуда у свему замењује поништени акт.⁵⁰ Дакле, у случају када суд нађе да је било пропуста и неправилности у изборном поступку због чега усваја жалбу као основану, суд оцењује да је незаконито и решење надлежне изборне комисије о одбацивању или одбијању приговора и као такво не може опстати у правном поретку и зато својом одлуком мора поништити то решење и изборни поступак, односно део изборног поступка на који се решење односи.⁵¹

Пример диспозитива пресуде у спору пуне јурисдикције

Жалба СЕ УСВАЈА, ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од _____ године и РЕШАВА:

Приговор СЕ УСВАЈА, ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од _____, УСВАЈА захтев подносиоца _____ и ПОНИШТАВА гласање на бирачком месту бр. _____, за избор за _____ на изборима одржаним _____ године.

Пример диспозитива пресуде у спору пуне јурисдикције када се приговор одбацује

Жалба СЕ УСВАЈА, ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од _____ године и РЕШАВА:

Приговор _____ СЕ ОДБАЦУЈЕ.

Пример диспозитива пресуде у спору пуне јурисдикције када се приговор усваја

Жалба СЕ УСВАЈА, ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од _____ и РЕШАВА:

50 Члан 158. Закона о избору народних посланика и члан 87. Закона о локалним изборима.

51 Одлука Управног суда Уж 557/22.

УСВАЈА СЕ приговор _____ изјављен дана _____ године
и РЕШАВА:

ПОНИШТАВА СЕ решење _____ број _____ од _____
године.

Пример диспозитива пресуде у спору пуне јурисдикције када суд про-
глашава изборну листу и утврђује да изборна листа има статус националне
мањине

Жалба СЕ УСВАЈА, ПОНИШТАВА решење _____ број _____ од
_____ и решава:

Приговор СЕ УСВАЈА, ПОНИШТАВА решење _____ број _____
од _____, ПРОГЛАШАВА СЕ Изборна листа _____,
за изборе за _____ расписане за _____, коју је
поднела _____ и УТВРЂУЈЕ СЕ да проглашена Изборна листа
_____ има положај изборне листе националне мањине.

*Пресуда због пропуштања изборне комисије да донесе одлуку у прописаном
року*

У поступку заштите изборног права може се изјавити жалба и због про-
пуштања изборне комисије да у прописаном року донесе одлуку по
приговору.⁵²

Пример диспозитива пресуде због пропуштања изборне комисије да у
прописаном року донесе одлуку по приговору

Жалба СЕ УСВАЈА И РЕШАВА _____.

6.2.1.3. Образложење

Израда образложења пресуде у изборном спору има свој ток, који мора да прати природу изборног спора. Образложење почиње наводима који акт се оспорава и шта је тим актом одлучено. Потом се наводи и када је жалба примљена у суд, разлози жалбе због којих жалилац сматра да је ожалбеним решењем повређено изборно право на његову штету, као и доказе о томе

52 Члан 156. Закона о избору народних посланика и члан 85 Закона о локалним изборима.

и захтев жалбе. Суд затим у образложењу одлуке наводи дан и час када је добио списе предмета, будући да од доставе списка предмета у суд тече законом прописан рок у коме суд доноси одлуку по жалби.

Након оцене да је жалба благовремена, допуштена и изјављена од овлашћеног лица, суд по оцени навода жалбе и достављених списка конкретног изборног спора наводи какву је одлуку донео.

У образложењу пресуде суд даље наводи стање у списима предмета, након чега наводи материјално правни пропис који се примењује приликом доношења одлуке са позивањем, цитирањем законских одредаба које опредељују одлуку суда, као и судску праксу суда.

Законске одредбе суд наводи са правилним и пуним називом закона и других прописа који се примењују, са бројем службеног гласника и годином објављивања, а ако се позива на судску праксу, потребно је навести Седницу свих судија на којој је утврђен правни став.

Суд у образложењу одлуке износи и разлоге због којих цени да су испуњени законски разлози из одредаба на које се позива.

У изборном спору суд оцењује ожалбено решење у границама навода жалбе који су били и наводи приговора, будући да су ти наводи били предмет оцене надлежне комисије у поступку по приговору, изузев када је приговор усвојен, па жалбу подноси другим изборним прописима дефинисан субјект, који није писао приговор, а којем би усвајањем приговора могао да буде непосредно повређен правни интерес.

У образложењу пресуде суд ће се позвати на члан изборног прописа и члан Закона о управним споровима. Наведено са разлога што у поступку заштите изборног права суд, како је то прописано изборним законима (Законом о локалним изборима, Законом о избору народних посланика и Законом о националним саветима националних мањина) сходно примењује одредбе Закона о управним споровима, што даље значи да суд у изборним споровима примењује само оне одредбе Закона о управним споровима, и у оној мери, које одговарају правној природи изборног поступка и заштити избор-

ног права. Наведено значи да суд примењује одредбе Закона о управним споровима само на питања поступка која нису уређена изборним законима.

6.2.2. Решење

У изборном спору суд одлучује и доношењем решења од стране већа суда. Решење, као и пресуда, садржи увод, диспозитив и образложење. Уводни део решења је исти као код пресуде, с тим што се решење не доноси у име народа.

Решењем суд одбацује жалбу или обуставља поступак.

6.2.2.1. Одбацивање жалбе

Изборни спор се покреће подношењем жалбе суду. Да би се изборни спор водио морају бити испуњени одређени услови у погледу уредности, благовремености и допуштености жалбе. Решењем којим се жалба одбацује из ових процесних разлога, изборни спор се окончава.

Пример диспозитива којим се жалба одбацује

Жалба СЕ ОДБАЦУЈЕ.

У образложењу решења наводе се разлози због којих је суд одбацио жалбу, што даље значи да се у образложењу наводи који акт се жалбом оспорава и чињенице из којих произлази да је испуњен законски разлог по коме је суд жалбу одбацио.

Одбацивање жалбе због неуредности

Уколико је поднета жалба непотпуна или неразумљива, судија позива жалиоца да у остављеном року отклони недостатке жалбе и указује му на последице ако не поступи по захтеву суда. Налог суда мора бити јасан и потпун. Непоступање жалиоца по уредном налогу суда за отклањање неуредности има за последицу да суд решењем одбацује тужбу као неуредну ако недостаци спречавају рад суда (није означен број и датум ожалбене одлуке, свој-

ство подносиоца жалбе, ако је жалба послата суду електронским путем, а жалба није потписана електронским потписом и сл).⁵³

Одбацивање жалбе због неблаговремености

Жалбу која није поднета у изборним законима прописаном року суд одбацује без налагања да се недостатак отклони, с обзиром да се ради о озбиљном пропусту а сам налог не би ништа изменио. Код оцене благовремености жалбе важан је дан и час објаве решења на интернет презентацији надлежне изборне комисије.⁵⁴

Одбацивање жалбе због недозвољености

Жалба поднета Управном суду у поступку заштите изборног права због ћутања управе изборне комисије по поднетом приговору није дозвољена,⁵⁵ па ће суд такву жалбу одбацивати.

Такође, жалба поднета против акта који није донет у поступку спровођења избора није дозвољена, па суд такву жалбу одбацује на основу члана 26. став 2. а у вези става 1, тачка 2 Закона о управним споровима.⁵⁶

Жалба коју поднесе лице које не спада у круг лица која имају право на заштиту изборног права није дозвољена, па суд такву жалбу одбацује.⁵⁷

Када жалбу поднесе лице које има право на приговор али приговор није поднело, суд жалбу одбацује као недозвољену.⁵⁸

Жалбу коју поднесе лице које није подносилац приговора, суд ће одбацивати применом одредбе члана 26., став 2. у вези става 1., тачка 4. Закона о управним споровима.⁵⁹

53 Решење Управног суда Уж 120/20.

54 Решење Управног суда Уж 555/22.

55 Правни став утврђен на 58. седници свих судија одржаној 29. 2. 2016. године.

56 Решење Управног суда Уж 565/22 и Уж 1/21.

57 Решење Управног суда Уж 38/20, Уж 13/21 и Уж 17/22.

58 Решење Управног суда Уж 198/20.

59 Решење Управног суда Уж 337/22 и Уж 559/22.

Ако после подношења жалбе ожалбени акт буде поништен по жалби друге странке, што за последицу има да ожалбени акт више не постоји, суд жалбу одбацује.⁶⁰

Када у изборном спору већ постоји правноснажна судска одлука донета у изборном спору о истој ствари суд ће одбацити жалбу применом одредбе члана 26. став 1. тачка 7., а у вези са ставом 2. Закона о управним споровима.⁶¹

6.2.2.2. Обустављање поступка

Суд решењем обуставља поступак ако подносилац жалбе у току изборног спора одустане од жалбе. Изјава о одустанку од жалбе мора бити јасна и изричита.

Пример диспозитива решења којим се поступак обуставља

Поступак СЕ ОБУСТАВЉА.

60 Решење Управног суда Уж 97/16.

61 Решење Управног суда Уж 328/22.

7. Доношење одлука применом Закона о заштити права на суђење у разумном року

Право на суђење у разумном року прописано је чланом 6. Европске конвенције о људским правима⁶² и чланом 32. Устава Републике Србије,⁶³ а детаљније је регулисано Законом о заштити права на суђење у разумном року.⁶⁴ Сврха наведеног закона је да пружи судску заштиту права на суђење у разумном року и тиме предупреди настајање повреда наведеног права. Тим законом је прописан поступак заштите права на суђење у разумном року, правна средства чији је циљ да омогуће заштиту овог права, начин одлучивања по правним средствима и поступак по захтеву за правично задовољење. Странка не плаћа судску таксу у поступцима у којима се штити право на суђење у разумном року, а поступци су хитни и имају првенство у одлучивању.

Правна средства прописана Законом о заштити права на суђење у разумном року су: приговор ради убрзавања поступка, жалба и захтев за правично задовољење.

Председник Управног суда и један судија, одређен Годишњим распоредом послова, решавају у Управном суду о приговору ради убрзавања поступка. Судије су независне у поступању и доношењу одлука по приговору и при одлучивању руководе се слободном оценом доказа. Усмена расправа се не одржава, а на остала питања сходно се примењује закон којим се уређује ванпарнични поступак. Рок за одлучивање по приговору је два месеца од

62 Конвенција је сачињена 4. 11. 1950. године у Риму, измењена сагласно Протоколу бр. 11, ратификована од стране надлежног органа СЦГ 26. 12. 2003. године, а ступила на снагу 3. 3. 2004. године.

63 „Службени гласник РС”, бр. 98/06...16/22.

64 „Службени гласник РС”, бр. 40/15.

дана пријема приговора. О приговору се одлучује решењем. Решење мора имати заглавље, увод, диспозитив, образложење и поуку о правном средству.

Заглавље се ставља у горњи леви угао и садржи грб Републике Србије, назив суда, ознаку и број предмета, датум и седиште суда.

Увод садржи име доносиоца решења са позивом на пропис који га овлашћује да донесе решење, име, презиме и адресу подносиоца приговора и његовог пуномоћника, уколико га има, број предмета суда против кога је поднет приговор и датум доношења решења.

Диспозитив садржи одлуку по приговору, односно диспозитивом се приговор одбија; усваја, налажу мере судији и одређује рок за окончање поступка; или се приговор одбацује. Такође, диспозитивом се одлучује и о трошковима приговора. Диспозитив мора бити јасан и одређен.

Образложење решења садржи наводе приговора, чињенично стање утврђено на основу извештаја судије известиоца у предмету против кога је поднет приговор и непосредног увида у списе конкретног предмета, а који се односи на предмет и основ спора по тужби, околност да ли је предмет по природи спора хитан, време када је тужба поднета, поступање суда од момента подношења тужбе до подношења приговора ради убрзавања поступка, као и време обухваћено радњама управних органа. Затим, навођење прописа којима је регулисано право на суђење у разумном року и навођење разлога у вези са тим шта се подразумева под разумном дужином судског поступка. Веома битан део образложења решења је оцена чињеница и околности од значаја за доношење одлуке и специфичности чињеничних и правних питања у конкретном предмету Управног суда, које се односе на понашање странака у поступку, поступање суда који води поступак, природу захтева, односно значај предмета спора за подносиоца приговора, као и остала мерила за оцену трајања суђења у разумном року, прописана чланом 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року, уз уважавање судске праксе и критеријума Уставног суда, међународних институција за заштиту људских права, као и Врховног суда. Такође, образложење мора да садржи оцену навода приговора и разлоге због којих су ти наводи основани, неосновани или су без утицаја на другачије одлучивање. Имајући у виду

да је право на образложену судску одлуку део права на правично суђење, веома је важно у образложењу навести јасне чињеничне и правне разлоге који упућују на одлуку каква је донета у диспозитиву решења.

Поука о правном средству се пише у доњем левом углу решења, после ознаке датума решавања, броја предмета и потписа овлашћеног лица за доношење решења. Поука садржи обавештење о томе да ли је жалба дозвољена, уколико јесте коме, на који начин и у ком року се подноси.

7.1. Мерила за оцену трајања суђења у разумном року

Приликом одлучивања морају се ценити прописана мерила за оцену трајања суђења у разумном року и образложење решења треба да садржи разлоге који су били одлучујући за оцену тих мерила.

Мерила за оцену трајања суђења у разумном року, прописана чланом 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року:

- сложеност чињеничних и правних питања;
- целокупно трајање поступка и поступање суда;
- природа и врста предмета суђења;
- значај предмета суђења по странку;
- понашање странака током поступка;
- посебно поштовање процесних права и обавеза;
- поштовање редоследа решавања предмета;
- законски рокови за заказивање рочишта и израда одлука.

Поред наведених мерила, према пракси Европског суда за људска права, међу приоритетне предмете убрајају се, између осталих, радни спорови у којима се решава о отказу, престанку радног односа из других разлога и исплати плате; породични спорови који се тичу односа родитеља и деце; спорови у којима се решава о остваривању права на пензију; случајеви у којима је угрожено здравље подносилаца; случајеви подносилаца ограничене

ног физичког или психичког стања, при чему за одлучивање о приговору може бити од утицаја и поодмакла животна доб подносиоца приговора и да ли је вођење поступка од егзистенцијалног значаја за њега.

Сложеност чињеничних и правних питања

Ово је веома битно мерило приликом утврђивања дужине трајања поступка и зато је неопходно добро размотрити све околности које су од утицаја на трајање поступка, које доводе до повреде права на суђење у разумном року. Неки предмети су, по природи спора, чињенично сложени, као на пример враћање имовине и обештећење, јавне набавке, заштита конкуренције, катастарски предмети, грађевински, радни и многи други и, због постојања заинтересованих лица, одржавање усмене јавне расправе је обавезно, што успорава окончање поступка, нарочито ако се, због немогућности уредног позивања странака, расправе одлажу.

Оцењујући ово мерило, у *решењу Р4 У 268/19 од 12. 11. 2019. године*, Управни суд је одбио приговор, образлажући своју одлуку на следећи начин:

„Ово стога што је предмет сложене природе и у поступку учествују заинтересована лица, при чему нису испуњени процесни услови за поступање у том предмету, јер је, према изјашњењу судије известиоца, тужба достављена на одговор заинтересованом лицу. Суд је посебно узео у обзир и изјашњење поступајућег судије да ће предмет бити узет у рад чим процесни услови буду испуњени, односно да ће бити решен у разумном року, узимајући у обзир чињеницу да се ради о радном спору. Такође, суд је имао у виду да период од подношења тужбе (26. 5. 2018. године) до подношења приговора (4. 10. 2019. године) не представља неразумно дуг период који би довео до повреде права на суђење у разумном року, при чему тај период није пратила неактивност суда, јер је прибављен одговор на тужбу тужене, и целокупно трајање поступка не прелази границе суђења у разумном року.“

А у *решењу Р4 У 34/20 од 17. 3. 2020. године* овако:

„Ово са разлога што чињенична и правна сложеност може да оправда дужину поступка од дана подношења тужбе 27. 3. 2019. године до дана подношења приговора 27. 1. 2020. године, будући да се у конкретном случају

ради о предмету враћања имовине, који је по својој природи сложен, због обимне доказне грађе, и у коме је неопходно одржавање усмене јавне расправе. Суд указује да одлучивање у разумном року не значи да брзина треба да превлада над квалитетом одлучивања. Што је предмет сложенији, то је објективно потребно и више времена за његово окончање. Субјективни значај који предмет поступка има за подносиоце не значи да се и, према критеријумима хитности који су изграђени кроз праксу Европског суда за људска права, ради о приоритетном предмету. Да је предмет сложен, указује и то што је ожалбено решење у овој правној ствари делимично решење, односно да се у проведеном управном поступку одлучивало о више питања, а само нека су сазрела за одлучивање. Наиме, првостепеним делимичним решењем од 3. 7. 2018. године, тачком 6. диспозитива, одређено је да ће се о делу захтева ближе описаном у наведеној тачки одлучити накнадно, када се за то стекну законски услови.“

Целокућно трајање поступка и поступивање суда

Поступање суда од момента подношења тужбе је, такође, од великог утицаја на оцену да ли је учињена повреда права на суђење у разумном року. Управни спор је специфична врста судског поступка у коме се врши контрола рада управних органа. Значи, да би се о тужби могло одлучивати, под условом да је уредна, потребно је тужбу послати туженом на одговор и тражити списе предмета, а уколико постоје заинтересована лица, тужба се доставља и њима на одговор. Од поступања туженог органа зависи и поступање суда. Често се дешава да у пензијским предметима тужени орган не поступа по налогу суда и не доставља списе, па је суд приморан да их више пута тражи, што доводи до протеча времена и утиче на дужину трајања поступка. Тако на пример у предмету Управног суда *P4 у 270/2019 од 12. 11. 2019. године* тужба због ћутања управе је поднета Управном суду дана 12. 7. 2018. године, у предмету пензијском, и поднеском од 16. 11. 2018. године проширена је на накнадно донети акт туженог од 11. 7. 2018. године. Предмет је већан у нејавној седници већа дана 24. 10. 2019. године, приговор је одбијен, а суд је одлуку образложио овако:

„Суд је посебно ценио наводе приговора у погледу укупне дужине трајања поступка од 4 године и 8 дана, па указује на то да ефикасно поступање суда у

управном спору не искључује оцену временског аспекта управног поступка који представља интегрални део одлучивања о праву подносиоца. Међутим, Законом о заштити права на суђења у разумном року, пре свега, остварује се заштита странака на суђење у разумном року у судском поступку ... па је суд узео у обзир да од дана проширења тужбе (16. 11. 2018. године) до дана подношења приговора (3. 10. 2019. године) није протекао толико дуг временски период у коме би дошло до повреде права на суђење у разумном року, при чему предмет није статусне природе што би захтевало приоритетно поступање.“

Врховни касациони суд је, ценећи, између осталих, мерило трајања поступка и поступање суда, у следећим решењима одбио жалбу са овим образложењем:

„Укупно трајање поступка и управног спора за сада не оправдавају тврдњу подносиоца приговора да му је повређено право на суђење у разумном року. Вишеструко поништавање одлука и враћање предмета на поновно одлучивање може довести до повреде права на суђење у разумном року, али се оно мора сагледати у контексту свих осталих околности овог случаја. Наиме, о праву подносиоца је већ правоснажно одлучено у раније вођеном поступку, који је окончан три године пре подношења предлога за понављање тог поступка који је сада у току. Доношење одлуке у управном спору није од егзистенцијалног значаја за подносиоца приговора, иако се ради о понављању поступка из радног односа, будући да је предмет спора распоређивање на одређено радно место на коме подносилац ради и остварује зараду, а не заснивање или престанак радног односа који би захтевали хитност у поступању.“ (решење Рж1у165/18 од 7. 5. 2019).

„Ефикасно поступање суда у управном спору не искључује оцену временског аспекта управног поступка који представља интегрални део одлучивања о праву подносиоца. Међутим, суд указује да се Законом о заштити права на суђење у разумном року, пре свега, остварује заштита странака на суђење у разумном року у судском поступку и да се не може разумно очекивати да управни спор буде мериторно окончан за месец и по дана, имајући у виду све процесне радње које је суд, у складу са одредбама Закона о управ-

ним споровима, дужан да предузме пре доношења одлуке о тужби.“ (решење Рж1у 87/19 од 11. 7. 2019)

„Дужина трајања поступка је једна од чињеница на основу које се одлучује о приговору за убрзавање поступка и кључна је за одлуку о приговору. Међутим, правилна примена правног стандарда суђења у разумном року подразумева утврђивање скупа чињеница као што су сложеност чињеничних и правних питања, понашање подносиоца захтева и државних органа итд. У конкретном случају предмет оцене су оба поступка, и пошто они не трају неразумно дуго (укупно три године), нема разлога да се за сада утврди повреда права на суђење у разумном року и налаже мера за убрзавање поступка.“ (решење Рж1у 60/19 од 23. 5. 2019)

„У конкретном случају Управни суд је својим активним поступањем обезбедио услове за заказивање расправе и доношење одлуке у предмету. Чињеница да је председник Управног суда наложио решавање предмета у року од 90 дана указује да су у Управном суду предузете све мере за хитно окончање управног спора, што приговор чини неоснованим.“ (решење Рж1у 88/19 од 11. 7. 2019)

Природа и врста предмета суђења

Наредбом председника Управног суда Су-І-2 92/22 од 2. 6. 2022. године одређени су предмети који носе ознаку „нарочито хитни“ и то су, између осталих, заштита конкуренције, заштита узбуњивача, остваривање права ради отклањања последица поплава, односно активирања клизишта на подручју погођеном поплавама у Републици Србији које су наступиле у мају 2014. године, смештај странца у прихватилиште, уклањање објеката или озакоњење објеката у вези са реализацијом пројеката изградње и реконструкције линијских инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију, и затворски. Ознака „хитни“ се ставља на предмете у којима се одлучује о информацијама од јавног значаја, враћању одузете имовине и обештећењу, пензије/инвалиднине, социјалне новчане накнаде и старатељство/хранитељство. Самим тим што наведени предмети носе ознаку „нарочито хитни“ и „хитни“ значи да ти предмети имају приоритет у одлучивању, па се трајање дужине поступка у овим предметима посебно узима у обзир.

У решењу Управног суда *P4 У 40/20 од 22. 5. 2020. године* суд је усвојио приговор и овако образложио своју одлуку:

„Чињеница да је тужба у предмету Управног суда У _____ поднета дана 27. 9. 2018. године и да се судија известилац у том предмету изјаснила да ће поступак бити окончан у другом кварталу 2020. године не указује на повреду права на суђење у разумном року. Међутим, пред Управним судом је већ вођен један управни спор, а управни поступак је покренут захтевом подносиоца приговора од 9. 6. 2015. године за приступ информацијама од јавног значаја, при чему се при рачунању рока, релевантног за оцену повреде права на суђење у разумном року, узима време од изјављивања жалбе, што је у конкретном случају јул 2016. године. Имајући у виду укупно трајање управно-судског поступка, суд је нашао да дужина трајања поступка пред судом не испуњава захтев разумне дужине поступања, нарочито због тога што предмет по природи спора спада у хитне за решавање, сагласно члану 27. став 2. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Поред тога, у овом управном спору није било сложених чињеничних и правних питања, а испитујући значај предмета поступка за подносиоца приговора закључено је да постоји непосредан интерес подносиоца да се о основаности његовог захтева одлучи у разумном року, при чему подносилац приговора својим понашањем није утицао на дужину трајања поступка.“

Значај њредмења суђења по стјранку

Ово мерило може бити од утицаја ако се ради о заштити неког егзистенцијалног права, као што је право на рад или права из пензијског и инвалидског осигурања, и подносилац приговора би требало да укаже на посебан значај који решавање тог предмета има за њега.

У решењу *P4 У 106/20 од 23. 6. 2020. године* одбијен је приговор, а суд је ово мерило оценио овако:

„Приликом одлучивања суд је имао у виду да предмет по природи ствари није хитне природе будући да, иако је предмет из радног односа – конкурс, није од егзистенцијалног значаја за подносиоца, јер подносилац, учесник на конкурс, није незапослено лице. Ценећи навод приговора да досадашње трајање поступка угрожава финансијску ситуацију подносиоца приговора,

суд налази да је без утицаја на другачије одлучивање у овој ствари, будући да подносилац приговора није доставила доказе из којих произлази финансијска угроженост која је узрокована досадашњим трајањем поступка.“

А Врховни касациони суд у *решењу Рж1у 16/19 од 7. 3. 2019.* овако:

„Укупно трајање управног поступка и управног спора за сада не оправдава потребу налагања приоритетног решавања предмета, без обзира на то што је подносилац пензионер у позним годинама живота. Ово са разлога што подносилац у току поступка заштите права на суђење у разумном року није пружио доказ о томе да је решавање његовог захтева за доношење решења о усклађивању пензије за 4,21% од егзистенцијалног значаја који изискује нарочиту хитност у поступању.“

Понашање странака током исписујка

Странке могу утицати на дужину трајања управног спора коришћењем процесних могућности, прописаних Законом о управним споровима, нарочито у случајевима када је управни спор настао подношењем тужбе због ћутања управе. О томе говори следећи пример:

„Поступак по жалби подносиоца у предмету Управног суда је могао трајати краће да је постојала његова стварна жеља и намера да се поступак убрза. Како је управни спор покренут тужбом због ћутања управе, односно због недоношења решења по жалби тужиоца, он је имао могућност да одмах након пријема решења туженог органа којим је одлучено по жалби, и које му је уредно достављено, обавести суд да ли је задовољан накнадно донетим решењем или тужбу проширује на накнадно донети управни акт. Обавеза суда, прописана чланом 29. Закона о управним споровима, да позове тужиоца да суду достави писану изјаву о томе да ли је задовољан накнадно донетим решењем или тужбу проширује и на накнадно донети управни акт, не спречава подносиоца да такву изјаву достави и без позива суда, чиме би поступак убрзао. Како се убрзање поступка у овом случају могло постићи проактивним понашањем подносиоца приговора у управном спору, суд налази да приговор ради убрзавања поступка очигледно није имао стварну сврху да се управни спор оконча у што краћем року, јер је вођен због ћутања управе и фактички окончан годину дана пре подношења приговора доно-

шењем решења од стране туженог органа којим је жалба предлагача уважена, већ је циљ овог поступка стварање основа за новчано обештећење због наводне повреде права подносиоца на суђење у разумном року.“ (решење Рж1у 77/19 од 14. 6. 2019)

Посебно пошћивање процесних права и обавеза

Уколико сви учесници у управном спору поступају у складу са својим процесним правима и обавезама, то доприноси да се спор оконча у разумном року. Тако у ситуацији када је поднета неуредна тужба, суд је дужан да наложи уређење тужбе. Није ретко да се решење о уређењу не може доставити тужиоцу, јер није на адреси а не поступа по извештају поште о пријему пошћилке, због чега се достава понавља више пута. Такође, ако тужени не испоштује налог суда за доставу одговора на тужбу и списка предмета у одређеном року, ти налози се понављају. Ако суд у кратким временским интервалима понавља наведене налоге и настоји да створи неопходне процесне претпоставке за окончање спора, дужина трајања поступка му се не може ставити на терет.

Пошћивање редоследа решавања предмета

Сагласно члану 177. Судског пословника⁶⁵ предмети се решавају по редоследу пријема у суд. Међутим, ако је суд преоптерећен нерешеним предметима, изграђени стандарди Европског суда за људска права налажу да се предмети тада решавају по приоритету или по посебном значају за подносиоца. Стога је, приликом одлучивања о приговору ради убрзавања поступка, нужно да судија посебно оцени ове околности, при чему мора имати у виду и остала законом прописана мерила.

У решењу Р4 у 180/2018 од 26. 7. 2018. године овако је оцењено ово мерило:

„Управни суд налази да је приговор неоснован. Ово стога што се ради о пореском предмету, који по природи ствари није хитне природе, што су судије обавезне да решавају предмете по реду пријема, сагласно члану 177.

65 „Службени гласник РС”, бр. 110/09...18/22.

Судског пословника („Службени гласник РС“, бр. 110/09...16/18), као и због тога што се судија известилац изјаснио да ће предмет бити решен у наредних 60 дана.“

Законски рокови за заказивање рочишта и израда одлука

Код оцене овог мерила треба имати у виду поступање суда у предметима који захтевају одржавање усмене јавне расправе и утврдити колико је суд био ажуран у испуњавању процесних услова који се односе на заказивање расправе, а који подразумевају слање тужбе на одговор туженом и заинтересованим лицима и прибављање неопходних списа за одлучивање, а након тога и заказивање расправе. Рокови за израду одлука су прописани Законом о управним споровима.⁶⁶

7.2. Врсте одлука по приговору ради убрзавања поступка

1. Одбијање приговора;
2. Усвајање приговора и утврђивање повреде права на суђење у разумном року;
3. Одбачај приговора.

7.2.1. Одбијање приговора

Приговор се одбија без испитног поступка ако је очигледно неоснован, с обзиром на трајање поступка које је наведено у приговору.

Приговор се одбија после спроведеног испитног поступка ако се на основу извештаја судије известиоца о развоју поступка у времену са предлогом рока за окончање поступка, увида у списе предмета и разматрања мерила за оцену трајања суђења у разумном року утврди да је неоснован. Приговор је

⁶⁶ „Службени гласник РС“, бр. 111/09.

неоснован и у случају када је после подношења приговора предмет окончан и одлука експедована подносиоцу приговора, као и ако је у истом предмету већ утврђена повреда права на суђење у разумном року. Временски период који представља разумни рок није дефинисан Законом о заштити права на суђење у разумном року, мора се ценити у сваком појединачном случају, при чему треба имати у виду праксу Европског суда за људска права која указује да би разумни рок требало посматрати као временски период који је оптимално потребан да се отклони правна неизвесност о постојању неког права. Према досадашњој пракси разумни рок је био две године.

Пример одбијајуће одлуке:

„Управни суд, судија Г. Б., на основу Годишњег распореда послова Управног суда за 2020. годину Су I-2 133/19-1 од 25. 12. 2019. године, поступајући по приговору М. Р. ради убрзавања поступка у предмету Управног суда У _____ применом члана 7. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/15), донео је дана 13. 3. 2020. године

РЕШЕЊЕ

I ОДБИЈА СЕ приговор М. Р. ради убрзавања поступка у предмету Управног суда III-7 У _____, као неоснован.

II ОДБИЈА СЕ захтев М. Р. за накнаду трошкова поступка.

Образложење

М. Р. је поднео, препорученом пошиљком преко пуномоћника, дана 10. 2. 2020. године приговор ради убрзавања поступка у предмету Управног суда У _____, који је у суд примљен 12. 2. 2020. године. Сматра да је повређено право на суђење у разумном року, будући да суд није одлучио по тужби због ћутања управе поднетој 25. 1. 2018. године. Указује да предмет поступка није сложен, да није допринео трајању поступка и да због неактивности суда у поступању подносилац приговора не може да оствари своја права пред Центром за социјални рад. Предлаже да суд усвоји приговор и утврди повреду права на суђење у разумном року у предмету Управног суда У _____ и наложи

поступајућем судији да у року од месец дана оконча поступак. Трошкове тражи на име састава приговора у износу од 30.000,00 динара.

Судија известилац у предмету Управног суда У ____ је у изјашњењу од 5. 3. 2020. године навела да је одлучено по тужби решењем од 26. 2. 2020. године.

У спроведеном поступку утврђене су следеће чињенице и околности:

М. Р. је поднео дана 25. 1. 2018. године тужбу због ћутања управе против туженог Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, односно због неодлучивања о изјављеној жалби од 13. 11. 2017. године у законском року, као ни након накнадно поднетог захтева – ургенције. Поднеском од 4. 4. 2018. године тужени орган је обавестио суд да је одлучио о жалби подносиоца приговора, након чега је Управни суд решењем од 23. 5. 2019. године наложио подносиоцу приговора да се у року од 15 дана од дана достављања тог решења изјасни да ли је задовољан накнадно донетим решењем туженог органа или остаје при тужби и у ком обиму, односно да ли тужбу проширује и на нови акт, с тим да ако пуномоћник тужиоца у остављеном року достави суду писану изјаву да је тужилац наведеним актом задовољан или ако не да изјаву, суд ће донети решење о обустављању поступка. Поступајући по налогу из решења од 23. 5. 2019. године подносилац приговора се, преко пуномоћника, поднеском од 7. 6. 2019. године изјаснио да је задовољан накнадно донетим решењем туженог органа и да не проширује тужбу. Имајући у виду наведено, Управни суд је донео одлуку 26. 2. 2020. године и експедовао је странкама дана 12. 3. 2020. године.

Према члану 32. став 1. Устава Републике Србије свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега.

Према члану 6. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (из 1950. године уз додатне протоколе), коју је 2003. године ратификовала државна заједница Србије и Црне Горе („Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 9/03), чији је сукцесор Република Србија, свако,

током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона. Пресуда се изриче јавно, али се штампа и јавност могу искључити с целог или с дела суђења у интересу морала, јавног реда или националне безбедности у демократском друштву, када то захтевају интереси малолетника или заштита приватног живота странака, или у мери која је, по мишљењу суда, нужно потребна у посебним околностима када би јавност могла да нашкоди интересима правде.

Према члану 2. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, бр. 111/09) у управном спору суд одлучује на основу закона и у разумном року, на подлози чињеница утврђених на усменој јавној расправи.

Према члану 2. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року право на суђење у разумном року има свака странка у судском поступку, што укључује и извршни поступак, сваки учесник по закону којим се уређује ванпарнични поступак, а оштећени у кривичном поступку, приватни тужилац и оштећени као тужилац само ако су истакли имовинско-правни захтев.

Разумна дужина судског поступка представља оптимално време да се одлучи о праву странке које је спорно, да би се неизвесност отклонила а странка добила сазнање да ли јој спорно право припада или не, чиме се обезбеђује и правна сигурност странака. Међутим, оптимално потребно време за окончање поступка је релативна категорија, која се процењује у сваком конкретном случају на основу околности које се тичу сложености чињеничних и правних питања у судском поступку, понашања подносиоца приговора за заштиту права на суђење у разумном року, поступања суда, природе захтева, односно значаја предмета спора за подносиоца приговора.

Оцењујући чињенице и околности од значаја за доношење одлуке и специфичности чињеничних и правних питања у предмету Управног суда У _____, понашање странака у поступку, поступање суда који води поступак, као и природу захтева, односно значај предмета спора за подносиоца, као и остале чиниоце који утичу на оцену дужине трајање поступка, у смислу члана 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року, уважавајући,

при томе, судску праксу и критеријуме Уставног суда, међународних институција за заштиту људских права, као и Врховног касационог суда, Управни суд налази да је приговор неоснован. Наиме, по налажењу Управног суда, поступак подносиоца приговора је могао трајати краће да је постојала његова стварна жеља и намера да се поступак убрза. Како је управни спор покренут тужбом због ћутања управе, односно због недоношења решења по жалби тужиоца, он је имао могућност да одмах након пријема решења туженог органа, којим је одлучено по жалби, и које му је достављено, обавести суд да ли је задовољан накнадно донетим решењем или тужбу проширује на накнадно донети управни акт. Обавеза суда, прописана чланом 29. Закона о управним споровима да позове тужиоца да суду достави писану изјаву о томе да ли је задовољан накнадно донетим решењем или тужбу проширује и на накнадно донети управни акт, не спречава подносиоца да такву изјаву достави и без позива суда, чиме би поступак убрзао. Како се убрзање поступка у овом случају могло постићи активним понашањем подносиоца приговора у управном спору, суд налази да приговор ради убрзавања поступка очигледно није имао стварну сврху да се управни спор оконча у што краћем року, јер је вођен због ћутања управе и фактички окончан, две године пре подношења приговора, доношењем решења од стране туженог органа, већ је циљ овог поступка стварање основа за новчано обештећење због наводне повреде права подносиоца на суђење у разумном року. Суд указује да је Европски суд за људска права у вези са пропуштањем надлежног органа да у разумном року одлучи о поднетом захтеву исказао став да је подносилац представке дужан да покаже марљивост у поштовању и извршавању процедуралних захтева који су релевантни, да се уздржи од било каквих тактика одлагања, као и да искористи могућности које су му пружене домаћим правом за скраћивање поступка (пресуда у предмету *Union Alimentaria Sanders S.A. против Шпаније* представка бр. 11681/85, став 35. од 7. 7. 1989. године). Такође, у предмету *Vera Štajcer против Хрватске*, представка бр. 46279/99, Европски суд за људска права је истакао да је подносиатељка захтева имала на располагању правна средства која омогућују наставак поступка пред Управним судом, али је пропустила да их користи, па у тим околностима не може приговорати дужини поступка.

Имајући у виду наведено, суд је нашао да су неосновани наводи приговора, будући да није постојала неактивност суда у поступању, да предмет спора

није хитне природе, да постоји допринос подносиоца приговора дужини трајања поступка, као и да подносилац приговора није доставио доказ да не може да оствари своје права пред Центром за социјални рад у Л. и да због тога трпи штету.

Са изнетих разлога, Управни суд је на основу члана 10. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року одлучио као у ставу I диспозитива решења.

Имајући у виду да је приговор ради убрзавања поступка одбијен, одлучено је као у II ставу диспозитива на основу одредбе члана 153. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...87/18) у вези са чланом 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник СРС“, бр. 25/82 и 48/88, „Службени гласник РС“, бр. 46/95...6/15), на које упућује члан 7. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року.“(P4 У. 55/20 од 13. 3. 2020. године).

7.2.2. Усвајање приговора и утврђивање повреде права на суђење у разумном року

Решење којим се усваја приговор и утврђује повреда права на суђење у разумном року се доноси у случајевима када је, с обзиром на протек времена од подношења тужбе а услед непоступања суда по тужби, уследила очигледна повреда наведеног права. Треба ценити и раније вођени управни поступак, а нарочито околност да ли је суд већ одлучивао по тужби, односно да ли је вођено више управних поступака и управних спорова по истом основу. Образложење мора да садржи вредновање свих мерила за оцену трајања суђења у разумном року и јасно закључивање суда због чега је утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Диспозитив решења којим се усваја приговор садржи неколико ставова и то:

1. Став којим се приговор усваја и утврђује повреда права на суђење у разумном року;

2. Став у коме се налаже судији предузимање процесних радњи које делотворно убрзавају поступак, уз одређивање рока за предузимање тих радњи, који не може бити краћи од 15 дана нити дужи од четири месеца;

3. Став којим се одређује примерени рок у коме је судија дужан да председника суда извести о предузетим радњама;

4. Одлуку о трошковима, уколико су тражени у приговору.

Пример диспозитивна решења којим се захтев усваја и утврђује повреда:

РЕШЕЊЕ

I УСВАЈА СЕ приговор подносиоца Н. Н. и утврђује повреда права на суђење у разумном року у предмету Управног суда број _____.

II НАЛАЖЕ СЕ судији известиоцу у предмету Управног суда ____, М. М. да у року од 4 месеца од дана достављања овог решења, предузме радње ради правноснажног решавања предмета _____.

III Потребно је да судија известилац у предмету Управног суда ____, М. М. у року од 4 месеца од дана достављања овог решења, обавести председника Управног суда о

предузетим радњама.

IV ОБАВЕЗУЈЕ СЕ Република Србија да подносиоцу приговора Н. Н. из Б. ул. _____, на име трошкова поступка исплати износ од 6.000,00 динара, у року од 15 дана од дана подношења захтева за исплату, са законском затезном каматом почев од дана истека за добровољно извршење па до коначне исплате.

Пример образложења решења којим се захтев усваја и утврђује повреда, збој нејосипуиња суда, из одлуке Р4 у 127/2020 од 30. 7. 2020. године:

„Оцењујући чињенице и околности од значаја за доношење одлуке и специфичности чињеничних и правних питања у предмету Управног суда У ____, понашање странака у поступку, поступање суда који води поступак, као и природу захтева, односно значај предмета спора за подносиоца, као и остале

чиниоце који утичу на оцену дужине трајања управно-судског поступка, у смислу члана 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року, уважавајући, при томе, судску праксу и критеријуме Уставног суда, међународних институција за заштиту људских права, као и Врховног касационог суда, Управни суд налази да је приговор основан.

Када се има у виду да је тужба у предмету У ____ поднета дана 2. 6. 2016. године и да је тужена доставила одговор на тужбу са списима предмета дана 16. 9. 2016. године и да од тог момента суд није предузео ниједну радњу, дужина трајања поступка не испуњава захтев разумне дужине поступања, а подносилац приговора није допринео да предмет не буде решен у разумном року.

При одлучивању суд је имао у виду да је поступање судија по предметима било отежано у већем делу 2020. године, с обзиром на ванредно стање које је било проглашено на територији Републике Србије у периоду од 15. 3. 2020. до 6. 5. 2020. године, као и чињеницу да су судије, поред редовних предмета, биле у обавези да решавају и у поступцима заштите изборног права поводом парламентарних, покрајинских и локалних избора одржаних дана 21. јуна 2020. године, али је нашао да ове околности нису од утицаја на решавање у конкретном случају, имајући у виду датум подношења тужбе и непоступање суда од 16. 9. 2016. године када су суду достављени списи туженог“.

У решењу Р4 у 163/2020 од 28. 7. 2020. године је, такође, усвојен приговор због непоступања суда:

„Оцењујући чињенице и околности од значаја за доношење одлуке и специфичности чињеничних и правних питања у предмету Управног суда У ____, понашање странака у поступку, поступање суда који води поступак, као и природу захтева, односно значај предмета спора за подносиоца, као и остале чиниоце који утичу на оцену дужине трајања управно-судског поступка, у смислу члана 4. Закона о заштити права на суђење у разумном року, уважавајући, при томе, судску праксу и критеријуме Уставног суда, међународних институција за заштиту људских права, као и Врховног касационог суда, Управни суд налази да је приговор основан.

Ово са разлога што из списка предмета пролази да поступак траје од 2008. године, када је подносилац приговора први пут изјавио жалбу, да је у управном поступку више пута жалба усвајана и предмет враћан првостепеном органу на поновни поступак, при чему је у истој правној ствари вођен и један управни спор и да је оспорено решење донето у извршењу пресуде Управног суда У ____ од 16. 3. 2017. године. Имајући то у виду, као и чињеницу да је тужба у предмету У ____ поднета дана 13. 6. 2017. године и да суд, изузев достављања захтева туженом од 26. 7. 2017. године за доставу списка и одговора на тужбу, није предузео ниједну радњу до 10. 3. 2020. године, када је тужба достављена на одговор заинтересованом лицу, указује да је подносиоцу повређено право на суђење у разумном року.“

7.2.3. Одбачај приговора

Приговор се обацује у следећим случајевима:

1. Ако одсуство неког обавезног елемента приговора онемогућава да се по њему поступа.

Обавезни елементи приговора су:

- лично или пословно име странке и њено пребивалиште, боравиште или седиште;
- лично или пословно име заступника или пуномоћника странке и његово пребивалиште, боравиште или седиште;
- назив суда који води поступак или пред којим се води поступак;
- пословни број судског предмета;
- време трајања поступка;
- податке о предмету суђења који указују на то да суд непотребно касни с одлучивањем;
- својеручни потпис странке или заступника или пуномоћника странке.

2. Ако је приговор поднело неовлашћено лице

Овлашћено лице за подношење приговора је свака странка у судском поступку, а у управном спору то су тужилац, тужени и заинтересована лица.

Неовлашћена лица су сва лица која нису тужилац, тужени и заинтересовано лице. Поред ових категорија, неовлашћено лице може да буде и: пуномоћник странке који нема уредно пуномоћје за заступање странке у судском поступку, а није приложио пуномоћје за подношење приговора; сродник странке који би могао бити пуномоћник странке у смислу члана 85. Закона о парничном поступку, а нема уредно пуномоћје за заступање; законски заступник странке без овлашћења које проистиче из закона или одлуке надлежног органа.

3. Ако је преурађен

Приговор је преурађен ако је поднет у следећим случајевима:

- ако је приговор усвојен и остављен рок за предузимање радњи који није истекао;
- ако је приговор одбијен и странка није поднела жалбу, приговор може поднети кад истекну 4 месеца од дана пријема решења о одбијању приговора;
- ако је приговор одбијен и странка је поднела жалбу која је одбијена, приговор може поднети кад истекну 4 месеца од дана пријема решења о одбијању жалбе;
- ако је приговор усвојен и странка није поднела жалбу, приговор може поднети кад истекне 5 месеци од дана пријема решења о усвајању приговора.

4. Ако је поступак окончан пре подношења приговора

У решењу *P4y159/2018* од 23. 5. 2018. године приговор је одбачен као неуредан са следећим образложењем:

„Како приговор не садржи основни елемент приговора из члана 6. став 2. тачка 4) Закона о заштити права на суђење у разумном року, односно не садржи пословни број судског предмета, суд је одбацио приговор, као неуредан, на основу чланова 7. и 8. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року и одлучио као у диспозитиву решења.“

У решењу Р4 у 214/2018 од 3. 10. 2018. године приговор је одбачен као поднет од неовлашћеног лица:

„Како подносилац приговора С. З. у ул. Ј. П., коју заступа Б. С., управник стамбене заједнице у ул. Ј. П. број 1, није странка у управном спору који се води у предмету У ____, суд је нашао да је приговор поднет од стране неовлашћеног лица, па је на основу члана 8. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року одлучио као у диспозитиву решења.“

У решењу Р4 у 221/20 од 30. 7. 2020. године приговор је одбачен као преурањен:

„Увидом у Централизованом систем за управљање предметима на стандардизован начин Управног суда утврђено је да је предмет Р4 У 4/20 са жалбом од 30. 6. 2020. године достављен Врховном касационом суду дана 30. 6. 2020. године, док је спис предмета У ____ истом суду достављен на увид дана 14. 7. 2020. године. Такође, утврђено је да је одлука Р4 У 4/20 експедована поступајућем судији и подносиоцу приговора дана 6. 3. 2020. године.

Одредбом члана 15., став 3. тачка 4. истог закона прописано је да ако је приговор усвојен, а странка има право на жалбу (члан 14. став 2.), жалба се подноси у року од осам дана од дана истека рока у коме је судија или јавни тужилац био дужан да предузме наложене процесне радње – ако се жалба подноси зато што судија или јавни тужилац није предузео наложене процесне радње у року који му је одређен.

Имајући у виду да је одлука којом је усвојен приговор експедована из суда подносиоцу приговора и поступајућем судији дана 6. 3. 2020. године, што је најранији датум за рачунање рока за изјављивање новог приговора, будући да због достављања списка предмета Р4 У 4/20 Врховном касационом суду Управни суд није био у могућности да утврди датум уручења решења поступајућем судији, а од ког датума тече рок за предузимање радњи у конкретном предмету, суд налази да је приговор преурањен. Ово са разлога што је приговор поднет 6. 7. 2020. године, последњег дана најранијег рока од истека рока од четири месеца у коме је судија била дужна да предузме радње ради правноснажног окончања спора“.

У решењу Р4 У 322/2019 од 17. 12. 2019. године приговор је одбачен, јер је поступак окончан пре подношења приговора:

„Поступајући по поднетом приговору у предмету У _____, у смислу члана 8, став 1 Закона о заштити права на суђење у разумном року, Управни суд је нашао да је приговор недозвољен.

Увидом у Централизовану систем за управљање предметима на стандардизован начин Управног суда – САПС утврђено је да је предмет пресуђен дана 16. 5. 2019. године и одлука је експедована странкама дана 29. 5. 2019. године.

Према одредби члана 5. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року приговор и жалба могу да се поднесу док се поступак не оконча.

Како је доношењем одлуке Управног суда у предмету У _____ судски поступак окончан пре подношења приговора, подносилац приговора нема право на заштиту предвиђену чланом 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року, па је на основу члана 8. став 1. у вези са чланом 5. став 1. истог закона, одлучено као у диспозитиву решења.“

7.3. Трошкови поступка

О трошковима поступка се одлучује диспозитивом решења. Уколико се приговор одбија, одбија се и захтев за накнаду трошкова. У случају када се приговор одбацује, суд не одлучује о трошковима. Ако се приговор усваја, подносиоцу приговора се признају трошкови и обавезује се Република Србија на накнаду трошкова поступка. У решењу Р4 у 163/2020 од 28. 7. 2020. године, којим је усвојен приговор, одлука о трошковима је образложена овако:

„Подносиоцу приговора су досуђени трошкови поступка у износу од 6.000,00 динара на име састава приговора од стране пуномоћника адвоката, а сагласно успеху у поступку, па је одлучено као у ставу IV диспозитива на основу Тарифног броја 13 Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“, бр. 121/12), одредбе члана 153. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...55/14), у вези са чла-

ном 30., став 2. Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник СРС“, бр. 25/82 и 48/88, „Службени гласник РС“, бр. 46/95...6/15), на које упућује члан 7., став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року.“

У решењу Рж1 у 23/2020 од 10. 3. 2020. године Врховни касациони суд је уважио жалбу и преиначио решење Управног суда Р4 у 268/19 од 12. 11. 2019. године и, између осталог, досудио предлагачу износ од 12.000,00 динара на име трошкова жалбеног поступка, образлажући одлуку на следећи начин:

„Одлука о накнади трошкова предлагачу за састав приговора и жалбе од стране адвоката донета је на основу члана 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку сходном применом одредаба члана 153., став 1., члана 154. и члана 163., став 1. Закона о парничном поступку, а према Тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката.“

7.4. Пракса Европског суда за људска права у вези повреде права на суђење у разумном року

Приликом одлучивања о приговору ради убрзавања поступка треба имати у виду и примењивати ставове Европског суда за људска права дефинисане кроз богату судску праксу тог суда. У Управном суду су примењивани следећи ставови:

- У вези са пропуштањем надлежног органа да у разумном року одлучи о поднетом захтеву исказан је став да је подносилац представке дужан да покаже марљивост у поштовању и извршавању процедуралних захтева који су релевантни, да се уздржи од било каквих тактика одлагања, као и да искористи могућности које су му пружене домаћим правом за скраћивање поступка (*Union Alimentaria Sanders S.A. њројив Шпаније*, представка бр. 11681/85, став 35, од 7. 7. 1989. године).
- Подносиатеља захтева је имала на располагању правна средства која омогућују наставак поступка пред Управним судом, али је пропустила да их користи, па у тим околностима не може приговорати дужини поступка (*Vera Štajcer њројив Хрвајске*, представка бр. 46279/99).

ЗАКОН

о управним споровима

„Службени гласник РС“, број 111 од 29. децембра 2009.

НАПОМЕНА: Уставни суд Решењем ГУз број 107/2011 није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 19. Закона. Одбачен је захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу одредаба члана 19. Закона (види Решење УС – 98/2011-20).

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет и циљ закона

Члан 1.

Овим законом уређује се предмет управног спора, надлежност за решавање управних спорова, странке, правила поступка, правна средства и извршење донетих судских пресуда.

Овим законом обезбеђује се судска заштита појединачних права и правних интереса и законитост решавања у управним и другим Уставом и законом предвиђеним појединачним стварима.

Правичност суђења у управном спору

Члан 2.

У управном спору суд одлучује на основу закона и у разумном року, на подлози чињеница утврђених на усменој јавној расправи.

Предмет управног спора

Члан 3.

У управном спору суд одлучује о законитости коначних управних аката, осим оних у погледу којих је предвиђена другачија судска заштита.

У управном спору суд одлучује и о законитости коначних појединачних аката којима се решава о праву, обавези или на закону заснованом интересу, у погледу којих у одређеном случају законом није предвиђена другачија судска заштита.

Суд у управном спору одлучује и о законитости других коначних појединачних аката када је то законом предвиђено.

Одредбе овог закона које се односе на управни акт, примењују се и на друге акте против којих се може водити управни спор.

Одређење управног акта

Члан 4.

Управни акт, у смислу овог закона, јесте појединачни правни акт којим надлежни орган, непосредном применом прописа, решава о одређеном праву или обавези физичког или правног лица, односно друге странке у управној ствари.

Одређење управне ствари

Члан 5.

Управна ствар, у смислу овог закона, јесте појединачна неспорна ситуација од јавног интереса у којој непосредно из правних прописа произилази потреба да се будуће понашање странке ауторитативно правно одреди.

Одређење надлежног органа

Члан 6.

Надлежним органом, у смислу овог закона, сматрају се државни органи, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, привредна друштва, јавна и друга предузећа, установе, организације и појединци, као

и посебни органи, када у вршењу јавних овлашћења решавају у управним стварима.

Обавезност правноснажних пресуда

Члан 7.

Пресуда донета у управном спору је обавезујућа.

Против пресуде донете у управном спору не може се изјавити жалба (правноснажна пресуда).

II. НАДЛЕЖНОСТ И САСТАВ СУДА

Управни суд

Члан 8.

Управни спор решава Управни суд.

Управни суд одлучује у већу од три судије, осим ако овим законом није другачије одређено.

Врховни касациони суд

Члан 9.

У поступку по захтеву за преиспитивање судске одлуке против одлуке Управног суда одлучује Врховни касациони суд.

Врховни касациони суд одлучује у већу од три судије.

III. СТРАНКЕ У УПРАВНОМ СПОРУ

Странке

Члан 10.

Странке у управном спору јесу тужилац, тужени и заинтересовано лице.

Тужилац

Члан 11.

Тужилац у управном спору може да буде физичко, правно или друго лице, ако сматра да му је управним актом повређено неко право или на закону засновани интерес.

Државни орган, орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, организација, део привредног друштва са овлашћењима у правном промету, насеље, група лица и други који немају својство правног лица, могу покренути управни спор ако могу да буду носиоци права и обавеза о којима се решавало у управном поступку.

Ако је управним актом повређен закон на штету јавног интереса, управни спор може да покрене надлежни јавни тужилац.

Ако су управним актом повређена имовинска права и интереси Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, управни спор може да покрене и надлежно јавно правобранилаштво.

Тужени

Члан 12.

Тужени у управном спору јесте орган чији се управни акт оспорава, односно орган који по захтеву, односно по жалби странке није донео управни акт.

Заинтересовано лице

Члан 13.

Заинтересовано лице јесте лице коме би поништај оспореног управног акта непосредно био на штету.

IV. ПРЕДМЕТ УПРАВНОГ СПОРА

Коначни управни акт

Члан 14.

Управни спор може се покренути против управног акта који је донет у другом степену.

Управни спор може се покренути и против првостепеног управног акта против кога није дозвољена жалба у управном поступку.

Ђутање управе

Члан 15.

Управни спор може се покренути и када надлежни орган о захтеву, односно жалби странке није донео управни акт, под условима предвиђеним овим законом.

Повраћај одузетих ствари и накнада штете

Члан 16.

У управном спору може се тражити и повраћај одузетих ствари и накнада штете која је тужиоцу нанета извршењем акта који се оспорава.

V. ПОКРЕТАЊЕ СПОРА

Тужба

Члан 17.

Управни спор покреће се тужбом.

Општи рок за подношење тужбе

Члан 18.

Тужба се подноси у року од 30 дана од дана достављања управног акта странци која је подноси или у законом прописаном краћем року.

Рок из става 1. овог члана важи и за орган овлашћен за подношење тужбе, ако му је управни акт достављен.

Ако органу овлашћеном за подношење тужбе, односно заинтересованом лицу није достављен управни акт, орган, односно заинтересовано лице може поднети тужбу, у року од 60 дана од дана достављања управног акта странци.

Рок за подношење тужбе због ћутања управе

Члан 19.

Ако другостепени орган, у року од 60 дана од дана пријема жалбе или у законом одређеном краћем року, није донео решење по жалби странке против првостепеног решења, а не донесе га ни у даљем року од седам дана по накнадном захтеву странке поднетом другостепеном органу, странка по истеку тога рока може поднети тужбу због недоношења захтеваног акта.

Ако првостепени орган по захтеву странке није у року предвиђеном законом којим се уређује општи управни поступак, донео решење против којег није дозвољена жалба, а не донесе га ни у даљем року од седам дана по нак-

надном захтеву странке, странка по истеку тога рока може поднети тужбу због недоношења захтеваног акта.

Предаја тужбе

Члан 20.

Тужба се предаје надлежном суду непосредно или преко поште.

Предаја тужбе у облику електронског документа сматра се непосредном предајом суду.

Тужба се може изјавити и на записник код суда.

Дан предаје тужбе пошти препоручено, односно дан изјављивања тужбе на записник сматра се као дан предаје суду.

Ако тужба није предата надлежном суду у законом прописаном року, него другом суду или другом органу, а стигне надлежном суду после истека рока за подношење тужбе, сматраће се као да је благовремено поднета, ако се њено подношење другом суду или другом органу може приписати незнању или очигледној омашци подносиоца.

За војна лица која се налазе у Војсци Србије, дан предаје тужбе војној јединици или војној установи сматра се као дан предаје суду.

Одредба става б. овог члана односи се и на цивилна лица запослена у Војсци Србије која су на служби у војним јединицама, односно војним установама у местима у којима не постоји редовна пошта.

Поступање са електронским документима

Члан 21.

Странка суду може предати тужбу и други поднесак и у облику електронског документа, у складу са законом.

Суд може доставити акте странци у облику електронског документа, уз претходни изричит пристапак странке.

Поступање са електронским документима обавља се у складу са законом којим се уређује електронски документ.

Ако електронски документ који је предат суду не може бити прочитан или не испуњава техничке услове из става 5. овог члана, суд ће о томе без одлагања обавестити подносиоца, позвати га да поднесак уреди у остављеном року и указати му на последице таквог пропуштања.

Начин, техничке услове предаје и утврђивање времена предаје поднесака и доставе аката у облику електронског документа, као и друга питања везана за поступање са електронским документом, ближе се уређују Судским пословником.

Ако је законом прописано да акт треба да буде потписан од стране одређеног лица, сматра се да је тај услов испуњен за акт у облику електронског документа, када је на крају електронског документа наведено име и презиме одговарајућег лица и електронски документ је потписан квалификованим електронским потписом тог лица.

Садржина тужбе

Члан 22.

Тужба мора да садржи име и презиме, адресу и место становања, односно назив и седиште тужиоца, значење управног акта против кога је тужба поднета, разлоге због којих се тужба подноси, предлог у ком правцу и обиму се предлаже поништавање управног акта, као и потпис тужиоца.

Уз тужбу мора да се приложи оригинал или копија акта против кога се тужба подноси.

Уз тужбу поднету због ћутања управе прилаже се копија захтева, односно жалбе, копија захтева о накнадном тражењу из члана 19. овог закона и доказ о предаји ових поднесака надлежном органу.

Ако се тужба подноси преко пуномоћника, уз тужбу обавезно се прилаже и оригинал пуномоћја.

Ако се тужбом тражи повраћај ствари или накнада штете, у тужби се мора одредити одређен захтев у погледу ствари или висине претрпљене штете.

Уз тужбу се подноси и по један примерак тужбе и прилога уз тужбу, за тужени орган и за свако заинтересовано лице, ако таквих има.

Тужба може садржавати и позивање на чињенице на којима тужилац заснива свој захтев из тужбе.

Одложно дејство тужбе

Члан 23.

Тужба, по правилу, не одлаже извршење управног акта против кога је поднета.

По захтеву тужиоца, суд може одложити извршење коначног управног акта којим је мериторно одлучено у управној ствари, до доношења судске одлуке, ако би извршење нанело тужиоцу штету која би се тешко могла надокнадити, а одлагање није противно јавном интересу, нити би се одлагањем нанела већа или ненадокнадива штета противној странци, односно заинтересованом лицу.

Изузетно, странка из управног поступка може тражити од суда одлагање извршења управног акта и пре подношења тужбе:

- 1) у случају хитности;
- 2) када је изјављена жалба која по закону нема одложно дејство, а поступак по жалби није окончан.

По захтеву за одлагање извршења суд одлучује решењем, најкасније у року од пет дана од дана пријема захтева из ст. 2. и 3. овог члана.

Разлози за покретање управног спора

Члан 24.

Управни акт може се побијати тужбом у управном спору због незаконитости, и то ако:

- 1) у акту није уопште или није правилно примењен закон, други пропис или општи акт;
- 2) је акт донео ненадлежни орган;
- 3) у поступку доношења акта није поступљено по правилима поступка;
- 4) је чињенично стање непотпуно или нетачно утврђено или ако је из утврђених чињеница изведен неправилан закључак у погледу чињеничног стања;
- 5) је у акту који је донет по слободној оцени, орган прекорачио границе законског овлашћења или ако такав акт није донет у складу са циљем у којем је овлашћење дато.

Тужба се може поднети и ради утврђења да је тужени поновио свој ранији акт који је већ поништен пресудом, као и ради утврђења незаконитости донетог акта који је без правног дејства.

VI. ПРЕТХОДНИ ПОСТУПАК

Одбацивање тужбе због њене неуредности

Члан 25.

Ако је тужба непотпуна или неразумљива, судија појединац позваће тужиоца да у остављеном року отклони недостатке тужбе и указаће му на последице ако не поступи по захтеву суда.

Ако тужилац у остављеном року не отклони недостатке у тужби који спречавају рад суда, судија појединац из става 1. овог члана решењем ће одбацити тужбу као неуредну, ако не нађе да је оспорени управни акт ништав.

Ако судија појединац пропусти да одбаци тужбу као неуредну, то ће учинити веће суда.

Одбацивање тужбе из других законских разлога

Члан 26.

Судија појединац решењем ће одбацити тужбу и ако утврди:

- 1) да је тужба поднета неблаговремено (члан 18) или пре времена (члан 19);
- 2) да акт који се тужбом оспорава не представља акт о чијој законитости се одлучује у управном спору (члан 3);
- 3) да уз тужбу поднету због ћутања управе нису приложени сви докази (члан 22. став 3);
- 4) да се управним актом који се тужбом оспорава не дира очигледно у право тужиоца или у његов на закону засновани интерес (члан 11. став 1);
- 5) да је после подношења тужбе оспорени акт поништен по тужби друге странке;
- 6) да се против управног акта који се тужбом оспорава могла изјавити жалба, а жалба није уопште или није благовремено изјављена, или је жалилац одустао од жалбе у току другостепеног поступка;
- 7) да већ постоји правноснажна судска одлука донета у управном спору о истој ствари.

Ако судија појединац пропусти да одбаци тужбу из разлога из става 1. овог члана, то ће учинити веће суда.

Право на приговор против одбацивања тужбе

Члан 27.

Против решења судије појединца којим се одбацује тужба по чл. 25. и 26. овог закона, подносилац тужбе има право на приговор у року од осам дана од достављања решења.

О приговору из става 1. овог члана одлучује посебно веће суда састављено од троје судија, после одржане усмене јавне расправе, ако је подносилац приговора захтевао одржавање расправе.

Посебно веће суда из става 2. овог члана о приговору одлучује решењем.

Решењем се приговор одбацује ако је изјављен неблаговремено или од неовлашћеног лица.

Ако веће из става 2. овог члана одбије приговор, решење о одбацивању тужбе постаје правноснажно.

Ако веће из става 2. овог члана уважи приговор, поништиће решење о одбацивању тужбе, а поступак пред судом ће се наставити.

Поништење управног акта у претходном поступку

Члан 28.

Ако суд не одбаци тужбу на основу члана 25. став 2. или члана 26. овог закона, а нађе да оспорени управни акт садржи такве недостатке у облику и саставним деловима који акт чине очигледно незаконитим, може пресудом поништити акт и без достављања тужбе на одговор, уз позивање туженог да се претходно изјасни.

Ако тужени у случају из става 1. овог члана сам поништи или измени оспорени акт, судија појединац ће по прибављеној изјави тужиоца да је задовољан накнадно донетим решењем, донети решење о обустављању поступка, сходном применом одредаба члана 29. овог закона.

У погледу правне заштите против решења судије појединца о обустављању поступка, сходно се примењују одредбе члана 27. овог закона.

Удовољавање тужбеном захтеву од стране туженог

Члан 29.

Ако тужени у току судског поступка донесе други акт којим се мења или поништава управни акт против којег је управни спор покренут, као и ако у случају из члана 19. овог закона накнадно донесе првостепени односно, другостепени управни акт, тај орган ће, поред тужиоца, истовремено известити и суд.

У случају из става 1. овог члана суд ће позвати тужиоца да у року од 15 дана од дана пријема позива достави суду писану изјаву о томе да ли је накнадно донетим актом задовољан или остаје при тужби и у ком обиму, односно да ли тужбу проширује и на нови акт.

Ако тужилац благовремено достави суду писану изјаву да је накнадно донетим актом задовољан или ако не да изјаву у року из става 2. овог члана, суд ће донети решење о обустављању поступка.

Ако тужилац изјави да новим актом није задовољан, суд ће наставити поступак.

Одговор на тужбу и решавање спора без списка

Члан 30.

Ако тужбу не одбаци на основу члана 25. став 2. или члана 26. овог закона, нити поништи акт по члану 28. став 1. овог закона односно не огласи ништавим по члану 42. став 3, суд ће по један примерак тужбе са прилозима доставити на одговор туженом и заинтересованим лицима, ако их има.

Одговор из става 1. овог члана даје се у року који суд одреди у сваком поједином случају, с тим што суд не може одредити рок дужи од 30 дана од дана достављања тужбе на одговор.

У остављеном року тужени је дужан да достави суду све списе који се односе на предмет управног спора и изјасни се о наводима тужбе. Ако тужени и после другог захтева не достави списе предмета у року од осам дана, или ако изјави да их не може доставити, суд може решити спор и без списка, при чему ће сам утврдити чињенично стање на расправи.

Обавеза достављања исправа

Члан 31.

На захтев суда, сви државни органи, органи аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, и други носиоци јавних овлашћења (у даљем тексту: „орган јавне власти“) дужни су да доставе исправе којима располажу у року који суд одреди.

Орган јавне власти из става 1. овог члана дужан је да означи које исправе, односно делови исправа представљају тајну у складу са посебним законом, тако да странке у њих не смеју имати увид.

Ако орган јавне власти по поновљеном захтеву суда у другом остављеном року, не достави тражене исправе, суд ће руководиоца тог органа позвати да пружи обавештење о разлозима пропуштања поступања по налогу суда.

Одустанак тужиоца од тужбе

Члан 32.

Тужилац може одустати од тужбе све до доношења одлуке.

У случају одустанка тужиоца од тужбе судија појединац или веће суда решењем обуставља поступак.

У погледу правне заштите против решења судије појединца о обустављању поступка, сходно се примењују одредбе члана 27. овог закона.

VII. УТВРЂИВАЊЕ ЧИЊЕНИЦА

Уопште о утврђивању чињеница на расправи

Члан 33.

У управном спору суд решава на основу утврђених чињеница на одржаној усменој јавној расправи (у даљем тексту: „расправа“).

Суд решава без одржавања усмене расправе, само ако је предмет спора такав да очигледно не изискује непосредно саслушање странака и посебно утврђивање чињеничног стања, или ако странке на то изричито пристану.

Суд је обавезан да посебно наведе разлоге због којих није одржао усмену расправу.

Нарочити случајеви одржавања расправе

Члан 34.

Веће суда ће увек одржати расправу због сложености предмета спора, или ради бољег разјашњења стања ствари, као и у случају из члана 30. став 3. овог закона.

Расправа је обавезна и ако је у управном поступку учествовало две или више странака са супротним интересима као и када суд утврђује чињенично стање ради решавања у пуној јурисдикцији.

Јавност расправе

Члан 35.

Расправа је јавна.

Веће суда може искључити јавност за целу расправу или за одређени део расправе ако то захтевају разлози заштите интереса националне безбед-

ности, јавног реда и морала као и ради заштите интереса малолетника или приватности учесника у поступку.

О искључењу јавности суд одлучује решењем које мора бити образложено и јавно објављено.

Заказивање расправе

Члан 36.

Председник већа одређује дан одржавања расправе и на расправу позива странке и заинтересована лица, ако их има.

Расправа се може одложити само из важних разлога, о чему решава веће.

Руковођење расправом и записник

Члан 37.

Расправом руководи председник већа.

О расправи се води записник у који се уносе само битне чињенице и околности.

Записник о одржаној усменој расправи потписују председник већа и записничар.

Изостанак странака са расправе

Члан 38.

Изостанак уредно позване странке са усмене расправе не одлаже њено одржавање.

Због изостанка странака са усмене расправе не може се узети да су оне одустале од својих захтева, већ ће се њихови поднесци прочитати.

Ако на усмену расправу не дођу ни тужилац ни тужени, а расправа се не одложи, суд ће расправити спор и без присуства странака.

Ток расправе

Члан 39.

На расправи реч прво добија члан већа који је известилац. Известилац излаже стање и суштину спора, не дајући своје мишљење. Председник већа даје реч тужиоцу, па заступнику туженог и заинтересованим лицима, водећи рачуна да се њихове изјаве односе само на спорна питања и околности од значаја за решење ствари.

Суд на расправи одлучује који ће се докази извести ради утврђивања чињеничног стања.

VIII. СУДСКЕ ОДЛУКЕ

1. Пресуда

Решавање спора

Члан 40.

Суд решава спор пресудом.

Пресудом се тужба уважава или одбија као неоснована.

Суд доноси пресуду већином гласова.

О већању и гласању води се посебан записник који потписују сви чланови већа и записничар.

Већање и гласање врши се без присуства странака.

Границе судској испитивања оспореној акци

Члан 41.

Законитост оспореног управног акта суд испитује у границама захтева из тужбе, али при том није везан разлозима тужбе.

На ништавост управног акта суд пази по службеној дужности.

Пресуде донете у спору о ограниченој јурисдикцији

Члан 42.

Ако се тужба уважава, суд пресудом поништава оспорени управни акт у целини или делимично и враћа предмет надлежном органу на поновно одлучивање, осим ако у тој ствари нови акт није потребан.

Ако се тужба уважава а тужбени захтев је да се утврди незаконитост акта без правних дејстава, или се тужбени захтев састоји само у утврђењу да је тужени поновио свој ранији акт који је већ поништен пред судом – суд се у пресуди ограничава на тражено утврђење.

Ако суд нађе да је оспорени акт ништав, донеће пресуду којом тај акт оглашава ништавим.

Пресуде донете у спору пуне јурисдикције

Члан 43.

Када нађе да оспорени управни акт треба поништити, суд ће пресудом решити управну ствар, ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то. Таква пресуда у свему замењује поништени акт (спор пуне јурисдикције).

Спор пуне јурисдикције је искључен када је предмет управног спора управни акт донет по дискреционој оцени.

Изузетно, у појединим материјама спор пуне јурисдикције може да буде изричито искључен посебним законом.

Ако тужилац тражи да суд својом пресудом реши управну ствар, суд је обавезан да посебно наведе разлоге због којих тај захтев није прихватио.

У случајевима када би поништење оспореног акта и поновно вођење поступка пред надлежним органом изазвало за тужиоца штету која би се тешко могла надокнадити а суд је сам утврђивао чињенично стање, обавезан је да одлучи у спору пуне јурисдикције, осим ако је такав спор законом искључен.

Пресуде донете у спору због њуштања управе

Члан 44.

Када је тужба поднета на основу члана 19. овог закона, а суд нађе да је основана, пресудом ће уважити тужбу и наложити да надлежни орган донесе решење. Ако суд располаже потребним чињеницама, а природа ствари то дозвољава, он може својом пресудом непосредно решити управну ствар.

Одлучивање у парничним стварима у управном спору

Члан 45.

Пресудом којом се оспорени управни акт поништава, односно оглашава ништавим, суд може одлучити и о захтеву тужиоца за повраћај ствари, односно за накнаду штете, ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то. У противном ће упутити тужиоца да свој захтев остварује у парничном поступку пред надлежним судом.

Доношење и објављивање пресуде

Члан 46.

Суд ће, по завршеној расправи, одмах донети и објавити пресуду заједно са најважнијим разлозима.

У сложеним случајевима суд може најкасније у року од петнаест дана од дана закључења расправе да донесе пресуду.

Ако по завршеној усменој расправи не може да донесе пресуду, односно решење због тога што претходно треба да утврди неку чињеницу за чије расправљање није потребна нова усмена расправа, суд ће пресуду донети без расправе, најкасније у року од осам дана од дана када ту чињеницу утврди.

Садржина и саставни делови пресуде

Члан 47.

Пресуда садржи означање суда, име и презиме председника већа, чланова већа и записничара, означање странака и њихових заступника, предмет спора, дан кад је пресуда донета и објављена, диспозитив, образложење и поуку о правном средству.

Диспозитив пресуде мора бити одвојен од образложења.

Изворник пресуде потписују председник већа и записничар.

Пресуда се издаје странкама у овереном препису.

2. Решење

Сходна примена одредба које се односе на пресуде

Члан 48.

Одредбе чл. 46. и 47. овог закона сходно се примењују и на доношење судских решења.

IX. ВАНРЕДНА ПРАВНА СРЕДСТВА

1. Захтев за преиспитивање судске одлуке

Услови и разлози за подношење

Члан 49.

Против правноснажне одлуке Управног суда странка и надлежни јавни тужилац могу да поднесу Врховном касационом суду захтев за преиспитивање судске одлуке (у даљем тексту: „захтев”).

Захтев може да се поднесе:

- 1) када је то законом предвиђено;
- 2) у случајевима када је суд одлучивао у пуној јурисдикцији;
- 3) у стварима у којима је у управном поступку била искључена жалба.

Захтев може да се поднесе због повреде закона, другог прописа или општер акта или повреде правила поступка која је могла бити од утицаја на решење ствари.

Начин предаје

Члан 50.

Захтев се предаје Врховном касационом суду, на начин одређен у члану 20. ст. 1, 2. и 4. овог закона.

Када је странка физичко лице, захтев предаје преко пуномоћника из реда адвоката.

Рок за подношење

Члан 51.

Захтев се подноси Врховном касационом суду у року од 30 дана од дана достављања странци, односно надлежном јавном тужиоцу одлуке суда против које се захтев подноси.

Ако надлежном јавном тужиоцу није достављена одлука суда, он може поднети захтев у року од 60 дана од дана достављања одлуке суда странци којој је последњој достављена.

Садржина захтева и одбацивање неуредног захтева

Члан 52.

Захтев садржи означавање судске одлуке чије се преиспитивање предлаже, означавање подносиоца захтева, као и разлоге и обим у коме се предлаже преиспитивање.

Ако је захтев непотпун или неразумљив, Врховни касациони суд ће га одбацити решењем против кога није дозвољена жалба.

Послуживање са захтевом

Члан 53.

Недозвољен или неблаговремен захтев или захтев који је поднело неовлашћено лице Врховни касациони суд ће одбацити решењем.

Ако Врховни касациони суд не одбаци захтев, доставиће га противној странци из управног спора, која може, у року који суд одреди, поднети одговор на захтев.

Суд против чије је одлуке поднет захтев и тужени дужни су да без одлагања а најкасније у року од 30 дана, доставе Врховном касационом суду, на његов захтев, све списе.

Начин и границе одлучивања о захтеву

Члан 54.

Врховни касациони суд решава о захтеву за преиспитивање судске одлуке, односно без одржавања усмене расправе, а побијану одлуку испитује само у границама захтева.

Садржина одлуке о захтеву

Члан 55.

Врховни касациони суд пресудом одбија или уважава захтев као основан.

Пресудом којом захтев уважава, Врховни касациони суд може укинути или преиначити судску одлуку против које је поднет захтев.

Ако Врховни касациони суд укине судску одлуку, предмет враћа суду чија је одлука укинута, а тај суд је дужан да изведе све процесне радње и да расправи питања на која му је указао надлежни суд.

2. Понављање поступка

Разлози понављања

Члан 56.

Поступак завршен правноснажном пресудом или решењем суда поновиће се по тужби странке:

1) ако странка сазна за нове чињенице, или нађе или стекне могућност да употреби нове доказе на основу којих би спор био повољније решен за њу да су те чињенице, односно докази били изнети или употребљени у ранијем судском поступку;

2) ако је до судске одлуке дошло услед кривичног дела судије или запосленог у суду, или је одлука издејствована преварном радњом заступника или пуномоћника странке, његовог противника или противниковог заступника или пуномоћника, а таква радња представља кривично дело;

3) ако је судска одлука заснована на пресуди донетој у казненој или грађанској ствари, а та пресуда је касније укинута другом правноснажном судском одлуком;

4) ако је исправа на којој се заснива судска одлука лажна или лажно преиначена, или ако је сведок, вештак или странка, приликом саслушања пред судом, дала лажан исказ, а одлука суда се заснива, на том исказу;

5) ако странка нађе или стекне могућност да употреби ранију судску одлуку донету у истом управном спору;

6) ако заинтересованом лицу није омогућено да учествује у управном спору;

7) ако став из накнадно донете одлуке Европског суда за људска права у истој ствари може да буде од утицаја на законитост правноснажно окончаног судског поступка.

Због околности из тач. 1. и 5. става 1. овог члана понављање ће се дозволити само ако странка без своје кривице није била у стању да те околности изнесе у ранијем поступку.

Рокови за изражење понављања постојаности

Члан 57.

Понављање поступка може се тражити најкасније у року од 30 дана од дана кад је странка сазнала за разлог понављања, осим у случају из члана 56. став 1. тачка 7. када се може тражити у року од 6 месеци од дана објављивања одлуке Европског суда за људска права у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Ако је странка сазнала за разлог понављања поступка пре него што је поступак пред судом завршен, а тај разлог није могла употребити у току поступка, понављање се може тражити у року од 30 дана од дана достављања одлуке суда.

По протеку пет година од правноснажности судске одлуке понављање поступка се не може тражити.

Надлежности за одлучивање по тужби за понављање поступка

Члан 58.

О тужби за понављање поступка решава суд који је донео одлуку на коју се односи разлог за понављање поступка.

Садржина тужбе за понављање поступка

Члан 59.

У тужби за понављање поступка мора се нарочито навести:

- 1) судска одлука донета у поступку чије се понављање тражи;
- 2) законски разлог понављања (члан 56) и докази, односно околности које чине вероватним постојање тог основа;
- 3) околности из којих произлази да је тужба поднета у законском року и чиме се то доказује;
- 4) у ком правцу и у ком обиму се предлаже измена судске одлуке донете у поступку чије се понављање тражи.

Одбацивање тужбе за понављање поступка

Члан 60.

Суд ће решењем одбацили тужбу за понављање поступка, ако утврди да је тужбу поднело неовлашћено лице, или да тужба није благовремена, или да странка није учинила бар вероватним постојање законског основа за понављање поступка.

Достављање тужбе на одговор

Члан 61.

Ако суд не одбаци тужбу по члану 60. овог закона, доставиће је противној странци из управног спора и заинтересованим лицима, и позваће их да у року од 15 дана одговоре на тужбу.

Одлучивање о дозволи понављања постојећег поступка

Члан 62.

По истеку рока за одговор на тужбу, суд решењем одлучује да ли ће дозволити понављање поступка.

Ако суд нађе да има законског основа за понављање поступка, поновиће се оне процесне радње на које утичу разлози понављања.

Одлучивање о тужби за понављање постојећег поступка

Члан 63.

После поновљеног поступка суд доноси пресуду.

Пресудом из става 1. овог члана ранија пресуда се може оставити на снази, укинути или преиначити.

Правна заштитива против одлука суда у вези са понављањем постојећег поступка

Члан 64.

Против решења суда о одбацивању тужбе за понављање поступка, против решења којим се не дозвољава понављање поступка и против пресуде суда донете по тужби за понављање поступка може се поднети захтев за преиспитивање из члана 49. овог закона.

Сходна примена других процесних одредаба у поновљеном постојећем поступку

Члан 65.

У поновљеном поступку сходно се примењују одредбе овог закона о поступку по тужби и захтеву за преиспитивање судске одлуке, ако одредбама чл. од 56. до 64. овог закона није другачије одређено.

Х. ТРОШКОВИ УПРАВНОГ СПОРА

Трошкови спора

Члан 66.

Трошкове управног спора чине издаци настали у току или поводом спора.

Одлучивање о трошковима

Члан 67.

У управном спору о трошковима поступка одлучује суд.

ХІ. ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДЕ

Извршност пресуде

Члан 68.

Пресуда се може извршити када постане правноснажна.

Правне последице поништења акта у управном спору

Члан 69.

Када суд поништи акт против кога је био покренут управни спор, предмет се враћа у стање поновног решавања по жалби, односно стање поновног решавања по захтеву странке у првостепеном поступку, ако је жалба била законом искључена (стање пре него што је поништени акт донет).

Ако према природи ствари у којој је настао управни спор треба уместо поништеног управног акта донети други, надлежни орган је дужан да тај акт донесе без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана достављања пресуде, при чему је надлежни орган везан правним схватањем суда, као и примедбама суда у погледу поступка.

Правне последице активног непоступања по пресуди

Члан 70.

Ако надлежни орган после поништења управног акта донесе управни акт противно правном схватању суда или противно примедбама суда у погледу поступка, па тужилац поднесе нову тужбу, суд ће поништити оспорени акт и сам решити управну ствар пресудом, осим ако то није могуће због природе те ствари или је иначе пуна јурисдикција законом искључена.

Пресуда донета у случају из става 1. овог члана у свему замењује акт надлежног органа.

Ако суд сматра да због природе ствари не може да сам реши управну ствар, дужан је да то посебно образложи.

О случају из става 1. овог члана суд извештава орган који врши надзор над радом органа.

Правне последице пасивног непоступања по пресуди

Члан 71.

Ако надлежни орган после поништења управног акта не донесе одмах, а најкасније у року од 30 дана, нови управни акт или акт о извршењу пресуде донете на основу члана 43. овог закона, странка може посебним поднеском да тражи доношење таквог акта.

Ако надлежни орган не донесе акт из става 1. овог члана ни у року од седам дана од тражења странке, странка може посебним поднеском да захтева од суда који је донео пресуду доношење таквог акта.

По захтеву странке из става 2. овог члана, суд ће затражити од надлежног органа обавештење о разлозима због којих управни акт није донео. Надлежни орган је дужан да ово обавештење да одмах, а најкасније у року од седам дана. Ако он то не учини, или ако дато обавештење, по нахођењу суда,

не оправдава неизвршење судске пресуде, суд ће донети решење које у свему замењује акт надлежног органа, уколико природа ствари то дозвољава.

Суд ће решење из става 3. овог члана доставити органу надлежном за извршење, и о томе истовремено обавестити орган који врши надзор. Орган надлежан за извршење дужан је без одлагања да изврши овакво решење.

Право на накнаду штете због неизвршења пресуде

Члан 72.

Због штете настале неизвршењем, односно неблагоприятним извршењем пресуде донете у управном спору тужилац има право на накнаду која се остварује у спору пред надлежним судом, у складу са законом.

Понављање поступка окончаног актом донетим у извршењу пресуде

Члан 73.

Када је надлежни орган донео управни акт у извршењу пресуде, па се код тог органа тражи понављање управног поступка окончаног управним актом донетим у извршењу судске пресуде, понављање се може дозволити само ако је разлог за понављање настао код органа који је тај управни акт донео.

XII. СХОДНА ПРИМЕНА ОДРЕДАБА ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА

Члан 74.

На питања поступка решавања управних спорова која нису уређена овим законом сходно ће се примењивати одредбе закона којим се уређује парнични поступак.

ХИИ. НОВЧАНО КАЖЊАВАЊЕ

Новчано кажњавање руководиоца органа

Члан 75.

Ако се руководилац органа из члана 31. став 1. не одазове позиву суда или не наведе по оцени суда оправдане разлоге за недостављање тражених исправа, суд ће му решењем изрећи новчану казну у износу од 10.000 до 50.000 динара.

Суд ће руководиоцу органа који није поступио по пресуди, у смислу члана 70. став 1. и члана 71. овог закона, решењем изрећи новчану казну у износу од 30.000 до 100.000 динара.

У случају да лице из ст. 1. и 2. овог члана и поред изречене новчане казне, не изврши обавезу због које му је казна изречена, суд може поново изрећи новчану казну у износу прописаном у ст. 1. и 2. овог члана.

Извршавање новчаних казни

Члан 76.

Новчана казна изречена по овом закону извршава се по службеној дужности.

ХИВ. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Спровођење неокончаних поступака

Члан 77.

Поступци по тужбама, захтевима за ванредно преиспитивање судске одлуке и тужбама за понављање поступка поднетим до дана ступања на снагу овог закона, окончаће се пред Управним судом, по правилима поступка која су важила до дана ступања на снагу овог закона.

Поступци по жалбама изјављеним против пресуда донетих у управном спору и захтевима за заштиту законитости поднетим до дана ступања на снагу овог закона, окончаће се пред Врховним касационим судом по правилима поступка која су важила до дана ступања на снагу овог закона.

Престанак важења ранијих прописа

Члан 78.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о управним споровима („Службени лист СРЈ”, број 46/96).

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе члана 94. Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СРЈ”, број 24/98).

Ступање на снагу овог закона

Члан 79.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ЗАКОН

о избору народних посланика

„Службени гласник РС“, број 14 од 7. фебруара 2022.

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се избор и престанак мандата народних посланика Народне скупштине (у даљем тексту: народни посланици).

Народна скупштина има 250 народних посланика, који се бирају на четири године.

Основна начела избора за народне посланике

Члан 2.

Грађани бирају народне посланике на основу општег и једнаког изборног права.

Избори за народне посланике су слободни и непосредни, а гласање је тајно и лично.

Изборно право

Члан 3.

Право да бира народне посланике и да буде биран за народног посланика има пунолетни држављанин Републике Србије над којим није продужено родитељско право, односно који није потпуно лишен пословне способности.

Лице делимично лишено пословне способности може да бира народне посланике и да буде бирано за народног посланика ако суд решењем о делимичном лишењу пословне способности није утврдио да је неспособно да врши изборно право.

Слобода гласања

Члан 4.

Бирач је слободан да одлучи хоће ли гласати и како ће гласати.

Нико нема право да спречава или приморава бирача да гласа, да га позива на одговорност због тога што је гласао или што није гласао и да од њега тражи да се изјасни за кога је гласао или зашто није гласао.

Једнако изборно право и пропорционални изборни систем

Члан 5.

Бирач има само један глас.

Гласа се за изборну листу кандидата за народне посланике (у даљем тексту: изборна листа).

Народни посланици бирају се у Републици Србији као једној изборној јединици.

Посланички мандати расподељују се изборним листама сразмерно броју добијених гласова, а број мандата који припада изборним листама утврђује се применом система највећег количника.

Посланички мандати које је освојила изборна листа додељују се кандидатима за народне посланике према њиховом редоследу на изборној листи.

Обавештавање о изборима

Члан 6.

Грађани имају право да преко јавних медијских сервиса буду обавештени о изборним програмима и активностима подносилаца изборних листа, као и о кандидатима за народне посланике у складу са прописима који уређују јавне медијске сервисе и електронске медије.

Пружалац медијске услуге дужан је да у току изборне кампање подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима за народне посланике обезбеди заступљеност без дискриминације, у складу са прописима који уређују јавне медијске сервисе и електронске медије.

Забрањено је 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места да се у медијима и на јавним скуповима објављују процене резултата избора, јавно представљају кандидати на изборима за народне посланике и њихови изборни програми и позивају бирачи да гласају, односно да не гласају за одређене изборне листе.

Под медијем се у смислу овог закона подразумевају дневне и периодичне новине, сервис новинске агенције, радио-програм и телевизијски програм и електронска издања тих медија, као и самостална електронска издања (уређивачки обликоване интернет странице или интернет портали), а који су регистровани у Регистру медија, у складу са законом.

II. ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА ЗА НАРОДНЕ ПОСЛАНИКЕ

1. Заједничка правила за органе за спровођење избора

Наглежност̄ за спровођење избора за народне посланике

Члан 7.

Изборе за народне посланике (у даљем тексту: избори) спроводе Републичка изборна комисија, локалне изборне комисије и бирачки одбори.

Општина правила о положају органа за спровођење избора

Члан 8.

Органи за спровођење избора су самостални и независни и раде на основу закона и прописа донетих на основу закона.

За свој рад органи за спровођење избора одговарају органу који их је образовао.

Рад органа за спровођење избора је јаван.

Раду органа за спровођење избора не може да присуствује кандидат за народног посланика.

Услове за рад органа за спровођење избора обезбеђују Народна скупштина и општинске, односно градске управе.

Сви државни и други органи и организације дужни су да пружају помоћ органима за спровођење избора и да им достављају податке који су им потребни за рад.

Члан и заменик члана у органу за спровођење избора

Члан 9.

Орган за спровођење избора чине председник и други чланови органа за спровођење избора и њихови заменици.

Исто лице може више пута да буде именовано у орган за спровођење избора.

Заменик члана органа за спровођење избора има иста права и дужности као и члан којег замењује.

Заменик члана органа за спровођење избора има право гласа само када је одсутан члан којег замењује.

Орган за спровођење избора може да овласти свог члана, односно заменика члана да у име тог органа за спровођење избора обавља поједине радње које

су у вези са организацијом, припремом и спровођењем избора, односно гласања.

Орјан за спровођење избора у сталном и проширеном саставу

Члан 10.

Орган за спровођење избора ради у сталном и проширеном саставу.

Подносилац проглашене изборне листе има право да предложи члана и заменика члана органа за спровођење избора у проширеном саставу.

Ако подносилац проглашене изборне листе не предложи члана, односно заменика члана органа за спровођење избора у проширеном саставу у року који је прописан законом, орган наставља да ради и пуноважно одлучује без представника тог подносиоца изборне листе.

Члан, односно заменик члана органа за спровођење избора у проширеном саставу има иста права и дужности као и члан, односно заменик члана у сталном саставу.

Опшћа правила о предлајању чланова и заменика чланова у орјане за спровођење избора

Члан 11.

Када овлашћени предлагачи предлажу чланове и заменике чланова у органе за спровођење избора, треба да воде рачуна о уравнотеженој заступљености полова и потреби да укључе особе са инвалидитетом у спровођење изборног поступка.

Предлог за именовање члана и заменика члана органа за спровођење избора садржи име и презиме, јединствени матични број грађана (у даљем тексту: ЈМБГ), место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште предложеног члана, односно заменика члана и означавање посланичке групе у Народној скупштини (у даљем тексту: посланичка група) или другог овлашћеног предлагача.

Одлучивање органа за спровођење избора

Члан 12.

Орган за спровођење избора одлучује већином од укупног броја гласова чланова у сталном, односно проширеном саставу.

Услов за чланство у органу за спровођење избора

Члан 13.

За члана и заменика члана органа за спровођење избора може бити именовано само оно лице које има изборно право и није народни посланик, нити кандидат за народног посланика.

Престанак функције у органу за спровођење избора

Члан 14.

Члану и заменику члана органа за спровођење избора функција престаје по сили закона, а орган надлежан за његово именовање по службеној дужности утврђује престанак његове функције:

- 1) ако умре;
- 2) ако изгуби изборно право;
- 3) када се прогласи изборна листа на којој је кандидат за народног посланика;
- 4) ако подносилац изборне листе који га је предложио повуче изборну листу;
- 5) ако се поништи решење о проглашењу изборне листе чији подносилац га је предложио;
- 6) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 7) ако изгуби радну способност;
- 8) у другим случајевима предвиђеним законом.

Члана, односно заменика члана органа за спровођење избора разрешава орган надлежан за његово именованье:

- 1) ако поднесе оставку у писменој форми;
- 2) ако се накнадно утврди да не испуњава посебан услов за именованье;
- 3) у другим случајевима предвиђеним овим законом.

Када одлука о расписивању избора ступи на снагу, тада је Републичка изборна комисија надлежна да разреши члана и заменика члана Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије у сталном саставу, да утврди да му је функција престала по сили закона, као и да на предлог овлашћеног предлагача именује новог члана уместо оног који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона.

Одлука органа за спровођење избора не може се оспоравати на основу тога што орган није одлучивао у прописаном саставу ако није било благовремено поднето прописано правно средство којим је оспорен његов састав.

Посебан случај престанка функције

Члан 15.

Исто лице не може бити члан двају органа за спровођење избора.

Ако је једно лице именовано у више органа за спровођење избора, по сили закона му престаје функција у оном органу у којем је касније именовано.

2. Републичка изборна комисија

Посебан услов за именованье члана и заменика члана Републичке изборне комисије

Члан 16.

За члана и заменика члана Републичке изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Републичка изборна комисија у сталном саставу

Члан 17.

Републичку изборну комисију у сталном саставу чине председник, 16 чланова, заменик председника и 16 заменика чланова, које именује Народна скупштина.

Одлука о именовану сталног састава Републичке изборне комисије објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Мандат сталног састава Републичке изборне комисије престаје када нов сазив Народне скупштине именује нов стални састав Републичке изборне комисије.

Нов сазив Народне скупштине дужан је да именује нов стални састав Републичке изборне комисије у року од шест месеци од дана конституисања Народне скупштине.

Овлашћени предлајач за именовање члана и заменика члана Републичке изборне комисије у сталном саставу

Члан 18.

Чланови и заменици чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу именују се на предлог посланичких група сразмерно њиховој заступљености у укупном броју народних посланика који припадају посланичким групама.

Ниједна посланичка група не може да предложи више од половине чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу.

Посланичка група која има више од половине од укупног броја народних посланика предлаже председника, заменика председника, седам чланова и седам заменика чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу, док преостале чланове и заменике чланова у Републичкој изборној комисији у сталном саставу предлажу остале посланичке групе сразмерно њиховој заступљености у укупном броју народних посланика који припадају посланичким групама.

Посланичком групом у смислу предлагања чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу сматра се и народни посланик појединац или група народних посланика која броји мање од оног броја народних посланика који је потребан за образовање посланичке групе:

- 1) ако су сви ти народни посланици изабрани са исте изборне листе;
- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање посланичке групе;
- 3) ако нико од њих није приступио некој посланичкој групи;
- 4) ако су сви ти народни посланици потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана Републичке изборне комисије у сталном саставу.

Заступљености полова у Републичкој изборној комисији у сталном саставу

Члан 19.

Посланичка група којој припада право да предложи два лица у стални састав Републичке изборне комисије дужна је да предложи по једног припадника оба пола.

Посланичка група којој припада право да предложи три лица у стални састав Републичке изборне комисије дужна је да предложи два припадника једног пола и једног припадника другог пола.

Посланичка група којој припада право да предложи четири лица у стални састав Републичке изборне комисије дужна је да предложи по два припадника оба пола.

Посланичка група којој припада право да предложи пет лица у стални састав Републичке изборне комисије дужна је да предложи три припадника једног пола и два припадника другог пола.

Предлог посланичке групе којој припада право да предложи више од пет лица у стални састав Републичке изборне комисије мора да садржи најмање 40% припадника мање заступљеног пола међу предложеним лицима.

*Жалба против одлуке о именовану члана и заменика члана Републичке
изборне комисије у сталном саставу*

Члан 20.

Против одлуке о именовану члана и заменика члана Републичке изборне комисије у сталном саставу сваки подносилац проглашене изборне листе која је освојила мандате у постојећем сазиву Народне скупштине и сваки бирач могу поднети жалбу Управном суду преко Народне скупштине у року од седам дана од дана њеног објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Народна скупштина дужна је да у року од 24 часа од пријема жалбе достави Управном суду жалбу и све списе тог предмета.

Управни суд доноси одлуку по жалби у року од седам дана од пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Учесници у раду Републичке изборне комисије без права одлучивања

Члан 21.

Учесници у раду Републичке изборне комисије без права одлучивања су секретар Републичке изборне комисије, заменик секретара Републичке изборне комисије и два учесника задужена за послове статистике.

Секретара и заменика секретара Републичке изборне комисије именује Народна скупштина на предлог председника Народне скупштине из реда запослених у Служби Народне скупштине.

Учеснике задужене за послове статистике именује Народна скупштина на предлог републичког органа надлежног за послове статистике.

За учесника у раду Републичке изборне комисије без права одлучивања може да буде именовано само оно лице које има изборно право и није народни посланик, нити кандидат за народног посланика.

За секретара и заменика секретара Републичке изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Одредбе овог закона којима се уређује престанак функције у органу за спровођење избора примењују се и на учеснике у раду Републичке изборне комисије без права одлучивања.

Републичка изборна комисија у проширеном саставу

Члан 22.

Члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу именује Републичка изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе који мора бити достављен најкасније седам дана пре дана гласања.

Републичка изборна комисија дужна је да донесе решење о предлогу за именовање члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу у року од 24 часа од пријема предлога.

Решење о именовању члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу примењује се од наредног дана од дана када је донето.

Члан, односно заменик члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона може се променити на захтев подносиоца проглашене изборне листе на чији предлог је именован само док Републичка изборна комисија ради у проширеном саставу.

Републичка изборна комисија ради у проширеном саставу док укупан извештај о резултатима избора не постане коначан.

*Приговор ирорийив решења о ирредлоју за именоване члана и заменика члана
Рейубличке изборне комисије у ирроширеном саставу*

Члан 23.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именоване члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу подносилац предлога може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији Републичке изборне комисије (у даљем тексту: веб-презентација).

Против решења о именовану члана и заменика члана Републичке изборне комисије у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе, регистрована политичка странка и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Наглежности Рейубличке изборне комисије

Члан 24.

Републичка изборна комисија:

- 1) стара се о законитом спровођењу избора;
- 2) прописује упутства за спровођење изборних радњи;
- 3) објављује роковник за вршење изборних радњи;
- 4) прописује обрасце за спровођење изборних радњи;
- 5) прати примену и даје мишљења у вези с применом овог закона;
- 6) именује, разрешава и констатује престанак функције члана и заменика члана органа за спровођење избора, у складу са овим законом;
- 7) прописује јединствене стандарде за изборни материјал;
- 8) обезбеђује изборни материјал за спровођење избора;
- 9) прописује начин примопредаје изборног материјала пре и после гласања;

- 10) одређује бирачка места, у складу са овим законом;
- 11) одлучује о поднетој изборној листи;
- 12) саставља и објављује приручник за практичну примену правила која уређују како бирачки одбори спроводе гласање и утврђују резултате гласања на бирачком месту;
- 13) прописује начин праћења излазности бирача на гласање;
- 14) прописује програме обука и спроводи обуке чланова и заменика чланова локалних изборних комисија и бирачких одбора;
- 15) информисе и едукује бираче о начину остваривања изборног права, као и друге учеснике у изборном поступку;
- 16) одлучује о приговорима, у складу са овим законом;
- 17) ближе прописује начин подношења приговора и поступање по приговорима у Републичкој изборној комисији;
- 18) утврђује резултате избора, доноси и објављује укупан извештај о резултатима избора;
- 19) усклађује и надзире рад органа за спровођење избора;
- 20) прописује кодекс понашања чланова и заменика чланова органа за спровођење избора;
- 21) подноси Народној скупштини извештај о спроведеним изборима;
- 22) обавља и друге послове предвиђене овим законом.

У вршењу надзора над радом локалних изборних комисија Републичка изборна комисија је овлашћена да по службеној дужности поништи одлуку локалне изборне комисије донету супротно одредбама овог закона.

Обрасце који су потребни за подношење изборне листе Републичка изборна комисија прописује у року од три дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Републичка изборна комисија доноси свој пословник.

Упутство за спровођење изборних радњи и Пословник Републичке изборне комисије објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Објављивање одлука Републичке изборне комисије

Члан 25.

Одлуке Републичке изборне комисије објављују се на веб-презентацији без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од завршетка седнице на којој су одлуке донете.

На веб-презентацији мора бити назначен датум и време објављивања одлуке.

Одлуке Републичке изборне комисије објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије“ када је то предвиђено законом.

Када донесе и објави одлуку по захтеву, Републичка изборна комисија је дужна да подносиоца захтева телефоном или електронском поштом обавести о томе да је одлука по његовом захтеву донета и објављена на веб-презентацији.

Ако је донета одлука Републичке изборне комисије по захтеву, подносилац захтева може тражити да му се писмени отправак те одлуке уручи у седишту Републичке изборне комисије или пошаље поштом.

Време када је подносилац захтева обавештен телефоном или електронском поштом да је донета и објављена одлука по његовом захтеву, односно време када му је уручен писмени отправак одлуке у седишту Републичке изборне комисије или послат поштом не утиче на рачунање рока у којем може да поднесе правна средства против те одлуке.

Јавносћ рада Републичке изборне комисије

Члан 26.

Рада Републичке изборне комисије је јаван.

Јавност рада Републичке изборне комисије обезбеђује се тако што Републичка изборна комисија на веб-презентацији преноси своје седнице и конференције за медије и објављује записнике са својих седница, обезбеђује за средства јавног обавештавања аудио и видео сигнал који им омогућава да преносе њене седнице, омогућава заинтересованим домаћим, страним и међународним организацијама и удружењима (посматрачи) да прате њен рад и на други начин у складу са законом и Пословником Републичке изборне комисије.

3. Локална изборна комисија

Локална изборна комисија у сталном саставу

Члан 27.

Локалне изборне комисије су општинске изборне комисије, градске изборне комисије и изборне комисије градских општина Града Београда.

Локална изборна комисија у сталном саставу именује се у складу са законом којим се уређују локални избори.

Ако се након расписивања избора промене одборничке групе, скупштина града, општине, односно градске општине не може именовати нову локалну изборну комисију пре окончања избора.

Посебан случај образовања локалне изборне комисије у сталном саставу

Члан 28.

Ако на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу у скупштини града, односно општине не постоји локална изборна комисија, Републичка изборна комисија у року од седам дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу решењем образује локалну изборну комисију у сталном саставу као орган за спровођење избора за територију тог града, односно општине.

Локална изборна комисија у сталном саставу коју образује Републичка изборна комисија има председника, шест чланова и њихове заменике, који се именују на предлог посланичких група сразмерно њиховој заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Посланичка група која има више од половине од укупног броја народних посланика предлаже председника, заменика председника, два члана и два заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу коју образује Републичка изборна комисија, док преостале чланове и заменике чланова у локалној изборној комисији у сталном саставу предлажу остале посланичке групе сразмерно њиховој заступљености у укупном броју народних посланика који припадају посланичким групама.

Републичка изборна комисија може локалној изборној комисији у сталном саставу коју образује својим решењем поверити надлежност за више јединица локалне самоуправе у којима не постоје локалне изборне комисије.

За председника и заменика председника изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Када образује локалну изборну комисију у сталном саставу, Републичка изборна комисија на предлог начелника управног округа именује секретара и заменика секретара локалне изборне комисије у сталном саставу, који учествују у њеном раду без права одлучивања.

За секретара и заменика секретара локалне изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Предлагање члана и заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу

Члан 29.

Посланичком групом у смислу предлагања члана и заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу коју образује Републичка изборна коми-

сија сматра се и народни посланик појединац или група народних посланика која броји мање од оног броја народних посланика који је потребан за образовање посланичке групе:

- 1) ако су сви ти народни посланици изабрани са исте изборне листе;
- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање посланичке групе;
- 3) ако нико од њих није приступио некој посланичкој групи;
- 4) ако су сви ти народни посланици потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу.

У сврху образовања локалне изборне комисије у сталном саставу Републичка изборна комисија благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем посланичке групе предлажу чланове и заменике чланова те локалне изборне комисије.

Ако посланичка група не достави благовремено предлог за именовање члана, односно заменика члана локалне изборне комисије у сталном саставу, Републичка изборна комисија у локалну изборну комисију у сталном саставу именује лице које предложи начелник управног округа.

Када предлаже кандидата за члана, заменика члана, секретара и заменика секретара локалне изборне комисије, овлашћени предлагач, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у локалној изборној комисији и има искуство у спровођењу избора.

Локална изборна комисија у проширеном саставу

Члан 30.

Члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу именује локална изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе, који мора бити достављен најкасније седам дана пре дана гласања.

Локална изборна комисија дужна је да донесе решење о предлогу за именовање члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу у року од 24 часа од пријема предлога.

Решење о именовању члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу примењује се од наредног дана од дана када је донето.

Члан односно заменик члана локалне изборне комисије у проширеном саставу који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона може се променити на захтев подносиоца проглашене изборне листе на чији предлог је именован само док локална изборна комисија ради у проширеном саставу.

Локална изборна комисија ради у проширеном саставу док збирни извештај о резултатима гласања не постане коначан.

Приговор њрошњив решења о њредлогу за именовање члана и заменика члана локалне изборне комисије у њроширеном састѡаву

Члан 31.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана и заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу подносилац предлога може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовању члана, односно заменика члана локалне изборне комисије у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Надлежности локалне изборне комисије

Члан 32.

Локална изборна комисија:

- 1) организује техничку припрему за изборе;

- 2) именује, разрешава и констатује престанак функције чланова и заменика чланова органа за спровођење избора, у складу са овим законом;
- 3) одређује бирачка места, у складу са овим законом;
- 4) одлучује о захтевима за поништавање гласања на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања;
- 5) прима изборни материјал од Републичке изборне комисије и предаје га бирачким одборима;
- 6) преузима изборни материјал од бирачких одбора по завршетку гласања;
- 7) пружа подршку бирачким одборима приликом спровођења гласања;
- 8) обавештава Републичку изборну комисију о току гласања;
- 9) доноси збирни извештај о резултатима гласања са бирачких места која се налазе на њеној територији;
- 10) обавља друге послове у складу са законом и актима Републичке изборне комисије.

Објављивање и достављање одлука локалне изборне комисије

Члан 33.

Одлуке локалне изборне комисије објављују се на веб-презентацији без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од завршетка седнице на којој су одлуке донете, на начин који прописује Републичка изборна комисија.

Сваку одлуку коју доноси у вези са спровођењем избора локална изборна комисија дужна је да без одлагања достави Републичкој изборној комисији у писменом облику и електронским путем на начин који прописује Републичка изборна комисија.

Када донесе и објави одлуку по захтеву, локална изборна комисија је дужна да подносиоца захтева телефоном или електронском поштом обавести да је одлука по његовом захтеву донета и објављена на веб-презентацији.

Ако је одлука локалне изборне комисије донета по захтеву, подносилац захтева може тражити да му се писмени отправак те одлуке уручи у седишту локалне изборне комисије или пошаље поштом.

Време када је подносилац захтева обавештен телефоном или електронском поштом да је донета и објављена одлука по његовом захтеву, односно време када му је уручен писмени отправак одлуке у седишту локалне изборне комисије или послат поштом не утиче на рачунање рока у којем може да поднесе правна средства против те одлуке.

4. Биначки одбор

Именовање и њирајање функције члана и заменика члана биначког одбора

Члан 34.

Чланови и заменици чланова биначког одбора морају бити именовани најкасније десет дана пре дана гласања.

Предлог за именовање члана и заменика члана биначких одбора може се поднети најкасније 15 дана пре дана гласања.

Функција члана и заменика члана биначког одбора почиње од дана објављивања решења о њиховом именовану, а престаје када се преда изборни материјал после гласања и изврши контрола записника о раду биначког одбора, као и у другим случајевима који су предвиђени законом.

Биначки одбор у сталном саставу

Члан 35.

Биначки одбор у сталном саставу чине председник, два члана, заменик председника и два заменика члана које именује локална изборна комисија на предлог посланичких група.

Поступак предлагања члана и заменика члана биначког одбора у сталном саставу ближе уређује Републичка изборна комисија.

Када предлаже кандидата за председника и заменика председника бирачког одбора, посланичка група, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Мерила за именовање бирачког одбора у сталном саставу

Члан 36.

Број председника, заменика председника, чланова и заменика чланова свих бирачких одбора у сталном саставу на територији одређене локалне изборне комисије који припада посланичкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Посланичка група која на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу има више од половине од укупног броја народних посланика предлаже у једној половини бирачких одбора председника и два заменика члана, а у другој половини бирачких одбора предлаже заменика председника, једног члана и заменика другог члана, док се преостала места у бирачким одборима расподељују осталим посланичким групама сразмерно њиховој заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Ниједна посланичка група не може на једном бирачком месту да предложи и председника и заменика председника бирачког одбора.

На основу законом прописаних мерила, Републичка изборна комисија за територију сваке локалне изборне комисије благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем посланичке групе предлажу чланове и заменике чланова бирачких одбора у сталном саставу.

Посланичком групом у смислу предлагања члана бирачких одбора у сталном саставу сматра се народни посланик појединац или група народних посланика која броји мање од оног броја народних посланика који је потребан за образовање посланичке групе:

- 1) ако су сви ти народни посланици изабрани са исте изборне листе;

- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање посланичке групе;
- 3) ако нико од њих није приступио некој посланичкој групи;
- 4) ако су сви ти народни посланици потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу.

Предлој за именовање члана и заменика члана бирачкој одбору у сџалном саставу

Члан 37.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу посланичка група доставља локалним изборним комисијама на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија.

Ако посланичка група не достави благовремено предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу, локална изборна комисија у бирачки одбор у сталном саставу именује лице које предложи начелник општинске, односно градске управе.

Када предлаже члана, односно заменика члана у бирачки одбор у сталном саставу, начелник општинске, односно градске управе, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Бирачки одбори у сџалном саставу у иностранству и у заводима за извршење кривичних санкција

Члан 38.

Члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу у иностранству именује Републичка изборна комисија на предлог министарства надлежног за спољне послове, по могућности, из реда бирача који имају боравиште у иностранству, а председник бирачког одбора именује се из реда запослених у дипломатско-конзуларном представништву Републике Србије у иностранству (у даљем тексту: дипломатско-конзуларно представништво).

Члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу у заводу за извршење кривичних санкција именује Републичка изборна комисија на предлог министарства које је надлежно за правосуђе, а ниједан међу њима не може да буде лице које ради у том министарству или које гласа у заводу.

Бирачки одбор у проширеном саставу

Члан 39.

Члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу именује локална изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе.

Члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу у иностранству и у заводима за извршење кривичних санкција именује Републичка изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе доставља на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија.

Поступак предлагања члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу ближе уређује Републичка изборна комисија.

Приговор прошив решења о именовању члана и заменика члана бирачкој одбора

Члан 40.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора подносилац предлога може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовању члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу подносилац проглашене изборне листе, посланичка група и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовану члана, односно заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Промена члана бирачкој одбора

Члан 41.

Члан, односно заменик члана бирачког одбора у сталном саставу може се променити на захтев овлашћеног предлагача најкасније три дана пре дана гласања.

Изузетно, председник и заменик председника бирачког одбора могу се променити најкасније до отварања бирачког места ради гласања ако умру, разболе се или изгубе изборно право.

Решење о промени члана, односно заменика члана бирачког одбора доноси комисија која га је именovala у бирачки одбор, односно члан комисије кога она за то овласти.

III. ИЗБОРНИ МАТЕРИЈАЛ

Општа правила

Члан 42.

За спровођење избора користи се изборни материјал израђен у складу са овим законом и упутством Републичке изборне комисије.

Републичка изборна комисија обезбеђује гласачки листић, контролни лист за проверу исправности гласачке кутије (у даљем тексту: контролни лист), извод из бирачког списка, збирну изборну листу кандидата за народне посланике (у даљем тексту: збирна изборна листа), образац записника о раду бирачког одбора, гласачку кутију, параван за обезбеђивање тајности гласања (у даљем тексту: параван), спреј за обележавање прста бирача, УВ-лампу и остали материјал потребан за спровођење гласања.

Одлуку којом утврђује боју гласачког листића и боју контролног листа Републичка изборна комисија објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Гласачки листић и контролни лист не могу бити исте боје.

Гласачки листићи и остали изборни материјал штампају се у штампарији Јавног предузећа „Службени гласник“ (у даљем тексту: штампарија).

Гласачки листић

Члан 43.

Гласачки листић садржи:

- 1) назив избора и датум гласања;
- 2) редни број који се ставља испред назива изборне листе;
- 3) називе изборних листа према редоследу утврђеном на збирној изборној листи са именом и презименом првог кандидата са изборне листе;
- 4) напомену да се гласа само за једну изборну листу и то тако што се заокружи редни број испред назива те листе;
- 5) напомену да је гласање тајно, да се обавља иза паравана за гласање и да након што попуни гласачки листић, бирач треба да га пресавије тако да се не види како је попуњен и да га тако пресавијеног убаци у гласачку кутију;
- 6) отисак печата Републичке изборне комисије.

Употреба језика и писама

Члан 44.

Текст гласачког листића штампа се на српском језику, ћириличким писмом.

За општине, односно градове у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, текст гласачког листића штампа се на српском језику, ћириличким писмом, а испод тог текста штампа се

текст на језику и писму националне мањине истим обликом и величином слова.

Ако је у општини, односно граду на дан расписивања избора у службеној употреби више језика националних мањина, текст на језицима националних мањина исписује се после текста на српском језику по азбучном реду назива језика националне мањине.

Број гласачких листића

Члан 45.

Број гласачких листића који се штампају мора да буде једнак укупном броју бирача који су уписани у бирачки списак.

Републичка изборна комисија одлуком која се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” утврђује број гласачких листића који се штампа.

Штампање гласачких листића

Члан 46.

Гласачки листићи се штампају на папиру заштићеном воденим жигом.

Републичка изборна комисија одлуком утврђује облик и изглед гласачког листића, а саставни део те одлуке је и узорак гласачког листића.

На основу овереног узорка гласачког листића штампарија врши припрему за штампање гласачких листића.

Први примерци гласачких листића се на лицу места уништавају све док се не одштапа гласачки листић који испуњава потребне графичке стандарде.

Први одштампани гласачки листић који испуњава потребне графичке стандарде упоређује са овереним узорком гласачког листића председник Републичке изборне комисије или лице које он за то овласти.

Пошто утврди да је одштампани примерак гласачког листића подударан са овереним узорком, председник Републичке изборне комисије или лице које он за то овласти својим потписом одобрава да се штампа гласачки листић у утврђеном броју примерака.

Уништавање гласачких листића који су технички вишак и материјала за припремање штампања гласачких листића

Члан 47.

Одмах пошто се заврши штампање, у присуству најмање три овлашћена члана, односно заменика члана Републичке изборне комисије који су именовани на предлог различитих овлашћених предлагача уништавају се сви гласачки листићи који су технички вишак, као и сав материјал који је служио за припрему штампања гласачких листића, о чему се сачињава записник.

Када се одређују чланови, односно заменици чланова Републичке изборне комисије који присуствују уништавању гласачких листића који су технички вишак и материјала који је служио за припрему штампања гласачких листића, најмање један члан, односно заменик члана Републичке изборне комисије мора бити представник опозиционе изборне листе (изборна листа чији подносилац није парламентарна странка, односно изборна листа чији подносилац није део парламентарне већине на дан када је одлука о расписивању избора ступила на снагу).

Надзор над штампањем и примопредајом гласачких листића

Члан 48.

Републичка изборна комисија контролише штампање гласачких листића.

Представници подносилаца изборних листа и представници домаћих и страних посматрача имају право да присуствују штампању, бројању и паковању гласачких листића и њиховом достављању Републичкој изборној комисији, локалним изборним комисијама и бирачким одборима пре и после гласања.

Републичка изборна комисија дужна је да благовремено обавести подносиоце изборних листа и домаће и стране посматраче о томе где и када почиње штампање гласачких листића, где и када се гласачки листићи предају локалним изборним комисијама, као и о томе где и када се гласачки листићи предају бирачким одборима.

Ускраћивање права на надзор над штампањем и примопредајом гласачких листића

Члан 49.

Представник Републичке изборне комисије који је овлашћен да контролише штампање гласачких листића може представнику проглашене изборне листе и представнику домаћег или страног посматрача ускратити право да надзире штампање гласачких листића ако омета штампање и паковање гласачких листића или ако се не придржава прописаних мера заштите у штампарији, о чему се сачињава службена белешка која се одмах доставља Републичкој изборној комисији.

Представник Републичке изборне комисије, локалне изборне комисије и бирачког одбора који су овлашћени за вршење послова примопредаје гласачких листића пре и после гласања могу представнику проглашене изборне листе и представнику домаћег или страног посматрача ускратити право да посматра примопредају гласачких листића ако омета примопредају гласачких листића, о чему се сачињава службена белешка која се одмах доставља Републичкој изборној комисији.

Против одлуке да се представнику проглашене изборне листе и представнику посматрача ускрати право на надзор над штампањем гласачких листића, односно право на посматрање примопредаје гласачких листића, посматрач, односно подносилац проглашене изборне листе чијем представнику је ускраћено право на надзор или на посматрање може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од када је представнику ускраћено право на надзор, односно на посматрање.

Гласачка кутија

Члан 50.

За гласање на изборима користи се провидна гласачка кутија са покретним поклопцем који има отвор за убацавање гласачких листића.

Републичка изборна комисија ближе прописује облик и димензије гласачке кутије.

Спреј за обележавање прста бирача

Члан 51.

Као знак да је бирач гласао обележава се прст бирача спрејом од специјалног нерастворљивог УВ-мастила, видљивог под светлошћу УВ-лампе.

Параван

Члан 52.

Републичка изборна комисија прописује облик и димензије паравана и начин на који се они постављају на бирачком месту.

Чување изборног материјала након завршетка избора

Члан 53.

Гласачки листићи, контролни листови и изводи из бирачког списка чувају се годину дана од дана објављивања укупног извештаја о резултатима избора.

Остали изборни материјал и документација у вези са спровођењем избора чува се у складу са прописима којима се уређује чување архивске грађе и документарног материјала.

Право на увид у изборни материјал након завршетка гласања

Члан 54.

Представник подносиоца проглашене изборне листе и кандидат за народног посланика имају право да у року од пет дана од дана гласања изврше увид у изборни материјал у службеним просторијама локалне изборне комисије, укључујући изводе из бирачког списка, записнике о раду бирачких одбора и гласачке листиће.

Увид у изборни материјал са бирачких места у иностранству врши се у службеним просторијама Републичке изборне комисије.

Када се врши увид у изборни материјал, забрањено је да се снимају, фотографишу и бележе подаци о бирачима из извода из бирачког списка, као и да се копирају изводи из бирачког списка.

Републичка изборна комисија ближе прописује начин остваривања права на увид у изборни материјал.

Правила која се односе на остваривање права на увид представника подносиоца проглашене изборне листе и кандидата за народног посланика примењују се и на захтеве за увид у изборни материјал по основу других закона, као и на захтеве за увид у изборни материјал у складу са одредбама овог закона које уређују контролу записника о раду бирачког одбора коју врше чланови Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије и контролу записника о раду бирачког одбора по узорку.

Информација о евидентирању у изводу из бирачког списка

Члан 55.

Бирач има право да затражи од локалне изборне комисије информацију о томе да ли је у изводу из бирачког списка евидентирано да је гласао на изборима.

Републичка изборна комисија надлежна је за давање информације о томе да ли је евидентирано у изводу из бирачког списка да је бирач гласао на бирачком месту у иностранству.

Републичка изборна комисија прописује начин остваривања права на информацију о томе да ли је евидентирано да је неки бирач гласао.

IV. БИРАЧКА МЕСТА

Надлежност за одређивање бирачких места

Члан 56.

Локална изборна комисија одређује бирачка места на основу предлога општинских, односно градских управа најкасније десет дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Републичка изборна комисија одређује бирачка места у заводима за извршење кривичних санкција на предлог министарства надлежног за правосуђе и бирачка места у иностранству на предлог министарства надлежног за спољне послове најкасније 20 дана пре дана гласања.

Бирачка места на којима гласају лица која се на дан гласања налазе на одслужењу војног рока, на војној вежби или на школовању у јединицама или установама Војске Србије утврђује Републичка изборна комисија на предлог министарства надлежног за вођење бирачког списка, који оно сачињава у сарадњи са општинским, односно градским управама на основу података које им доставља министарство надлежно за одбрану.

Начин одређивања бирачких места

Члан 57.

Бирачко место одређује се тако да буде приступачно бирачима и да им омогући да без тешкоћа гласају.

Бирачко место се, по могућности, одређује за гласање највише 2.500, а најмање 100 бирача.

У изузетним случајевима, бирачко место се уз сагласност Републичке изборне комисије може одредити и за више од 2.500 бирача ако не постоје услови да се отвори више бирачких места, односно за мање од 100 бирача ако би због просторне удаљености или неповољног географског положаја становницима одређеног места било знатно отежано гласање на другом бирачком месту.

За свако бирачко место одређује се број бирачког места, назив бирачког места, адреса бирачког места и подручје с којег гласају бирачи на том бирачком месту (улица, село, заселак, насеље и сл.).

Начин одређивања бирачких места ближе прописује Републичка изборна комисија.

Просторије за гласање

Члан 58.

За бирачка места се одређују просторије у објектима у јавној својини, а само изузетно и просторије у објектима у приватној својини.

За бирачко место не може бити одређена просторија у верском објекту, објекту у власништву политичке странке или објекту који користи политичка странка, као ни у објекту у власништву кандидата за народног посланика или члана његове породице.

Сви објекти у којима се налазе просторије одређене као бирачка места, без обзира да ли су у јавној или приватној својини сматрају се док траје гласање објектима у јавној употреби у смислу закона који уређује кретање уз помоћ пса водича.

V. ТОК ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА

1. Расписивање избора

Надлежност за расписивање избора

Члан 59.

Изборе расписује председник Републике.

Одлука о расписивању избора ступа на снагу оног дана када је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Рокови за расписивање избора и гласање

Члан 60.

Одлука о расписивању избора доноси се 90 дана пре него што истекну четири године од дана када је конституисана Народна скупштина.

Од дана расписивања избора до дана гласања не може проћи мање од 45 ни више од 60 дана.

Садржина одлуке о расписивању избора

Члан 61.

Одлуком о расписивању избора одређује се дан гласања.

Као дан гласања одређује се нерадни дан.

2. Подношење изборне листе

Подносилац изборне листе

Члан 62.

Изборну листу може поднети политичка странка уписана у Регистар политичких странака (у даљем тексту: политичка странка), коалиција политичких странака и група грађана.

Изборну листу не може поднети коалиција коју чини политичка странка и група грађана.

Политичка странка као подносилац изборне листе

Члан 63.

Изборну листу у име политичке странке подноси заступник уписан у Регистар политичких странака или лице које он за то овласти.

Овлашћење за подношење изборне листе даје се у писменом облику, а потпис на овлашћењу не мора да буде оверен.

Коалиција политичких странака као подносилац изборне листе

Члан 64.

Коалицију политичких странака (у даљем тексту: коалиција) образују најмање две политичке странке споразумом (у даљем тексту: коалициони споразум) који се закључује у форми јавно оверене (легаллизоване) исправе.

Коалициони споразум обавезно садржи:

- 1) назив коалиције;
- 2) навод да се коалиција образује ради подношења изборне листе за учешће на изборима за народне посланике;
- 3) назив изборне листе;
- 4) податке о највише два лица која се овлашћују за подношење изборне листе (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);
- 5) назначење политичке странке и податке о лицу које је одговорно за финансијско пословање, подношење извештаја, поштовање обавеза, забрана и ограничења прописаних законом којим се уређује финансирање политичких активности, за вођење књига и контакт са Агенцијом за спречавање корупције (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);

б) датум закључења коалиционог споразума.

Коалициони споразум мора да буде закључен и оверен након ступања на снагу одлуке о расписивању избора, а пре почетка прикупљања потписа бирача за подршку изборној листи.

Група грађана као подносилац изборне листе

Члан 65.

Групу грађана образује најмање десет бирача споразумом који се закључује у форми јавно оверене (легализоване) исправе.

Споразум о образовању групе грађана обавезно садржи:

- 1) назив групе грађана;
- 2) навод да се група грађана образује ради подношења изборне листе за учешће на изборима за народне посланике;
- 3) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта бирача који образују групу грађана;
- 4) назив изборне листе;
- 5) податке о највише два лица која се овлашћују за подношење изборне листе (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);
- 6) податке о лицу које је одговорно за финансијско пословање, подношење извештаја, поштовање обавеза, забрана и ограничења прописаних законом којим се уређује финансирање политичких активности, за вођење књига и контакт са Агенцијом за спречавање корупције (име и презиме, ЈМБГ, место и адреса пребивалишта, број телефона и адреса за пријем електронске поште);
- 7) датум закључења споразума о образовању групе грађана.

Споразум о образовању групе грађана мора да буде закључен и оверен након ступања на снагу одлуке о расписивању избора, а пре почетка прикупљања потписа бирача за подршку изборној листи.

Положај лица које је овлашћено за подношење изборне листе

Члан 66.

Подносилац изборне листе може овластити највише два лица за подношење изборне листе.

Ако није другачије одређено актом којим су за подношење изборне листе овлашћена два лица, свако од њих може самостално предузимати радње на које је овлашћен.

Лице које је овлашћено за подношење изборне листе може у име подносиоца изборне листе да врши и друге радње у изборном поступку уколико подносилац изборне листе није другачије одредио актом којим му даје то овлашћење.

Опозивање и сужавање овлашћења за подношење изборне листе и за предузимање других радњи у изборном поступку почиње да производи правно дејство када Републичка изборна комисија прими писмено обавештење о томе.

Лице овлашћено за подношење изборне листе може своје овлашћење пренети на друго лице уколико подносилац изборне листе није другачије одредио актом којим се даје овлашћење.

Назив подносиоца изборне листе

Члан 67.

Политичка странка у изборној листи као назив подносиоца листе наводи свој пуни и/или скраћени назив под којим је уписана у Регистар политичких странака.

Коалиција у изборној листи као назив подносиоца изборне листе наводи назив утврђен коалиционим споразумом који мора да почиње речју: Коалиција.

Група грађана у изборној листи као назив подносиоца изборне листе наводи назив утврђен споразумом о образовању групе грађана који мора да почиње речима: Група грађана.

Назив групе грађана не може да садржи реч „странка“ или „партија“ ни у једном падежу.

Назив коалиције или групе грађана може да садржи име и презиме физичког лица или назив правног лица ако се оно с тим сагласи у писменој форми, при чему се узима да се физичко лице тиме што је потписало изборну листу, коалициони споразум, споразум о образовању групе грађана или овлашћење за закључење тих споразума сагласило и с тиме да се његово име употреби у називу подносиоца изборне листе.

Назив изборне листе

Члан 68.

Политичка странка у изборној листи наводи назив своје листе, док коалиција и група грађана у изборној листи наводе назив листе који је утврђен коалиционим споразумом, односно споразумом о образовању групе грађана.

Назив изборне листе може да садржи и назив правног лица ако се правно лице с тим сагласи у писменој форми.

Назив изборне листе коју подноси група грађана не може да садржи реч „странка“ или „партија“ ни у једном падежу.

Носилац листе

Члан 69.

Назив изборне листе може да садржи име и презиме једног или више физичких лица (носилац листе) ако се они с тиме сагласе у писменој форми, при чему се узима да се лице тиме што је потписало изборну листу, овлашћење за подношење изборне листе, коалициони споразум, споразум о образовању групе грађана или овлашћење за закључење тих споразума сагласило и с тиме да се његово име употреби у називу изборне листе.

Назив изборне листе може уз име носиоца листе да садржи његов надимак или општепознати псеудоним.

Назив изборне листе не може да садржи имена историјских или измишљених личности.

Носилац листе може, али не мора бити кандидат за посланика на тој изборној листи.

Носилац листе може бити и лице које је кандидат за други државни орган, односно кандидат или носилац листе за избор органа аутономне покрајине или јединица локалне самоуправе за који се истовремено спроводе избори.

Исто лице не може бити носилац двеју изборних листа, нити може бити носилац једне изборне листе, а кандидат за народног посланика на другој изборној листи.

Рок за подношење изборне листе и њена садржина

Члан 70.

Изборна листа подноси се непосредно Републичкој изборној комисији у писменом и електронском облику на прописаном обрасцу, а најкасније 20 дана пре дана гласања.

Изборна листа садржи назив подносиоца изборне листе, назив изборне листе, редни број кандидата за народног посланика, као и име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта за сваког кандидата за народног посланика, име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона, адресу за пријем електронске поште и потпис лица које подноси изборну листу.

Ако изборну листу подноси коалиција, у изборној листи се за сваког кандидата за народног посланика наводи пун или скраћени назив политичке странке која га је кандидовала.

Након проглашења изборне листе, подносилац изборне листе не може да мења распоред кандидата на изборној листи.

Члан 71.

Приликом подношења изборне листе Републичкој изборној комисији обавезно се доставља и следећа документација:

1) писмена сагласност сваког кандидата да прихвата кандидатуру за народног посланика на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија, а која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта;

2) исправа о прочитаној личној карти са микроконтролером (чипом), односно фотокопија личне карте без микроконтролера за сваког кандидата за народног посланика;

3) најмање 10.000 писмених изјава бирача да подржавају изборну листу на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија које су оверене пре истека рока за подношење изборне листе и које садрже име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта за сваког бирача;

4) списак бирача који су потписали поднете изјаве да подржавају изборну листу у електронском облику на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија, а који садржи презиме и име бирача, његов ЈМБГ и податке о оверитељу који је оверио потпис на изјави;

5) писмена сагласност носиоца листе да се у називу изборне листе употреби његово лично име, која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта ако изборна листа у свом називу садржи његово лично име и ако он није потписао други документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу изборне листе;

6) писмена сагласност правног лица да се у називу изборне листе употреби његов назив, која садржи назив и седиште правног лица које ту сагласност даје;

7) овлашћење да се у име политичке странке поднесе изборна листа ако је не подноси заступник уписан у Регистар политичких странака, које се даје у писменом облику, а које садржи име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта овлашћеног лица;

Забрањено је да се потписи подршке прикупљају од бирача на њиховом радном месту или да се бирач на било који начин изложи притиску да потписом подржи изборну листу.

Републичка изборна комисија најкасније седам дана пре дана гласања на веб-презентацији објављује за сваку проглашену изборну листу број оверених изјава бирача који су својим потписом подржали ту изборну листу по јединицама локалне самоуправе, са подацима о томе колико је изјава у оквиру сваке јединице локалне самоуправе појединачно оверио сваки од овлашћених оверитеља (јавни бележник, општинска односно градска управа или основни суд, судска јединица или пријемна канцеларија основног суда).

Заступљеност полова на изборној листи

Члан 73.

На изборној листи мора бити најмање 40% припадника мање заступљеног пола, тако да међу сваких пет кандидата по редоследу на листи (првих пет места, других пет места и тако до краја) морају бити три припадника једног и два припадника другог пола.

Рок за одлучивање о изборној листи

Члан 74.

Републичка изборна комисија дужна је донесе одлуку о изборној листи у року од 48 часова од њеног подношења.

Проглашење изборне листе

Члан 75.

Републичка изборна комисија решењем проглашава благовремено поднету и уредну изборну листу, уз коју је приложена сва законом прописана документација и која испуњава све законом прописане услове за проглашење.

Изборне листе се проглашавају по редоследу испуњавања услова за проглашење.

Одбацување изборне листе

Члан 76.

Неблаговремено поднету изборну листу, неуредну изборну листу и изборну листу коју је поднело лице које по закону није овлашћено да предлаже кандидате за народне посланике Републичка изборна комисија одбацује решењем.

Неуредном изборном листом сматра се списак кандидата за народне посланике који није поднет на прописаном обрасцу или који не садржи назив изборне листе или назив подносиоца изборне листе или прописане податке о кандидатима за народне посланике.

Одбијање пролашења изборне листе

Члан 77.

Републичка изборна комисија решењем одбија да прогласи изборну листу ако је за народног посланика предложено лице које нема изборно право, које је кандидат за народног посланика на раније проглашеној изборној листи или које је носилац раније проглашене изборне листе, ако нису поштована законска правила о заступљености полова на изборној листи и ако назив подносиоца изборне листе и назив изборне листе нису одређени у складу са законом.

Ошклањање недостатака

Члан 78.

Ако подносилац изборне листе није приложио сву документацију која се доставља уз изборну листу и ако постоје други недостаци за проглашење изборне листе који не представљају основ за одбацување или одбијање изборне листе, Републичка изборна комисија доноси закључак којим налаже подносиоцу да те недостатке отклони у року од 48 часова од објављивања тог закључка на веб-презентацији и указује му коју документацију треба да достави, односно шта треба да уради да би отклонио те недостатке и упозорава га на правне последице ако не отклони недостатке у року.

Ако подносилац изборне листе не достави документацију, односно не отклони недостатке на које му је указала закључком, Републичка изборна комисија у року од 24 часа од истека рока за поступање по закључку доноси решење којим одбија да прогласи ту изборну листу.

Ако подносилац изборне листе отклони све недостатке на које му је указала закључком, Републичка изборна комисија мора у року од 24 часа од отклањања недостатака да донесе решење којим проглашава ту изборну листу.

Приговори против одлука о изборној листи

Члан 79.

Против решења о одбијању да се прогласи изборна листа и решења о одбацивању изборне листе подносилац изборне листе може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о проглашењу изборне листе кандидат за народног посланика на тој изборној листи, лице чије је име садржано у називу те изборне листе, односно у називу подносиоца те изборне листе, политичка странка, подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против закључка којим се налаже подносиоцу да отклони недостатке изборне листе није дозвољен приговор, већ се тај закључак може побједити приговором против решења којим је одлучено о изборној листи.

Право на увид

Члан 80.

Подносилац проглашене изборне листе има право да у року од 48 часова од дана објављивања збирне изборне листе изврши, преко лица које овласти, увид у све поднете изборне листе и документацију поднету уз њих.

Када се врши увид у проглашене изборне листе и документацију која је поднета уз њих, забрањено је снимање, фотографисање и бележење података о личности.

Правила која се односе на остваривање права на увид представника подносиоца проглашене изборне листе примењују се и на захтеве за увид у проглашене изборне листе и документацију која је поднета уз њих по основу других закона.

Повлачење проглашене изборне листе

Члан 81.

Подносилац може повући проглашену изборну листу најкасније до дана када се утврђује збирна изборна листа.

Проглашена изборна листа коју је поднела коалиција може се повући ако се с тим сагласе све странке које су закључиле коалициони споразум, осим ако коалиционим споразумом није другачије одређено.

Проглашена изборна листа коју је поднела група грађана може се повући ако се с тим сагласе сви бирачи који су образовали групу грађана, осим ако споразумом о образовању групе грађана није другачије одређено.

Републичка изборна комисија најкасније до дана када се утврђује збирна изборна листа решењем констатује да је проглашена изборна листа повучена.

Изостављање кандидата са проглашене изборне листе

Члан 82.

Кандидат за народног посланика не може да одустане од кандидатуре након што је донето решење о проглашењу изборне листе.

Ако кандидат за народног посланика умре или изгуби изборно право након што је донето решење о проглашењу изборне листе, подносилац изборне листе не може предложити новог кандидата, а Републичка изборна коми-

сија најкасније до дана када се утврђује збирна изборна листа решењем конституције да место тог кандидата на изборној листи остаје празно.

Проглашена изборна листа не може се оспоравати ако је услед смрти или губитка изборног права нарушено законом прописано правило о заступљености полова на изборној листи.

Збирна изборна листа

Члан 83.

Републичка изборна комисија доноси одлуку којом утврђује збирну изборну листу и објављује је у „Службеном гласнику Републике Србије“ најкасније 15 дана пре дана гласања.

Збирна изборна листа садржи све изборне листе са личним именима свих кандидата за народне посланике и подацима о години њиховог рођења, занимању и месту пребивалишта.

Редослед изборних листа на збирној изборној листи утврђује се према редоследу којим су проглашене.

У општини и граду у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, поред збирне изборне листе која се штампа на српском језику ћириличким писмом, израђује се и збирна изборна листа на језику и писму националне мањине истим обликом и величином слова.

Збирна изборна листа мора бити видно истакнута на бирачком месту за време гласања.

Приговор на збирну изборну листу

Члан 84.

Против одлуке о утврђивању збирне изборне листе подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања те одлуке на веб-презентацији.

Приговором против одлуке о утврђивању збирне изборне листе не може се оспоравати пуноважност проглашене изборне листе.

3. Гласање на бирачком месту

Бирачко место на којем бирач гласа

Члан 85.

Бирач гласа на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка.

Изузетно, бирач може да гласа и ван бирачког места на којем је уписан у извод из бирачког списка у складу са законом.

Позив за гласање

Члан 86.

Општинска, односно градска управа најкасније пет дана пре дана гласања доставља бирачу позив за гласање који садржи: дан и време гласања, број и адресу бирачког места и број под којим је бирач уписан у извод из бирачког списка.

Бирачу који гласа у иностранству позив за гласање доставља дипломатско-конзуларно представништво.

Бирачу који гласа у заводу за извршење кривичних санкција позив за гласање доставља министарство надлежно за правосуђе.

Бирачу који се на дан гласања налази на одслужењу војног рока, на војној вежби или на школовању у јединицама или установама Војске Србије позив за гласање доставља министарство надлежно за одбрану.

Општа правила о раду бирачког одбора

Члан 87.

Бирачки одбор мора да буде на бирачком месту један час пре отварања бирачког места и док траје гласање и утврђивање резултата гласања.

Члан бирачког одбора и његов заменик могу да буду присутни на бирачком месту истовремено или да се смењују.

Потпунось и исправноссь изборнои материјала

Члан 88.

Бирачком одбору се најкасније 24 часа пре дана гласања доставља потребан број гласачких листића, контролни лист, гласачка кутија, збирна изборна листа, образац записника о раду бирачког одбора, образац записника о посматрачима рада бирачког одбора, спреј за обележавање прста бирача, УВ-лампа и други материјал потребан за спровођење гласања на бирачком месту.

Пре почетка гласања бирачки одбор утврђује да ли је примљени изборни материјал потпун и исправан.

Поступање када је изборни материјал нејошћун или неисправан

Члан 89.

Ако је примљени изборни материјал непотпун или неисправан, бирачки одбор о томе одмах обавештава локалну изборну комисију.

Ако недостаје извод из бирачког списка, гласачка кутија, контролни лист и други материјал без којег се гласање не може спровести, бирачки одбор не отвара бирачко место.

Ако прими мање гласачких листића од броја бирача који су уписани у извод из бирачког списка, бирачки одбор је дужан да отвори бирачко место.

Бирачки одбор не сме дописивати бираче у извод из бирачког списка, чак ни онда када сматра да је неко лице изостављено очигледном омашком органа надлежног за сачињавање извода из бирачког списка.

Уређење бирачкој месџа

Члан 90.

Просторија за гласање мора бити уређена тако да од улаза у просторију места за обављање изборних радњи буду постављена следећим редоследом: место на коме члан бирачког одбора рукује УВ-лампом, место на коме се утврђује идентитет бирача, место на коме се налази извод из бирачког списка, место на коме члан бирачког одбора рукује спрејом за обележавање прста бирача, место на коме се уручују гласачки листићи, место на којем су постављени паравани и место на којем је постављена гласачка кутија.

О уређењу бирачких места старају се локална изборна комисија, бирачки одбор и општинска, односно градска управа.

О уређењу бирачких места у иностранству старају се бирачки одбор и министарство надлежно за спољне послове.

О уређењу бирачких места у заводима за извршење кривичних санкција старају се бирачки одбор и министарство надлежно за правосуђе.

Ближа правила о уређењу просторије за гласање прописује Републичка изборна комисија.

Трајање гласања на бирачком месџу

Члан 91.

Гласање траје непрекидно од 7.00 до 20.00 часова.

Ако је отварање бирачког места одложено или ако је гласање прекинуто дуже од једног часа, гласање се продужава за онолико времена за колико је отварање бирачког места било одложено, односно за онолико времена за колико је прекид гласања трајао.

Бирачко место се затвара пре 20.00 часова када гласају сви бирачи уписани у извод из бирачког списка, а резултати гласања на том бирачком месту не смеју се јавно саопштавати нити истицати на бирачком месту пре 20.00 часова.

Републичка изборна комисија водећи рачуна о разлици у временским зонама одређује време почетка и завршетка гласања на бирачким местима у иностранству, тако да оно траје 13 часова и да се заврши најкасније у 20.00 часова по времену у Републици Србији.

Резултати гласања на бирачким местима у иностранству не смеју се јавно саопштавати нити истицати на бирачком месту пре него што се заврши гласање у Републици Србији.

Исправности гласачке кутије

Члан 92.

Бирачки одбор у присуству бирача који први дође на бирачко место утврђује да је гласачка кутија исправна и празна и то уписује у контролни лист.

Контролни лист потписују бирач који први дође на бирачко место и најмање један члан бирачког одбора.

Бирачки одбор у присуству бирача који први дође на бирачко место убацује попуњен и потписан контролни лист у гласачку кутију, коју након тога печати.

Исправност гласачке кутије не може се проверити у присуству бирача за кога је након провере УВ-лампом утврђено да је изашао на изборе на другом бирачком месту, који нема важећу јавну исправу за утврђивање идентитета, који није уписан у извод из бирачког списка и који је члан бирачког одбора на том бирачком месту.

Гласање на бирачком месту

Члан 93.

Бирачки одбор уручује гласачки листић бирачу за којег је УВ-лампом утврдио да није гласао на другом бирачком месту, којем је утврдио идентитет увидом у његову личну карту или другу одговарајућу јавну исправу с фотографијом и ЈМБГ (нпр. путна исправа, војна легитимација и друга исправа у складу са упутством Републичке изборне комисије) и који је уписан у извод из бирачког списка.

Бирач за кога је након провере УВ-лампом утврђено да има трагове УВ-мастила на прстима, може да гласа ако поднесе на увид решење да је члан бирачког одбора.

Када надлежни члан бирачког одбора заокружи редни број под којим је бирач уписан у извод из бирачког списка и када се бирач потпише у извод из бирачког списка, бирачки одбор му обележава кажипрст десне руке, односно други одговарајући ручни прст спрејом који остаје као ознака најмање 24 часа и уручује му један гласачки листић.

Бирач попуњава гласачки листић иза паравана који је постављен тако да обезбеди потпуну тајност гласања.

Пошто попуни гласачки листић, бирач га пресавија тако да се не види како га је попунио и тако пресавијеног га убацује у гласачку кутију.

Поучавање бирача

Члан 94.

Када бирачу уручи гласачки листић, бирачки одбор је дужан да га поучи да може гласати за једну изборну листу тако што ће заокружити редни број испред назива те изборне листе, да је гласање тајно и да се обавља иза паравана и да након што попуни гласачки листић, бирач треба да га пресавије тако да се не види како је гласачки листић попуњен и да га тако пресавијеног убаци у гласачку кутију.

Бирачки одбор је дужан да посебно упозори бирача да је гласање слободно и да нико нема право да га спречава и приморава да гласа, да га позива на одговорност због тога што јесте или није гласао или да од њега тражи да се изјасни зашто је и за кога је гласао.

Посебна јемства слободној и тајној гласања

Члан 95.

На бирачком месту може бити присутно онолико бирача колико има паравана.

Бирачки одбор је дужан да између паравана остави одговарајући размак и да их постави на одговарајућој удаљености од чланова бирачког одбора и посматрача тако да други бирачи, чланови бирачког одбора и посматрачи не могу видети како бирач попуњава гласачки листић.

Бирачки одбор је дужан да посебно води рачуна о томе да нико не прилази паравану док бирач попуњава гласачки листић.

Није дозвољено да на бирачком месту чланови бирачког одбора, други бирачи, посматрачи или било која друга лица сугеришу бирачу за кога да гласа.

Није дозвољено да једно лице гласа уместо другог лица.

Гласање ван бирачког места

Члан 96.

Бирач који није у могућности да гласа на бирачком месту услед тешке болести, старости или инвалидитета може да гласа ван бирачког места, а на подручју које обухвата бирачко место, ако о томе обавести локалну изборну комисију најраније 72 часа пре дана гласања а најкасније до 11.00 часова на дан гласања, односно бирачки одбор на дан гласања, најкасније до 11.00 часова.

Локална изборна комисија до отварања бирачких места на веб-презентацији објављује укупан број бирача са њеног подручја који су је до дана гласања обавестили да желе да гласају ван бирачког места.

Бирачки одбор одређује своја три члана (повереници бирачког одбора) који су именовани на предлог различитих овлашћених предлагача да оду код бирача који гласа ван бирачког места, утврде његов идентитет, изврше проверу УВ-лампом и предају му потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места.

Када бирач који гласа ван бирачког места потпише потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места, предаје је повереницима бирачког одбора, који му након тога спрејом обележавају кажипрст десне руке, односно други

одговарајући ручни прст и уручују гласачки листић, збирну изборну листу и посебан коверат у који ће он ставити попуњен гласачки листић.

Потом повереници бирачког одбора упознају бирача који гласа ван бирачког места са начином гласања и напуштају просторију у којој се он налази.

Пошто бирач који гласа ван бирачког места попуни гласачки листић, он га пресавија и ставља у посебан коверат који повереници бирачког одбора пред њим печате и заједно са потврдом о изборном праву за гласање ван бирачког места стављају у службени коверат.

Одмах по повратку на бирачко место повереници бирачког одбора предају службени коверат бирачком одбору који га отвара и проверава да ли постоји потписана потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места и ако та потврда постоји, заокружује редни број под којим је бирач уписан у изводу из бирачког списка и на месту за потпис бирача у изводу из бирачког списка ставља напомену да је бирач гласао ван бирачког места, отвара запечаћен коверат, вади из њега пресавијени гласачки листић и тако пресавијеног га убацује у гласачку кутију.

Ако у службеном коверту нема потврде о изборном праву за гласање ван бирачког места или ако та потврда није потписана, сматра се да бирач није гласао, а посебан коверат са гласачким листићем се не отвара, већ се одлаже у врећу за изборни материјал заједно са неупотребљеним гласачким листићима.

Гласање са помагачем

Члан 97.

Бирач који услед неписмености, слабовидости, инвалидитета или неког другог разлога није у стању да сам попуни гласачки листић има право да гласа на бирачком месту уз помоћ помагача којег сам одреди да уместо њега онако како му наложи попуни гласачки листић.

Право да гласа уз помоћ помагача којег сам одреди има и бирач који гласа ван бирачког места, а који услед неписмености, слабовидости, инвалидитета или неког другог разлога није у стању да сам попуни гласачки листић.

Одржавање реда на бирачком месту

Члан 98.

Бирачки одбор је дужан да одржава ред на бирачком месту.

Ако се наруши ред на бирачком месту, бирачки одбор може да прекине гласање док се ред не успостави.

Ред на бирачком месту сматра се нарушеним нарочито онда када се на бирачком месту или непосредно испред бирачког места:

1) задржавају лица која немају права и дужности у вези са спровођењем избора;

2) неовлашћено снимају и фотографишу дешавања на бирачком месту;

3) употребом мобилног телефона и других средстава за везу неовлашћено дају обавештења о дешавањима на бирачком месту, а нарочито о томе која лица су изашла, односно нису изашла на изборе;

4) праве спискови бирача који су изашли или нису изашли на изборе ван службене евиденције у изводу из бирачког списка;

5) истичу симболи политичке странке и подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Чланови бирачког одбора који су задужени за извод из бирачког списка могу на посебном листу папира да уписују цртицу за сваког бирача који је изашао на изборе и на тај начин воде евиденцију о излазности.

Ако се води евиденција о излазности на одређеном бирачком месту, подаци о броју бирача који су изашли на изборе морају бити доступни свим члановима бирачког одбора.

Бирачким местом, у смислу одредаба овог закона којим се уређује одржавање реда на бирачком месту, сматра се просторија у којој се обавља гласање, а ако се у једном објекту налази више просторија за гласање, бирачким местом сматра се цео тај објекат.

Завршетак гласања на бирачком месту

Члан 99.

Бирачки одбор обавештава све бираче који се у време затварања бирачког места затекну на њему или непосредно испред њега да могу да гласају.

Бирачки одбор одређује једног свог члана да утврди број бирача који су се затекли у време када се бирачко место затвара и редослед по којем они гласају, да стане иза последњег затеченог бирача како би означио крај реда и да сачека да сви бирачи који су у реду гласају.

Гласање у посебним ситуацијама

Члан 100.

Када се услед елементарне непогоде, епидемије или других разлога гласање на појединим бирачким местима не може спровести по правилима овог закона а да се тиме не угрозе безбедност и здравље бирача, Републичка изборна комисија, пошто прибави мишљење од надлежних државних органа, прописује посебна правила по којима се образују бирачки одбори, врши примопредаја изборног материјала или спроводи гласање на тим бирачким местима.

Републичка изборна комисија ни у ком случају не може образовати бирачки одбор који има мање од три члана, нити може одступити од правила овог закона која се тичу: утврђивања исправности и потпуности изборног материјала, поступања када је изборни материјал непотпун или неисправан, уређења бирачког места, провере исправности гласачке кутије, гласања на бирачком месту, поучавања бирача, посебних јемстава тајности гласања и одржавања реда на бирачком месту.

4. Утврђивање резултата гласања на бирачком месту

Место утврђивања резултата гласања

Члан 101.

Бирачки одбор утврђује резултате гласања на самом бирачком месту.

Ако се резултат гласања не може утврдити на самом бирачком месту а да се тиме не доведе у опасност безбедност и здравље чланова бирачког одбора и безбедност изборног материјала, Републичка изборна комисија може прописати да се изборни материјал премести на друго место и тамо утврди резултат гласања.

Ако се изборни материјал премешта, бирачки одбор је дужан да на гласачкој кутији запечати отвор за убацивање гласачких листића, као и да неупотребљене гласачке листиће и извод из бирачког списка стави у посебне коверте које печати.

Посебан начин утврђивања резултата гласања

Члан 102.

Бирачки одбор утврђује број бирача који су изашли на изборе пребројавањем бирача који су се потписали у извод из бирачког списка и напомена у изводу из бирачког списка о бирачима који су гласали ван бирачког места.

Пошто утврди број бирача који су уписани у извод из бирачког списка и број бирача који су изашли на изборе, бирачки одбор пребројава неупотребљене гласачке листиће, а потом утврђује да ли је гласачка кутија све време гласања била запечаћена и исправна, отвара гласачку кутију и проверава да ли се у њој налази попуњен и потписан контролни лист.

Бирачки одбор разврстава све гласачке листиће који се налазе у гласачкој кутији на важеће и неважеће, а затим утврђује број неважећих гласачких листића.

Важеће гласачке листиће бирачки одбор разврстава према изборним листама и утврђује број гласова који је добила свака изборна листа.

Неважећи и важећи гласачки листићи

Члан 103.

Неважећи гласачки листић је онај који није попуњен, на којем су заокружени редни бројеви испред двеју или више изборних листа, као и сваки други гласачки листић који је попуњен тако да се не може поуздано утврдити за коју је изборну листу бирач гласао.

Важећи гласачки листић је онај на којем је заокружен редни број испред назива једне изборне листе, као и гласачки листић који је попуњен тако да се са сигурношћу може закључити за кога је бирач гласао.

Записник о раду бирачког одбора

Члан 104.

Записник о раду бирачког одбора израђује се на прописаном обрасцу који се попуњава у шест примерака.

У општинама и градовима у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, поред обрасца записника о раду бирачког одбора који се штампа на српском језику ћириличким писмом, израђује се и образац записника на језику и писму националне мањине, истим обликом и величином слова.

Први примерак записника о раду бирачког одбора доставља се Републичкој изборној комисији, други локалној изборној комисији, трећи се истиче на бирачком месту на јавни увид, док се преостала три примерка записника о раду бирачког одбора уручују представницима изборних листа које су освојиле највећи број гласова на бирачком месту.

Садржина записника о раду бирачког одбора

Члан 105.

Бирачки одбор у записник о раду бирачког одбора уноси: број бирача који су уписани у извод из бирачког списка, број бирача који су изашли на изборе, број гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића и број гласова који је добила свака изборна листа.

Записник о раду бирачког одбора садржи и друге чињенице значајне за ток и утврђивање резултата гласања на бирачком месту, укључујући податке о времену када је отворено и затворено бирачко место, о провери исправности гласачке кутије и попуњавању и потписивању контролног листа, о провери да ли је гласачка кутија све време била исправна и запечаћена и да ли је пронађен контролни лист, о евентуалном прекиду гласања и нарушавању реда на бирачком месту, као и примедбе чланова бирачког одбора.

Записник о раду бирачког одбора потписују чланови бирачког одбора, односно њихови заменици.

Примопредаја изборног материјала након затварања бирачког места

Члан 106.

Пошто утврди резултате гласања, бирачки одбор без одлагања, а најкасније у року од 12 часова од затварања бирачког места доставља локалној изборној комисији први и други примерак записника о раду бирачког одбора, образац записника о посматрачима рада бирачког одбора, извод из бирачког списка, запечаћене коверте у којима се налазе контролни лист, неупотребљени гласачки листићи, неважећи гласачки листићи и важећи гласачки листићи, као и други изборни материјал.

Изборни материјал предаје председник бирачког одбора или његов заменик.

Изборни материјал примају најмање два члана локалне изборне комисије који су именовани на предлог различитих предлагача.

Примопредаји изборног материјала могу да присуствују сви чланови бирачког одбора.

Изборни материјал са бирачког места у иностранству без одлагања се преноси у Републичку изборну комисију на начин на који се доставља дипломатска поштица.

Посебна јемсџва за председавнике опозиционе изборне листе у бирачком одбору

Члан 107.

Члан, односно заменик члана бирачког одбора који је именован на предлог опозиционе изборне листе има право да буде укључен у све активности бирачког одбора, а нарочито да учествује у примопредаји изборног материјала, разврставању и пребројавању гласачких листића, попуњавању записника о раду бирачког одбора и контроли записника о раду бирачког одбора приликом примопредаје изборног материјала.

Председник бирачког одбора дужан је да подстиче чланове и заменике чланова бирачког одбора који су именовани на предлог опозиционе изборне листе да посебно провере одређене изборне радње, као што су: контрола исправности гласачке кутије, разврставање гласачких листића на важеће и неважеће и пребројавање гласова које су добиле изборне листе.

Када се одређују повереници бирачког одбора за спровођење гласања ван бирачког места, најмање један повереник мора бити представник опозиционе изборне листе.

Ако за спровођење гласања у посебним ситуацијама Републичка изборна комисија прописује посебна правила за образовање бирачких одбора, тим посебним правилима мора бити предвиђено да се најмање трећина чланова бирачких одбора именује на предлог опозиционих изборних листа.

5. Утврђивање резултата избора

Контрола записника о раду бирачког одбора

Члан 108.

Приликом примопредаје изборног материјала након завршетка гласања представници бирачког одбора и локалне изборне комисије дужни су да изврше контролу записника о раду бирачког одбора и констатују евентуалне грешке у попуњавању записника, и о томе сачине извештај.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора вршен увид у изборни материјал, у извештај о контроли записника о раду бирачког одбора уноси се чињенично стање утврђено увидом у изборни материјал.

У извештају о контроли записника о раду бирачког одбора констатује се да ли постоје примедбе чланова бирачког одбора и посматрача рада бирачког одбора.

Записнике о раду бирачких одбора који су спроводили гласање у иностранству контролише и исправља Републичка изборна комисија.

Републичка изборна комисија све записнике о раду бирачког одбора објављује на веб-презентацији, а ако је исправљена грешка у попуњавању записника о раду бирачког одбора, објављује се и решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Последицање са лаким грешкама

Члан 109.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје очигледне омашке у попуњавању тог записника (лаке грешке), локална изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Лаке грешке су:

1) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен или је погрешно забележен број бирача који су уписани у извод из бирачког списка;

2) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број бирача који је изашао на изборе, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;

3) ако је у записнику о раду бирачког одбора забележен број бирача који је изашао на изборе већи од броја уписаних бирача у извод из бирачког списка, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;

4) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен укупан број гласачких листића у гласачкој кутији, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;

5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Последице са тешким грешкама

Члан 110.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје грубе логичко-рачунске грешке (тешке грешке), представници бирачког одбора и локалне изборне комисије дужни су да приликом контроле записника о раду бирачког одбора изврше и увид у изборни материјал.

Локална изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора, решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или решење којим поништава гласање на бирачком месту по службеној дужности.

Тешке грешке су нарочито:

1) ако је у записнику о раду бирачког одбора број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;

2) ако у записнику о раду бирачког одбора збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа није једнак броју важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја важећих гласачких листића једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;

3) ако је у записнику о раду бирачког одбора збир броја неважећих гласачких листића и бројева гласова које је појединачно добила свака изборна листа већи од броја бирача који су уписани у извод из бирачког списка;

4) ако број важећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак збиру броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;

5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број неважећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;

6) ако број неважећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак разлици броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији и броја важећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Контрола записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија

Члан 111.

Члан и заменик члана Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије има право да у року од 48 часова од завршетка гласања изврши увид у изборни материјал са сваког бирачког места и да провери да ли је гласао бирач који му достави своју адресу, ЈМБГ и писмену сагласност за ту проверу.

Захтев за контролу записника о раду бирачкој одбора по узорку

Члан 112.

На захтев који се подноси у року од 48 часова од затварања бирачких места, Републичка изборна комисија одређује да локална изборна комисија увидом у изборни материјал изврши контролу записника о раду бирачких одбора са највише 5% бирачких места на територији локалне изборне комисије.

Захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку могу поднети проглашена опозициона изборна листа која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 2% гласова и проглашена опозициона мањинска изборна листа која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 1% гласова.

Ако је захтевана контрола записника о раду бирачких одбора по узорку за више од 5% бирачких места, контрола записника о раду бирачких одбора врши се на оним бирачким местима на којима је уписано највише бирача.

Против решења којим је одбијен или одбачен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац захтева може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења којим је усвојен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Контрола записника о раду бирачкој одбора по узорку

Члан 113.

О извршеној контроли записника о раду бирачких одбора локална изборна комисија сачињава извештај и објављује га на веб-презентацији.

Ако се на основу контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирач-

ког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима са територије локалне изборне комисије, Републичка изборна комисија одређује да се изврши контрола записника о раду бирачких одбора са још 5% бирачких места.

Ако се након додатне контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима са територије локалне изборне комисије, Републичка изборна комисија одређује да се изврши контрола записника о раду бирачког одбора са свих бирачких места на територији локалне изборне комисије.

Контрола записника о раду бирачких одбора по узорку завршава се када Републичка изборна комисија усвоји извештај локалне изборне комисије којим се констатује да на контролисаном узорку не постоји одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачких одбора веће од 10%, односно извештај о резултатима контроле свих бирачких места са територије локалне изборне комисије.

Правне последице контроле записника о раду бирачког одбора

Члан 114.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да се не слажу садржина изборног материјала и записник о раду бирачког одбора, локална изборна комисија доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да постоји неправилност која је разлог да се гласање на бирачком месту поништи по службеној дужности, локална изборна комисија доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту.

Ако постоји основана сумња да је велико неслагање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора последица свесне и намерне активности која је усмерена на то да се утврди неистинит резултат избора, Републичка изборна комисија је дужна да против чланова бирачког одбора поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву.

Немогућности да се утврде резултати гласања на бирачком месту

Члан 115.

Локална изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања:

- 1) ако гласање на том бирачком месту није одржано или ако је прекинуто, а није настављено;
- 2) ако не добије записник о раду бирачког одбора;
- 3) ако достављени записник о раду бирачког одбора нису потписала најмање три члана бирачког одбора;
- 4) ако постоје грубе логичко-рачунске грешке у попуњавању записника о раду бирачког одбора које се нису могле отклонити ни након увида у целокупни изборни материјал са бирачког места.

Решење којим се констатује да се на бирачком месту у иностранству не могу утврдити резултати гласања доноси Републичка изборна комисија.

Решење којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности

Члан 116.

Локална изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту ако утврди:

1) да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;

2) да је бирачки одбор омогућио да гласа лице које није уписано у извод из бирачког списка;

3) да у гласачкој кутији нема контролног листа, односно да контролни лист није попуњен или да га није потписао први бирач и бар један члан бирачког одбора;

4) да је збир броја неупотребљених гласачких листића и броја гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја гласачких листића које је примио бирачки одбор.

Решење којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту у иностранству доноси Републичка изборна комисија.

Решење којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Понављање гласања

Члан 117.

Гласање на бирачком месту се понавља ако је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или ако је гласање на том бирачком месту поништено.

Решење о спровођењу поновног гласања на бирачком месту Републичка изборна комисија доноси у року од три дана од дана када је на веб-презентацији објављено решење којим је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решење којим је гласање на том бирачком месту поништено.

Ако је против решења којим је констатовано да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решења којим је гласање на бирачком месту поништено поднето правно средство, рок за доношење решења о спровођењу поновног гласања на том бирачком месту рачуна се од дана када је Републичкој изборној комисији достављена одлука по правном средству.

Поновно гласање спроводи се у року од десет дана од дана доношења решења о спровођењу поновног гласања.

Бирачки одбор за спровођење поновног гласања

Члан 118.

Локална изборна комисија именује нови бирачки одбор за спровођење поновног гласања.

Ако на бирачком месту на којем се понавља гласање подносилац проглашене изборне листе није предложио члана, односно заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу, има право да их предложи за спровођење поновног гласања.

Збирни извештај о резултатима гласања

Члан 119.

Локална изборна комисија у року од 96 часова од затварања бирачких места доноси за сва бирачка места која се налазе на њеној територији и без одлагања доставља Републичкој изборној комисији збирни извештај о резултатима гласања који садржи број бирача уписаних у бирачки списак, број бирача који је изашао на изборе, број гласачких листића који се налазе у гла-

сачким кутијама, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића и број гласова које је добила свака изборна листа.

Збирни извештај о резултатима гласања у иностранству доноси Републичка изборна комисија.

Ако је поднето правно средство због неправилности током спровођења гласања на бирачком месту и ако је поднето правно средство против решења којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решења којим се поништава гласање на бирачком месту, рок за доношење и достављање збирног извештаја о резултатима гласања рачуна се од дана када су локалној изборној комисији достављене одлуке о свим поднетим правним средствима.

Ако се на појединим бирачким местима спроводи поновно гласање, рок за доношење и достављање збирног извештаја о резултатима гласања рачуна се од затварања бирачког места на којем је најкасније поновљено гласање, односно од дана када су локалној изборној комисији достављене одлуке о свим евентуално поднетим правним средствима у вези са поновним гласањем.

Ако је поднет захтев да се изврши контрола записника о раду бирачког одбора по узорку, рок за доношење и достављање збирног извештаја о резултатима гласања рачуна се од завршетка контроле записника о раду бирачког одбора.

Против збирног извештаја о резултатима гласања подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у бирачки списак на бирачком месту које се налази на територији локалне изборне комисије могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања збирног извештаја на веб-презентацији.

Против збирног извештаја о резултатима гласања у иностранству подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у бирачки списак на бирачком месту у иностранству могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања збирног извештаја на веб-презентацији.

Понишење збирног извештаја о резултатима гласања по службеној дужности

Члан 120.

Ако нађе да локална изборна комисија није утврдила резултате гласања у складу са одредбама овог закона, Републичка изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим поништава збирни извештај о резултатима гласања.

Ако локална изборна комисија не донесе благовремено збирни извештај о резултатима гласања или ако се поништи збирни извештај о резултатима гласања, Републичка изборна комисија може преузети целокупни изборни материјал и донети збирни извештај о резултатима гласања ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Укупан извештај о резултатима избора

Члан 121.

Републичка изборна комисија у року од 96 часова од пријема свих збирних извештаја о резултатима гласања доноси и објављује за сва бирачка места укупан извештај о резултатима избора који садржи број бирача уписаних у бирачки списак, број бирача који је изашао на изборе, број бирача који су гласали, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића, број гласова које је добила свака изборна листа и број мандата који је добила свака изборна листа.

Број бирача који су гласали утврђује се на основу броја гласачких листића који се налазе у гласачким кутијама.

Ако је поднето правно средство против збирног извештаја о резултатима гласања, рок за доношење и објављивање укупног извештаја о резултатима избора рачуна се од дана када је Републичкој изборној комисији достављена одлука по правном средству.

Против укупног извештаја о резултатима избора подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања укупног извештаја на веб-презентацији.

Објављивање извештаја о резултатима избора

Члан 122.

Републичка изборна комисија на веб-презентацији објављује резултате гласања за свако бирачко место и све збирне извештаје о резултатима гласања.

Укупан извештај о резултатима избора објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Статистичка обрада података

Члан 123.

Статистичка обрада података обухвата унос резултата гласања из записника о раду бирачких одбора у базу резултата избора са свих бирачких места, логичко-рачунску контролу резултата унетих у записнике о раду бирачких одбора и израду извештаја за потребе Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија.

Републички орган надлежан за послове статистике одређује лица која у седишту Републичке изборне комисије и локалних изборних комисија врше послове статистичке обраде података.

Подносилац проглашене изборне листе може Републичкој изборној комисији пријавити лице које има право да присуствује статистичкој обради података у Републичкој изборној комисији и локалним изборним комисијама.

Одмах пошто се статистички обраде, подаци о резултатима гласања на бирачким местима се објављују на веб-презентацији, почев од података са првог обрађеног бирачког места, закључно са објављивањем укупних резултата избора.

Републичка изборна комисија на седници утврђује прелиминарне резултате избора за сва бирачка места која су обрађена у року од 24 часа од затварања бирачких места.

Републичка изборна комисија прописује правила о статистичкој обради података.

6. Прекид изборних радњи

Разлој за прекид изборних радњи

Члан 124.

Републичка изборна комисија по службеној дужности доноси решење о прекиду изборних радњи када услед ратног стања и ванредног стања или проглашене ванредне ситуације за територију Републике Србије није могуће спровести изборе или је то знатно отежано.

Решење о прекиду изборних радњи производи правно дејство даном његовог објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Поседице прекида изборних радњи

Члан 125.

Прекидом изборних радњи престају да теку сви рокови за вршење изборних радњи.

Док траје прекид изборних радњи органи за спровођење избора не могу да предузимају никакве радње у изборном поступку.

Правно дејство изборне радње која се предузима док траје прекид изборних радњи може наступити тек када се настави изборни поступак.

Изузетно, док траје прекид изборних радњи бирачи могу потписивати изјаве да подржавају изборну листу.

Настављање изборних радњи

Члан 126.

Када престану разлози за прекид изборних радњи, Републичка изборна комисија по службеној дужности доноси решење о настављању изборних радњи и објављује га у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Рокови који су услед прекида изборних радњи престали да теку настављају да теку од дана када је решење о настављању изборних радњи објављено у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Предлози за прекид, односно настављање изборних радњи

Члан 127.

Предлог за прекид, односно настављање изборних радњи може поднети политичка странка и подносилац проглашене изборне листе.

О предлогу за прекид, односно настављање изборних радњи Републичка изборна комисија је дужна да донесе и објави одлуку у року од 24 часа од његовог пријема.

VI. РАСПОДЕЛА, ДОДЕЉИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК МАНДАТА

Изборни цензус

Члан 128.

У расподели мандата могу учествовати само изборне листе које су добиле најмање 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Ако ниједна изборна листа није добила 3% гласова од броја бирача који су гласали, онда све изборне листе које су добиле гласове могу учествовати у расподели мандата.

Систем највећег количника

Члан 129.

Мандати се расподељују тако што се укупан број гласова који је добила изборна листа која учествује у расподели мандата подели сваким бројем од један до 250.

Добијени количници разврставају се по величини тако да изборној листи припада онолико мандата колико има својих количника међу 250 највећих количника свих изборних листа које учествују у расподели.

Ако две или више изборних листа добију исте количнике на основу којих се расподељује мандат, предност има изборна листа која је добила већи број гласова.

Ако одређеној изборној листи припада више мандата него што има кандидата за народне посланике, мандат који се не додели тој изборној листи додељује се изборној листи којој припада следећи највећи количник за који није додељен мандат.

Додељивање мандата

Члан 130.

Републичка изборна комисија у року од десет дана од дана објављивања укупног извештаја о резултатима избора решењем додељује мандате кандидатима за народне посланике по њиховом редоследу на изборној листи, почев од првог кандидата са изборне листе и издаје уверења о избору за народног посланика.

Престанак мандата

Члан 131.

Народном посланику престаје мандат када се потврде мандати за две трећине народних посланика из наредног сазива Народне скупштине.

Пре него што се потврде мандати за две трећине народних посланика из народног сазива Народне скупштине, народном посланику мандат престаје:

1) ако умре;

2) ако је правноснажном судском одлуком потпуно лишен пословне способности, односно ако је правноснажном судском одлуком о делимичном лишењу пословне способности утврђено да је неспособан да врши изборно право;

3) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;

4) ако је преузео функцију која је по Уставу и закону неспојива с функцијом народног посланика;

5) ако је изгубио држављанство Републике Србије;

6) ако поднесе оставку.

Народном посланику мандат престаје када наступи случај који представља разлог за престанак мандата.

Оставка народног посланика

Члан 132.

Оставка народног посланика подноси се у писменој форми, а потпис подносиоца мора бити оверен у складу са законом којим се уређује оверавање потписа.

Оставка се лично подноси Народној скупштини у року од три дана од дана овере потписа подносиоца.

Оставка је пуноважна само ако је потпис народног посланика оверен након што му је потврђен мандат.

Оставка се не може опозвати.

Народном посланику мандат престаје оног дана када поднесе оставку.

Констатовање да је престао мандат

Члан 133.

Народна скупштина констатује да је народном посланику престао мандат одмах након што прими обавештење о разлозима за престанак мандата, на седници која је у току, односно на првој наредној седници.

Попуњавање упражњеног посланичког места

Члан 134.

Мандат који престане народном посланику пре него што се потврде мандати за две трећине народних посланика из наредног сазива Народне скупштине додељује се решењем првом наредном кандидату са исте изборне листе којем није био додељен мандат народног посланика у року од седам дана од дана када је констатовано да је престао мандат.

Ако на изборној листи нема кандидата којима није додељен мандат, упражњено посланичко место се попуњава тако што се мандат додељује првом кандидату са друге изборне листе која има следећи највећи количник за који није био додељен мандат народног посланика.

Попуњавање упражњеног посланичког места са коалиционе изборне листе

Члан 135.

Мандат који народном посланику са коалиционе изборне листе престане пре него што се потврде мандати за две трећине народних посланика из наредног сазива Народне скупштине, додељује се првом следећем кандидату исте политичке странке на тој изборној листи којем није био додељен мандат народног посланика.

Ако на изборној листи нема кандидата исте политичке странке којем није додељен мандат, упражњено посланичко место се попуњава тако што се мандат додељује првом следећем кандидату са изборне листе којем није био додељен мандат уколико коалиционим споразумом није предвиђено да се у

таквом случају мандат додељује првом следећем кандидату одређене политичке странке којем није био додељен мандат народног посланика.

Поновно додељивање мандата народном посланику

Члан 136.

Народни посланик који је поднео оставку да би преузео функцију члана Владе може по престанку функције члана Владе поднети захтев да му се поново додели мандат у истом сазиву Народне скупштине ако постоји упражњено посланичко место које припада изборној листи са које је изабран.

VII. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Изборна листа националне мањине

Члан 137.

Изборном листом националне мањине у смислу овог закона сматра се она изборна листа за коју је Републичка изборна комисија утврдила да је основни циљ њеног подношења представљање и заступање интереса националне мањине, као и заштита и побољшање права припадника националне мањине, у складу са међународним правним стандардима.

Републичка изборна комисија посебним решењем утврђује да изборна листа има положај изборне листе националне мањине у смислу овог закона истовремено када је проглашава, а на предлог подносиоца изборне листе који мора бити поднет заједно са изборном листом.

Републичка изборна комисија може да затражи мишљење надлежног националног савета националне мањине о томе да ли одређена изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине.

Подносилац изборне листе националне мањине може бити само политичка странка националне мањине или коалиција коју чине искључиво политичке странке националних мањина.

Забрана да се изигра закон

Члан 138.

Републичка изборна комисија решењем одбија предлог да се одређеној изборној листи утврди да има положај изборне листе националне мањине ако је носилац листе или кандидат за народног посланика на тој изборној листи лице за које је општепознато да је члан друге политичке странке која није политичка странка националне мањине или ако се утврде друге околности које несумњиво указују на намеру да се изигра закон.

Положај изборне листе националне мањине приликом кандидовања

Члан 139.

Републичка изборна комисија може прогласити изборну листу националне мањине ако подносилац изборне листе достави 5.000 оверених изјава бирача да подржавају изборну листу.

Положај изборне листе националне мањине приликом расподеле мандата

Члан 140.

Изборна листа националне мањине учествује у расподели мандата и онда када добије мање од 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Када се расподељују мандати применом система највећег количника, количници изборних листа националних мањина које су освојиле мање од 3% гласова увећавају се за 35%.

VIII. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОДНОСИЛАЦА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА И КАНДИДАТА СА ПРОГЛАШЕНИХ ИЗБОРНИХ ЛИСТА

Право подносиоца проглашене изборне листе на представљање

Члан 141.

Подносиоци проглашених изборних листа и кандидати са проглашених изборних листа имају право да буду бесплатно и једнако представљени у програмима јавних медијских сервиса на начин прописан овим законом.

Обезбеђивање представљања подносиоца изборне листе

Члан 142.

Јавни медијски сервиси су дужни да у свом програму свим подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа обезбеде да представе своје изборне програме бесплатно и без дискриминације.

Непристрасност у представљању подносилаца проглашених изборних листа

Члан 143.

Јавни медијски сервиси су дужни да у програмским садржајима намењеним представљању обезбеде подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа услове за непристрасно, правично и уравнотежено представљање.

Споразум о броју и трајању емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа

Члан 144.

По два представника републичког јавног медијског сервиса, Владе и политичких странака које имају народне посланике споразумом утврђују број

и трајање емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа.

Споразум о броју и трајању емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа закључује се најкасније пет дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу и без одлагања се објављује на веб-презентацији.

Републички јавни медијски сервис уз учешће представника Владе, политичких странака које имају народне посланике и подносилаца проглашених изборних листа утврђује правила за представљање подносилаца проглашених изборних листа, изборних програма и кандидата за народне посланике.

Надзорни одбор за изборну кампању

Члан 145.

У спровођењу избора општи надзор над поступцима политичких странака, подносилаца проглашених изборних листа, кандидата за народне посланике и јавних медијских сервиса у току изборних активности спроводи Надзорни одбор за изборну кампању (у даљем тексту: Надзорни одбор).

Надзорни одбор има десет чланова, које именује Народна скупштина, од којих половину на предлог Владе, а половину на предлог посланичких група у Народној скупштини из реда истакнутих јавних радника.

Чланови Надзорног одбора не могу бити чланови органа политичких странака.

Председника Надзорног одбора бирају између себе чланови Надзорног одбора тајним гласањем.

Надлежност Надзорног одбора

Члан 146.

Надзорни одбор:

1) прати предизборне активности и указује на евентуалне неправилности у поступању политичких странака, кандидата и других учесника у изборном поступку;

2) контролише поступање јавних медијских сервиса у примени одредаба овог закона које се односе на обезбеђивање услова за непристрасно, правично и уравнотежено представљање подносилаца проглашених изборних листа и кандидата са проглашених изборних листа;

3) предлаже мере за поштовање једнакости кандидата у излагању њихових програма;

4) обраћа се јавности ради заштите моралног интегритета личности кандидата;

5) упозорава на поступке политичких странака, кандидата и средстава јавног обавештавања којима се омета изборна кампања и угрожава једнакост права свих кандидата;

6) доноси свој пословник.

Ако било који учесник у изборној кампањи својим понашањем позива на насиље, шири националну, верску или расну мржњу или подстиче на неравноправност полова, Надзорни одбор без одлагања даје иницијативу за покретање поступка пред надлежним државним органима.

Ако се споразум о броју и трајању емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа не закључи у предвиђеном року, Надзорни одбор утврђује број и трајање емисија за представљање подносилаца проглашених изборних листа.

Средства за рад Надзорног одбора обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Услове за рад Надзорног одбора обезбеђује Народна скупштина.

IX. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА

Правна средства у спровођењу избора

Члан 147.

Правна средства у спровођењу избора су захтев за поништавање гласања на бирачком месту, приговор и жалба.

Захтев за поништавање гласања на бирачком месту

Члан 148.

Подносилац проглашене изборне листе има право да у року од 72 часа од затварања бирачког места поднесе захтев за поништавање гласања на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања.

Бирач може у року од 72 часа од затварања бирачког места поднети захтев за поништавање гласања на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка ако га је бирачки одбор неосновано спречио да гласа или ако му је на бирачком месту повређено право на слободно и тајно гласање.

О захтеву за поништавање гласања на бирачком месту одлучује локална изборна комисија, а о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту у иностранству одлучује Републичка изборна комисија.

Орган надлежан за одлучивање о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту дужан је да у року од 72 часа од пријема тог захтева донесе решење по том захтеву и објави га на веб-презентацији.

Садржина захтева за поништавање гласања на бирачком месту

Члан 149.

Захтев за поништавање гласања на бирачком месту мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито:

- 1) означање органа који је надлежан да одлучи по захтеву;
- 2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште бирача ако је подносилац захтева бирач;
- 3) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца проглашене изборне листе ако захтев подноси подносилац проглашене изборне листе;
- 4) потпис подносиоца захтева;
- 5) предмет захтева, а нарочито тачно означање бирачког места (назив општине, односно града у којем се налази бирачко место и број бирачког места) и тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео;
- 6) чињенице на којима се заснива захтев;
- 7) доказе.

Ако је захтев за поништавање гласања неразумљив или непотпун, орган надлежан да о том захтеву одлучи доноси решење којим га одбацује.

Општа правила о праву на приговор

Члан 150.

Подносилац проглашене изборне листе има право да поднесе приговор против донете одлуке, против предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу избора, ако овим законом није предвиђено другачије.

Приговор се не може поднети против одлуке, радње или пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња за које је предвиђено друго правно средство.

Подносилац изборне листе, политичка странка, посланичка група, кандидат за народног посланика, бирач и лице чије је име у називу изборне листе

или подносиоца изборне листе могу поднети приговор када је то прописано овим законом.

Садржина приговора

Члан 151.

Приговор мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито:

- 1) означавање да се приговор подноси Републичкој изборној комисији;
- 2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште подносиоца приговора ако је подносилац приговора физичко лице;
- 3) назив и седиште подносиоца приговора и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца приговора ако је подносилац приговора правно лице;
- 4) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца проглашене изборне листе ако приговор подноси подносилац проглашене изборне листе;
- 5) потпис подносиоца приговора;
- 6) предмет приговора, а нарочито тачан назив одлуке уз означавање доносиоца, датум доношења и број под којим је заведена одлука ако се приговором оспорава одлука, односно тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео ако се приговором оспорава радња у изборном поступку;
- 7) чињенице на којима се заснива приговор;
- 8) доказе.

Ако је приговор неразумљив или непотпун, Републичка изборна комисија доноси решење којим га одбацује.

Рок за подношење приговора

Члан 152.

Приговор се може поднети у року од 72 часа од објављивања одлуке, односно предузимања радње коју подносилац сматра неправилном, ако другачије није одређено овим законом.

Приговор због тога што у року који је прописан законом или подзаконским актом Републичке изборне комисије није донета одлука, односно предузета радња може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је одлука требало да буде донета, односно у којем је радња требало да буде предузета, ако другачије није одређено овим законом.

Надлежност за одлучивање по приговору

Члан 153.

О приговору одлучује Републичка изборна комисија.

Републичка изборна комисија је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора донесе и објави решење о приговору.

Приговор и решење о приговору Републичка изборна комисија објављује на веб-презентацији.

Приговор против решења којим је одлучено о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту

Члан 154.

Против решења којим је одбачен или одбијен захтев за поништавање гласања на бирачком месту подносилац захтева може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Приговор због тога што у прописаном року није донета одлука о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о том захтеву.

Против решења којим је усвојен захтев за поништавање гласања на бирачком месту подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор Републичкој изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту приговор се подноси преко локалне изборне комисије, која је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора достави Републичкој изборној комисији приговор и све списе тог предмета.

Републичка изборна комисија доноси решење по приговору у року од 72 часа од пријема приговора са списима и објављује га на веб-презентацији.

Одлуке Републичке изборне комисије по приговору

Члан 155.

Ако Републичка изборна комисија усвоји приговор, она поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднет приговор треба поништити, Републичка изборна комисија може донети другу одлуку уместо поништене.

Када нађе да решење којим је одлучено о захтеву за поништење гласања на бирачком месту треба поништити, Републичка изборна комисија може мериторно одлучити по захтеву за поништење гласања на бирачком месту ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Жалба против решења Републичке изборне комисије којим је одлучено по приговору

Члан 156.

Против решења Републичке изборне комисије којим је одбачен или одбијен приговор подносилац приговора може поднети жалбу Управном суду у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Жалба због тога што у прописаном року није донета одлука о приговору може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о приговору.

Против решења Републичке изборне комисије којим је усвојен приговор подносилац проглашене изборне листе, подносилац изборне листе, политичка странка, посланичка група, кандидат за народног посланика, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети жалбу Управном суду у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији ако им је тиме што је усвојен приговор непосредно повређен правни интерес.

Поступање по жалби

Члан 157.

Републичка изборна комисија дужна је да у року од 24 часа од пријема жалбе достави Управном суду жалбу и све списе тог предмета.

Управни суд доноси одлуку по жалби у року од 72 часа од пријема жалбе са списима.

Одлуку донету у поступку по жалби Управни суд доставља подносиоцу жалбе преко Републичке изборне комисије.

Одлуке Управног суда по жалби

Члан 158.

Ако Управни суд усвоји жалбу, он поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднета жалба треба поништити, Управни суд може мериторно одлучити по приговору ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Одлука Управног суда којом је мериторно одлучено по приговору у свему замењује поништену одлуку.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Ако Управни суд усвоји жалбу и поништи одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора, одговарајућа одлука се доноси, односно одговарајућа радња се предузима најкасније за десет дана од дана када је Републичка изборна комисија примила одлуку Управног суда.

Примена прописа о општем управном поступку и управном спору

Члан 159.

Одредбе закона којим се уређује општи управни поступак сходно се примењују на одлучивање о захтеву за поништавање гласања на бирачком месту и на одлучивање о приговору.

Одредбе закона којим се уређује управни спор сходно се примењују на одлучивање о жалби на решење Републичке изборне комисије којим је одлучено о приговору.

Објављивање правних средстава и одлука по правним средствима

Члан 160.

Републичка изборна комисија на веб-презентацији објављује сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима.

X. ПОСМАТРАЊЕ РАДА ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

Пријављивање за домаћег посматрача

Члан 161.

Удружење регистровано у Републици Србији чији се циљеви остварују у области избора и које је заинтересовано да посматра рад органа за спровођење избора може поднети Републичкој изборној комисији пријаву за домаћег посматрача најкасније седам дана пре дана гласања.

Уз пријаву за домаћег посматрача прилаже се списак представника домаћег посматрача, који садржи име, презиме, ЈМБГ и подручје посматрања за сваког представника домаћег посматрача који се пријављује за акредитацију.

Представник домаћег посматрача може бити акредитован за домаћег посматрача само ако је пунолетан држављанин Републике Србије, ако није кандидат за народног посланика нити члан органа за спровођење избора.

Пријављивање за страног посматрача

Члан 162.

Међународна и страна организација и удружење који су заинтересовани да прате рад органа за спровођење избора могу поднети Републичкој изборној комисији пријаву за страног посматрача најкасније десет дана пре дана гласања.

Уз пријаву за страног посматрача прилаже се списак представника страног посматрача, који садржи име, презиме, број путне исправе, назив државе

која је издала путну исправу и подручје праћења за сваког представника страног посматрача који се пријављује за акредитацију.

Уз пријаву за страног посматрача прилаже се и списак преводилаца ако су они у пратњи пријављених представника страног посматрача, који садржи име, презиме и ЈМБГ за сваког пријављеног преводиоца који је држављанин Републике Србије, односно име, презиме, број путне исправе и назив државе која је издала путну исправу за сваког пријављеног преводиоца који је држављанин стране државе који се пријављује за акредитацију.

Пријаву за страног посматрача и списак представника страног посматрача и преводилаца који су у њиховој пратњи Републичка изборна комисија без одлагања доставља министарству надлежном за спољне послове, које је дужно да своје мишљење о тој пријави достави Републичкој изборној комисији у року од три дана од дана када је пријаву примило.

Пријављивање стране државе за посматрача

Члан 163.

Представник стране државе која је заинтересована да прати рад органа за спровођење избора може поднети пријаву стране државе за посматрача министарству надлежном за спољне послове најкасније десет дана пре дана гласања.

Уз пријаву стране државе за посматрача прилаже се списак њених представника, који садржи име, презиме, број путне исправе, назив државе која је издала путну исправу и подручје праћења за сваког њеног представника који се пријављује за акредитацију.

Уз пријаву стране државе за посматрача прилаже се и списак преводилаца ако су они у пратњи њених пријављених представника, који садржи име, презиме и ЈМБГ за сваког преводиоца који је држављанин Републике Србије, односно име, презиме, број путне исправе и назив државе која је издала путну исправу за сваког пријављеног преводиоца који је држављанин стране државе који се пријављује за акредитацију.

Министарство надлежно за спољне послове прослеђује пријаву стране државе за посматрача и списак њених представника и преводилаца који су у њиховој пратњи са мишљењем Републичкој изборној комисији у року од три дана од дана када је пријаву примило.

Овлашћење посматрача

Члан 164.

Посматрачу који се пријавио да посматра рад бирачких одбора може се дозволити да посматра рад свих бирачких одбора на територији одређене локалне изборне комисије.

Посматрачу који се пријавио да посматра рад бирачког одбора у иностранству или рад бирачког одбора у заводима за извршење кривичних санкција може се дозволити да посматра рад само оног бирачког одбора за који се пријавио.

Посматрачу који се пријавио да посматра рад локалних изборних комисија може се дозволити да посматра рад свих локалних изборних комисија на територији одређеног управног округа, односно Града Београда.

Седници Републичке изборне комисије, локалне изборне комисије или на бирачком месту не могу истовремено присуствовати два представника истог удружења које је пријављено као домаћи посматрач.

Овлашћење и легитимација

Члан 165.

Подносиоцу пријаве којем је дозвољено да посматра рад органа за спровођење избора Републичка изборна комисија издаје одговарајуће овлашћење, а његовим представницима и преводиоцима који су у њиховој пратњи одговарајуће легитимације у које се уписују неопходни подаци из списка приложеног уз пријаву за посматрача.

Овлашћења и легитимације издају се у року од три дана од дана подношења пријаве за посматрача, односно од пријема мишљења министарства надлежног за спољне послове ако пријава испуњава услове прописане законом.

Трошкове посматрања рада органа за спровођење избора сноси подносилац пријаве за посматрача.

Положај посматрача

Члан 166.

Орган за спровођење избора дужан је да представнику посматрача и преводиоцу у његовој пратњи омогући да несметано посматрају сваку изборну радњу.

Представник посматрача и преводац у његовој пратњи дужни су да легитимације носе на видном месту.

Преводилац нема право да на седници изборне комисије и на бирачком месту борави без представника посматрача у чијој је пратњи.

Посматрач рада изборне комисије

Члан 167.

Представник посматрача рада изборне комисије дужан је да се креће у оквиру овлашћења која је добио.

Републичка изборна комисија може представнику посматрача рада изборне комисије да одузме акредитацију ако се он не понаша у оквиру својих овлашћења.

Посматрач рада бирачког одбора

Члан 168.

Представник посматрача рада бирачког одбора може да прати рад бирачког одбора од примопредаје изборног материјала пре гласања до окончања при-

мопредаје изборног материјала после гласања, укључујући и отварање гласачке кутије, пребројавање гласова, утврђивање резултата гласања, гласање ван бирачког места, као и поновно гласање на том бирачком месту.

Ако се понови гласање на неком бирачком месту, подносилац пријаве за посматрача има право да промени своје представнике који посматрају рад бирачког одбора, а ако на том бирачком месту није имао своје представнике, може да их пријави ради праћења рада бирачког одбора на спровођењу поновног гласања.

Представник посматрача рада бирачког одбора дужан је да поступа по правилима о одржавању реда на бирачком месту.

Бирачки одбор може да удаљи представника посматрача с бирачког места ако се он не придржава правила о одржавању реда на бирачком месту, ако на бирачком месту користи мобилни телефон или друга средства за везу и комуникацију, а посебно ако омета рад бирачког одбора.

Бирачки одбор је дужан да о удаљењу представника посматрача и разлозима за његово удаљење одмах обавести локалну изборну комисију, а бирачки одбор у иностранству о томе обавештава Републичку изборну комисију.

О присуству представника посматрача рада бирачког одбора сачињава се записник на обрасцу који прописује Републичка изборна комисија, а који садржи податке о представницима посматрача који су пратили рад бирачког одбора и њихове евентуалне примедбе.

XI. ТРОШКОВИ СПРОВОЂЕЊА ИЗБОРА

Члан 169.

Средства за рад органа за спровођење избора, изборни материјал и друге трошкове спровођења избора обезбеђују се у буџету Републике.

Републичка изборна комисија утврђује накнаде за рад у органима за спровођење избора и других трошкова спровођења избора.

ХИ. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Кршење правила о изборној тишини

Члан 170.

Новчаном казном од 100.000 до 600.000 динара казниће се за прекршај правно лице које 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места у медијима и на јавним скуповима објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у медију који 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у правном лицу које 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места у медијима и на јавним скуповима објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Новчаном казном од 10.000 до 40.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места у медијима и на јавним скуповима објави процену резултата избора, јавно представља кандидате на изборима и њихове изборне програме и позива бираче да гласају, односно не гласају за одређене изборне листе.

Недостављање позива за гласање

Члан 171.

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај руководиоца органа који је надлежан да обавести бирача о времену и месту гласања ако бирачу не достави благовремено позив за гласање.

Истицање изборног пропагандног материјала на бирачком месту

Члан 172.

Новчаном казном од 100.000 до 400.000 динара казниће се за прекршај политичка странка, коалиција или друго правно лице које на бирачком месту или непосредно испред бирачког места истиче симболе политичке странке, подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Новчаном казном од 10.000 до 25.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у политичкој организацији или другом правном лицу које на бирачком месту или непосредно испред бирачког места истиче симболе политичке странке и подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Новчаном казном од 10.000 до 25.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које на бирачком месту или непосредно испред бирачког места истиче симболе политичке странке и подносиоца проглашене изборне листе, као и други изборни пропагандни материјал.

Спречавање учествовања у раду и праћења рада органа за спровођење избора

Члан 173.

Новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај члан органа за спровођење избора који спречава другог члана да прати и учествује у раду органа за спровођење избора, односно који спречава представника посматрача да прати рад органа за спровођење избора.

Нарушавање реда на бирачком месту

Члан 174.

Новчаном казном од 10.000 до 30.000 динара казниће се за прекршај лице које наруши ред на бирачком месту.

Повреда права подносилаца проглашених изборних листа и кандидата на представљање

Члан 175.

Новчаном казном од 50.000 до 600.000 динара казниће се за прекршај јавни медијски сервис ако у свом програму не обезбеди свим подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа да представе своје изборне програме бесплатно и без дискриминације.

Новчаном казном од 10.000 до 30.000 динара казниће се одговорно лице у јавном медијском сервису који у свом програму не обезбеди свим подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима са проглашених изборних листа да представе своје изборне програме бесплатно и без дискриминације.

XIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење јединствених стандарда за изборни материјал

Члан 176.

Републичка изборна комисија прописаће јединствене стандарде за изборни материјал у року од десет дана од дана ступања на снагу овог закона.

Рок за образовање Републичке изборне комисије

Члан 177.

Народна скупштина образује Републичку изборну комисију у складу са овим законом у року од седам дана од његовог ступања на снагу.

Рок за образовање Надзорног одбора

Члан 178.

Народна скупштина образује Надзорни одбор у складу са овим законом у року од седам дана од његовог ступања на снагу.

Привремено увећање броја чланова у сталном саставу органа за спровођење избора

Члан 179.

Прве изборе за народне посланике који буду расписани након ступања на снагу овог закона спроводи Републичка изборна комисија у чији стални састав, осим председника, 16 чланова и њихових заменика који се именују на предлог посланичких група, улази још шест чланова и њихових заменика које именује Народна скупштина на предлог председника Народне скупштине у року од седам дана од ступања на снагу овог закона, а мандат им траје док укупан извештај о резултатима избора не постане коначан.

У спровођењу првих избора за народне посланике који буду расписани након ступања на снагу овог закона учествују локалне изборне комисије у чији стални састав, осим чланова и заменика чланова који се именују у складу са законом којим се уређују локални избори улази још по један члан и заменик члана које именује Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине, а мандат им траје док збирни извештај о резултатима гласања не постане коначан.

У спровођењу првих избора за народне посланике који буду расписани након ступања на снагу овог закона учествују бирачки одбори у чији стални састав, осим чланова и заменика чланова који се именују по општим пра-

вилама овог закона, улази још по један члан и заменик члана које именује Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине.

Прописи који престају да важе

Члан 180.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе Закон о избору народних посланика („Службени гласник РС”, бр. 35/00, 57/03 – УС, 72/03 – др. закон, 18/04, 85/05 – др. закон, 101/05 – др. закон, 104/09 – др. закон, 28/11 – УС, 36/11, 12/20 и 68/20) и Упутство о облику и димензијама гласачке кутије („Службени гласник РС”, број 42/00).

Ступање на снагу

Члан 181.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ЗАКОН

о локалним изборима

„Службени гласник РС”, број 14 од 7. фебруара 2022.

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се избор и престанак мандата одборника скупштина јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: одборници).

Одборници се бирају на четири године.

Основна начела локалних избора

Члан 2.

Грађани бирају одборнике на основу општег и једнаког изборног права.

Избори за одборнике (у даљем тексту: локални избори) слободни су и непосредни, а гласање је тајно и лично.

Изборно право

Члан 3.

Право да бира одборнике и да буде биран за одборника има пунолетни држављанин Републике Србије над којим није продужено родитељско право, односно који није потпуно лишен пословне способности и који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право.

Лице делимично лишено пословне способности може да бира одборнике и да буде бирано за одборника ако суд решењем о делимичном лишењу пословне способности није утврдио да је неспособно да врши изборно право.

Слобода гласања

Члан 4.

Бирач је слободан да одлучи хоће ли гласати и како ће гласати.

Нико нема право да спречава или приморава бирача да гласа, да га позива на одговорност због тога што је гласао или што није гласао и да од њега тражи да се изјасни за кога је гласао или зашто није гласао.

Једнако изборно право и пропорционални изборни систем

Члан 5.

Бирач има само један глас.

Гласа се за изборну листу кандидата за одборнике (у даљем тексту: изборна листа).

Одборници се бирају у јединици локалне самоуправе као једној изборној јединици.

Одборнички мандати расподељују се изборним листама сразмерно броју добијених гласова, а број мандата који припада изборним листама утврђује се применом система највећег количника.

Одборнички мандати које је освојила изборна листа додељују се кандидатима за одборнике према њиховом редоследу на изборној листи.

Обавештавање о изборима

Члан 6.

Грађани имају право да преко јавних медијских сервиса буду обавештени о изборним програмима и активностима подносилаца изборних листа, као и о кандидатима за одборнике у складу са прописима који уређују јавне медијске сервисе и електронске медије.

Пружалац медијске услуге дужан је да у току изборне кампање подносиоцима проглашених изборних листа и кандидатима за одборнике обезбеди заступљеност без дискриминације, у складу са прописима који уређују јавне медијске сервисе и електронске медије.

Забрањено је 48 часова пре дана гласања и на дан гласања до затварања бирачких места да се у медијима и на јавним скуповима објављују процене резултата избора, јавно представљају кандидати на изборима и њихови изборни програми и позивају бирачи да гласају, односно да не гласају за одређене изборне листе.

Под медијем се у смислу овог закона подразумевају дневне и периодичне новине, сервис новинске агенције, радио-програм и телевизијски програм и електронска издања тих медија, као и самостална електронска издања (уређивачки обликоване интернет странице или интернет портали), а који су регистровани у Регистру медија, у складу са законом.

Средства за спровођење избора

Члан 7.

Средства за спровођење локалних избора обезбеђују се у буџету јединице локалне самоуправе.

Изборна комисија јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: изборна комисија) утврђује накнаде за рад у органима за спровођење избора и других трошкова спровођења избора.

Сходна примена другог закона

Члан 8.

Одредбе закона којим се уређује избор народних посланика сходно се примењују и на локалне изборе у питањима која овим законом нису посебно уређена.

Одредбе закона којим се уређује општи управни поступак сходно се примењују на одлучивање о приговору.

Одредбе закона којим се уређује управни спор сходно се примењују на одлучивање о жалби на решење изборне комисије којим је одлучено о приговору и о жалби на одлуку скупштине јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: скупштина).

II. ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА

1. Заједничка правила за органе за спровођење локалних избора

Надлежности за спровођење локалних избора

Члан 9.

Локалне изборе спроводе изборна комисија и бирачки одбори.

Општиња правила о положају органа за спровођење локалних избора

Члан 10.

Органи за спровођење локалних избора су самостални и независни и раде на основу закона и прописа донетих на основу закона.

За свој рад органи за спровођење локалних избора одговарају органу који их је образовао.

Рад органа за спровођење локалних избора је јаван.

Раду органа за спровођење локалних избора не може да присуствује кандидат за одборника.

Услове за рад органа за спровођење локалних избора обезбеђује општинска, односно градска управа.

Сви државни и други органи и организације дужни су да пружају помоћ органима за спровођење локалних избора и да им достављају податке који су им потребни за рад.

Члан и заменик члана у органу за спровођење локалних избора

Члан 11.

Орган за спровођење локалних избора чине председник и други чланови органа за спровођење локалних избора и њихови заменици.

Исто лице може више пута да буде именовано у орган за спровођење избора.

Заменик члана органа за спровођење локалних избора има иста права и дужности као и члан којег замењује.

Заменик члана органа за спровођење локалних избора има право гласа само када је одсутан члан којег замењује.

Орган за спровођење локалних избора може да овласти свог члана, односно заменика члана да у име тог органа за спровођење избора обавља поједине радње које су у вези са организацијом, припремом и спровођењем избора, односно гласања.

Орјан за спровођење локалних избора у сталном и проширеном саставу

Члан 12.

Орган за спровођење локалних избора ради у сталном и проширеном саставу.

Подносилац проглашене изборне листе има право да предложи члана и заменика члана органа за спровођење локалних избора у проширеном саставу.

Ако подносилац проглашене изборне листе не предложи члана, односно заменика члана органа за спровођење локалних избора у проширеном саставу у року који је прописан законом, орган наставља да ради и пуноважно одлучује без представника тог подносиоца изборне листе.

Члан, односно заменик члана органа за спровођење локалних избора у проширеном саставу има иста права и дужности као и члан, односно заменик члана у сталном саставу.

Опшћа правила о предлајању чланова и заменика чланова у орјане за спровођење локалних избора

Члан 13.

Када овлашћени предлагачи предлажу чланове и заменике чланова у органе за спровођење локалних избора, треба да воде рачуна о уравнотеженој

заступљености полова и потреби да се особе са инвалидитетом укључе у спровођење изборног поступка.

Предлог за именовање члана и заменика члана органа за спровођење локалних избора садржи име и презиме, јединствени матични број грађана (у даљем тексту: ЈМБГ), место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште предложеног члана, односно заменика члана и означавање одборничке групе у скупштини јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: одборничка група) или другог овлашћеног предлагача.

Одлучивање органа за спровођење локалних избора

Члан 14.

Орган за спровођење локалних избора одлучује већином од укупног броја гласова чланова у сталном, односно проширеном саставу.

Услов за чланство у органу за спровођење локалних избора

Члан 15.

За члана и заменика члана органа за спровођење локалних избора може бити именовано само оно лице које има изборно право и пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе и које није одборник, нити кандидат за одборника.

Престанак функције у органу за спровођење локалних избора

Члан 16.

Члану и заменику члана органа за спровођење локалних избора функција престаје по сили закона, а орган надлежан за његово именовање по службеној дужности утврђује престанак његове функције:

- 1) ако умре;
- 2) ако изгуби изборно право;
- 3) ако му престане пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе;

- 4) када се прогласи изборна листа на којој је кандидат за одборника;
- 5) ако подносилац изборне листе који га је предложио повуче изборну листу;
- 6) ако се поништи решење о проглашењу изборне листе чији подносилац га је предложио;
- 7) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 8) ако изгуби радну способност;
- 9) у другим случајевима предвиђеним законом.

Члана, односно заменика члана органа за спровођење локалних избора разрешава орган надлежан за његово именовање:

- 1) ако поднесе оставку у писменој форми;
- 2) ако се накнадно утврди да не испуњава посебан услов за именовање;
- 3) у другим случајевима предвиђеним овим законом.

Када одлука о расписивању избора ступи на снагу, тада је изборна комисија надлежна да разреши члана и заменика члана изборне комисије у сталном саставу, да утврди да му је функција престала по сили закона, као и да на предлог овлашћеног предлагача именује новог члана уместо оног који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона.

Одлука органа за спровођење локалних избора не може се оспоравати на основу тога што није одлучивао у прописаном саставу ако није било благовремено поднето прописано правно средство којим је оспорен његов састав.

Посебан случај престајанка функције

Члан 17.

Исто лице не може бити члан двају органа за спровођење локалних избора.

Ако је једно лице именовано у више органа за спровођење локалних избора, по сили закона му престаје функција у оном органу у који је касније именовано.

2. Изборна комисија

Изборна комисија у сталном саставу

Члан 18.

Изборну комисију у сталном саставу чине:

1) председник, шест чланова, заменик председника и шест заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има највише 50.000 уписаних бирача;

2) председник, осам чланова, заменик председника и осам заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има највише 100.000 уписаних бирача;

3) председник, десет чланова, заменик председника и десет заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има највише 500.000 уписаних бирача;

4) председник, 12 чланова, заменик председника и 12 заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има више од 500.000 уписаних бирача.

Председника, чланове, заменика председника и заменике чланова изборне комисије именује скупштина.

Одлука о именовању чланова и заменика чланова изборне комисије објављује се на веб-презентацији Републичке изборне комисије (у даљем тексту: веб-презентација).

Мандат сталног састава изборне комисије престаје када нов сазив скупштине именује нов стални састав изборне комисије.

Нов сазив скупштине дужан је да именује нов стални састав изборне комисије у року од шест месеци од дана конституисања скупштине.

Посебан услов за именовање председника и заменика председника изборне комисије

Члан 19.

За председника и заменика председника изборне комисије може да буде именовано само оно лице које има високо образовање у области правних наука.

Овлашћени предлагач за именовање чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу

Члан 20.

Чланови и заменици чланова изборне комисије у сталном саставу именују се на предлог одборничких група сразмерно њиховој заступљености у укупном броју одборника који припадају одборничким групама.

Ниједна одборничка група не може да предложи више од половине чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу.

Одборничка група која има више од половине од укупног броја одборника предлаже председника, заменика председника, чланове чији број заједно са председником није већи од половине броја чланова изборне комисије и заменике чланова чији број заједно са замеником председника није већи од половине броја заменика чланова изборне комисије, док остале чланове и заменике чланова у изборној комисији предлажу остале одборничке групе сразмерно њиховој заступљености у укупном броју одборника који припадају одборничким групама.

Одборничком групом у смислу предлагања чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу сматра се и одборник појединац или група одборника која броји мање од оног броја одборника који је потребан за образовање одборничке групе:

- 1) ако су сви ти одборници изабрани са исте изборне листе;
- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање одборничке групе;

3) ако нико од њих није приступио некој одборничкој групи;

4) ако су сви ти одборници потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана изборне комисије у сталном саставу.

Ако у скупштини постоји само једна одборничка група, она предлаже: председника, заменика председника, чланове чији број заједно са председником није већи од половине броја чланова изборне комисије и заменике чланова чији број заједно са замеником председника није већи од половине броја заменика чланова изборне комисије, док преостале чланове и заменике чланова у изборној комисији предлаже начелник општинске, односно градске управе из реда запослених у општинској, односно градској управи који имају искуства у спровођењу избора.

Ако у скупштини постоје две одборничке групе, већа одборничка група предлаже председника, заменика председника, чланове чији број заједно са председником није већи од половине броја чланова изборне комисије и заменике чланова чији број заједно са замеником председника није већи од половине броја заменика чланова изборне комисије, начелник општинске, односно градске управе предлаже једног члана и заменика члана из реда запослених у општинској, односно градској управи који имају искуства у спровођењу избора, док преостале чланове и заменике чланова у изборној комисији предлаже мања одборничка група.

Жалба њројив одлуке о именовану чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу

Члан 21.

Против одлуке о именовању чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу сваки подносилац изборне листе која је освојила мандате у постојећем сазиву скупштине може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од њеног објављивања на веб-презентацији.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од 24 часа од пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд доноси одлуку по жалби у року од седам дана од пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Учесници у раду изборне комисије без права одлучивања

Члан 22.

Учесници у раду изборне комисије без права одлучивања су секретар изборне комисије и заменик секретара изборне комисије.

Секретара и заменика секретара изборне комисије именује скупштина на предлог председника скупштине.

За секретара и заменика секретара изборне комисије могу да буду именовани секретар скупштине, заменик секретара скупштине, начелник општинске, односно градске управе, заменик начелника општинске, односно градске управе или лице из реда запослених у општинској, односно градској управи које има високо образовање у области правних наука.

Одредбе овог закона којим се уређује престанак функције у органу за спровођење избора сходно се примењују и на секретара и заменика секретара изборне комисије.

Изборна комисија у проширеном саставу

Члан 23.

Члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу именује изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе који мора бити достављен најкасније седам дана пре дана гласања.

Изборна комисија дужна је да донесе решење о предлогу за именовање члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу у року од 24 часа од пријема предлога.

Решење о именовану члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу примењује се од наредног дана од дана када је донето.

Члан, односно заменик члана изборне комисије у проширеном саставу који је разрешен, односно којем је функција престала по сили закона може се променити на захтев подносиоца проглашене изборне листе на чији предлог је именован само док изборна комисија ради у проширеном саставу.

Изборна комисија ради у проширеном саставу док укупан извештај о резултатима локалних избора не постане коначан.

Приговор ирочиив решења о иредлоу за именоване члана и заменика члана изборне комисије у ироширеном саставу

Члан 24.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именоване члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу подносилац предлога може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовану члана и заменика члана изборне комисије у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе, регистрована политичка странка и бирач могу поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Надлежности изборне комисије

Члан 25.

Изборна комисија:

- 1) стара се о законитом спровођењу локалних избора;
- 2) организује техничку припрему за локалне изборе;
- 3) објављује роковник за вршење изборних радњи;
- 4) прописује обрасце за спровођење изборних радњи;

5) именује, разрешава и констатује престанак функције члана и заменика члана органа за спровођење избора;

6) доноси решење којим проглашава, одбацује или одбија да прогласи изборну листу, као и закључак којим налаже подносиоцу изборне листе да отклони недостатке изборне листе;

7) доноси решење којим констатује да је повучена проглашена изборна листа;

8) доноси решење којим констатује да место кандидата за одборника на изборној листи остаје празно;

9) одређује бирачка места;

10) обезбеђује изборни материјал за спровођење локалних избора;

11) утврђује облик, изглед и боју гласачких листића и контролног листа за проверу исправности гласачке кутије;

12) утврђује број гласачких листића који се штампа, као и број резервних гласачких листића;

13) одобрава штампање гласачких листића и врши надзор над њиховим штампањем;

14) уређује начин примопредаје изборног материјала пре и после гласања;

15) даје информације бирачима о томе да ли је у изводу из бирачког списка евидентирано да су гласали на изборима;

16) доставља податке органима надлежним за прикупљање и обраду статистичких података;

17) одлучује о приговорима, у складу са овим законом;

18) утврђује на седници прелиминарне резултате локалних избора за сва бирачка места која су обрађена у року од 24 часа од затварања бирачких места;

19) утврђује резултате избора, доноси и објављује укупан извештај о резултатима избора;

20) подноси скупштини извештај о спроведеним изборима;

21) обавља и друге послове предвиђене овим законом.

Обрасце који су потребни за подношење изборне листе изборна комисија прописује у року од три дана од дана када је одлука о расписивању избора ступила на снагу.

Изборна комисија доноси свој пословник и објављује га на веб-презентацији.

У свом раду изборна комисија сходно примењује упутства и друге акте Републичке изборне комисије који се односе на избор народних посланика.

Објављивање одлука изборне комисије

Члан 26.

Одлуке изборне комисије објављују се на веб-презентацији без одлагања, а најкасније у року од 24 часа од завршетка седнице на којој су одлуке донете и на начин који прописује Републичка изборна комисија.

На веб-презентацији мора бити назначен датум и време објављивања одлуке.

Када донесе и објави одлуку по захтеву, изборна комисија је дужна да подносиоца захтева телефоном или електронском поштом обавести о томе да је одлука по његовом захтеву донета и објављена на веб-презентацији.

Ако је одлука изборне комисије донета по захтеву, подносилац захтева може тражити да му се писмени отправак те одлуке уручи у седишту изборне комисије или пошаље поштом.

Време када је подносилац захтева обавештен телефоном или електронском поштом да је донета и објављена одлука по његовом захтеву, односно време када му је уручен писмени отправак одлуке у седишту изборне комисије или послат поштом не утиче на рачунање рока у којем може да поднесе правна средства против те одлуке.

3. Бирачки одбор

Именовање и њирајање функције члана и заменика члана бирачкој одбора

Члан 27.

Чланови и заменици чланова бирачког одбора морају бити именовани најкасније десет дана пре дана гласања.

Предлог за именовање чланова и заменика чланова бирачких одбора подноси се најкасније 15 дана пре дана гласања.

Функција члана и заменика члана бирачког одбора почиње од дана објављивања решења о њиховом именовању, а престаје када се преда изборни материјал после гласања и изврши контрола записника о раду бирачког одбора, као и у другим случајевима који су предвиђени законом.

Бирачки одбор у сталном саставу

Члан 28.

Бирачки одбор у сталном саставу чине председник, два члана, заменик председника и два заменика члана које именује изборна комисија на предлог одборничких група.

Поступак предлагања члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу прописује изборна комисија.

Када предлаже кандидата за председника и заменика председника бирачког одбора, одборничка група, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Мерила за именовање бирачкој одбора у сталном саставу

Члан 29.

Број председника, заменика председника, чланова и заменика чланова свих бирачких одбора у сталном саставу који припада одборничкој групи мора

да буде сразмеран њеној заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу.

Одборничка група која на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу има више од половине од укупног броја одборника предлаже у једној половини бирачких одбора председника и два заменика члана, а у другој половини бирачких одбора предлаже заменика председника, једног члана и заменика другог члана, док се преостала места у бирачким одборима расподељују осталим одборничким групама сразмерно њиховој заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу.

Ниједна одборничка група не може на једном бирачком месту да предложи и председника и заменика председника бирачког одбора.

На основу законом прописаних мерила, изборна комисија благовремено прописује и објављује на веб-презентацији распоред места по којем одборничке групе предлажу чланове и заменике чланова бирачких одбора у сталном саставу.

Одборничком групом у смислу предлагања члана бирачког одбора у сталном саставу сматра се одборник појединац или група одборника која броји мање од оног броја одборника који је потребан за образовање одборничке групе:

- 1) ако су сви ти одборници изабрани са исте изборне листе;
- 2) ако изборна листа на којој су изабрани није освојила онолико мандата колико је потребно за образовање одборничке групе;
- 3) ако нико од њих није приступио некој одборничкој групи;
- 4) ако су сви ти одборници потписали предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачкој одбору у сталном саставу

Члан 30.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у сталном саставу одборничка група доставља изборној комисији на прописаном обрасцу.

Ако одборничка група не достави благовремено предлог за именовање члана, односно заменика члана у бирачки одбор у сталном саставу, изборна комисија у бирачки одбор у сталном саставу именује лице које предложи начелник општинске, односно градске управе.

Када предлаже члана, односно заменика члана у бирачки одбор у сталном саставу, начелник општинске, односно градске управе, по могућности, даје предност лицу које је прошло обуку за рад у бирачком одбору и има искуство у спровођењу избора.

Бирачки одбор у проширеном саставу

Члан 31.

Члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу именује изборна комисија на предлог подносиоца проглашене изборне листе.

Предлог за именовање члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе доставља на обрасцу који прописује изборна комисија.

Поступак предлагања члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу ближе прописује изборна комисија.

Приговор против решења о именовању члана и заменика члана бирачкој одбору

Члан 32.

Против решења којим је одбијен или одбачен предлог за именовање члана, односно заменика члана бирачког одбора подносилац предлога може под-

нети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовану члана, односно заменика члана бирачког одбора у сталном саставу подносилац проглашене изборне листе, одборничка група и бирач могу поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења о именовану члана, односно заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Промена члана бирачкој одбора

Члан 33.

Члан, односно заменик члана бирачког одбора у сталном саставу може се променити на захтев овлашћеног предлагача најкасније три дана пре дана гласања.

Изузетно, председник и заменик председника бирачког одбора могу се променити најкасније до отварања бирачког места ради гласања ако умру, разболе се или изгубе изборно право.

Решење о промени члана, односно заменика члана бирачког одбора доноси изборна комисија, односно члан изборне комисије кога она за то овласти.

III. ТОК ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА

1. Расписивање локалних избора

Надлежност за расписивање локалних избора

Члан 34.

Локалне изборе расписује председник Народне скупштине.

Одлука о расписивању локалних избора ступа на снагу оног дана када је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Рокови за расписивање локалних избора и гласање

Члан 35.

Одлука о расписивању локалних избора доноси се најраније 120 дана, а најкасније 45 дана пре истека мандата одборника.

Од дана расписивања локалних избора до дана гласања не може проћи мање од 45 ни више од 60 дана.

Садржина одлуке о расписивању избора

Члан 36.

Одлуком о расписивању избора одређује се дан гласања.

Као дан гласања одређује се нерадни дан.

2. Подношење изборне листе

Подносилац изборне листе

Члан 37.

Изборну листу може поднети политичка странка уписана у Регистар политичких странака (у даљем тексту: политичка странка), коалиција политичких странака (у даљем тексту: коалиција) и група грађана.

Изборну листу не може поднети коалиција коју чини политичка странка и група грађана.

Посебно правило за групу грађана као подносиоца изборне листе на локалним изборима

Члан 38.

Бирачи који образују групу грађана ради подношења изборне листе за учешће на локалним изборима не морају имати пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој се спроводе избори.

Посебно правило за носиоца листе на локалним изборима

Члан 39.

Носилац листе на локалним изборима може, али не мора истовремено бити и кандидат за одборника на тој изборној листи.

Носилац листе на локалним изборима не мора имати пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе на којој се спроводе избори.

Рок за подношење изборне листе и њена садржина

Члан 40.

Изборна листа подноси се непосредно изборној комисији у писменом и електронском облику на прописаном образцу, а најкасније 20 дана пре дана гласања.

Изборна листа садржи назив подносиоца изборне листе, назив изборне листе, редни број кандидата за одборника, као и име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта за сваког кандидата за одборника, име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона, адресу за пријем електронске поште и потпис лица које подноси изборну листу.

Ако изборну листу подноси коалиција, у изборној листи се за сваког кандидата за одборника наводи пун или скраћени назив политичке странке која га је кандидовала.

Након проглашења изборне листе, подносилац изборне листе не може да мења распоред кандидата на изборној листи.

Заступљеност полова на изборној листи

Члан 41.

На изборној листи мора бити најмање 40% припадника мање заступљеног пола, тако да међу сваких пет кандидата по редоследу на листи (првих пет места, других пет места и тако до краја) морају бити три припадника једног и два припадника другог пола.

Документација која се доставља уз изборну листу

Члан 42.

Приликом подношења изборне листе изборној комисији обавезно се доставља и следећа документација:

1) писмена сагласност сваког кандидата за одборника да прихвата кандидатуру, на обрасцу који прописује изборна комисија, а која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу пребивалишта;

2) исправа о прочитаној личној карти са микроконтролером (чипом), односно фотокопија личне карте без микроконтролера за сваког кандидата за одборника;

3) законом предвиђен број писмених изјава бирача да подржавају изборну листу на обрасцу који прописује изборна комисија које су оверене пре истека рока за подношење изборне листе и које садрже име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта за сваког бирача;

4) списак бирача који су потписали поднете изјаве да подржавају изборну листу у електронском облику на обрасцу који прописује изборна комисија, а који садржи презиме и име бирача, његов ЈМБГ и податке о оверитељу који је оверио потпис на изјави;

5) писмена сагласност носиоца листе да се у називу изборне листе употреби његово лично име, која садржи његово име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта ако изборна листа у свом називу садржи његово лично име и ако он није потписао други документ који се предаје уз изборну листу, а чије се потписивање сматра давањем сагласности да се његово лично име употреби у називу изборне листе;

3) 500 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 50.000 уписаних бирача;

4) 600 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 70.000 уписаних бирача;

5) 800 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 100.000 уписаних бирача;

6) 1.000 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има највише 500.000 уписаних бирача;

7) 3.000 бирача у јединици локалне самоуправе која на дан расписивања избора има више од 500.000 уписаних бирача.

Бирач може потписом подржати само једну изборну листу.

Ако подносилац изборне листе преда већи број важећих писмених изјава бирача да подржавају ту изборну листу од оног броја који му је потребан за проглашење изборне листе, изборна комисија узима у обзир само онај број потписа који је потребан за проглашење изборне листе и то по азбучном редоследу презимена бирача који су потписали изјаве да подржавају изборну листу.

За бираче чије писмене изјаве да подржавају изборну листу нису узете у обзир, сматра се да нису подржали ту изборну листу и њихове писмене изјаве да подржавају неку другу изборну листу могу се узети у обзир приликом одлучивања о другој изборној листи.

Збирна изборна листа

Члан 44.

Изборна комисија доноси одлуку којом утврђује збирну изборну листу и објављује је на веб-презентацији најкасније 15 дана пре дана гласања.

Збирна изборна листа садржи све изборне листе са личним именима свих кандидата за одборнике и подацима о години њиховог рођења и занимању.

Редослед изборних листа на збирној изборној листи утврђује се према редоследу којим су проглашене.

У јединици локалне самоуправе у којој је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, поред збирне изборне листе која се штампа на српском језику ћириличким писмом, израђује се и збирна изборна листа на језику и писму националне мањине истим обликом и величином слова.

Збирна изборна листа мора бити видно истакнута на бирачком месту за време гласања.

IV. ГЛАСАЊЕ И УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ИЗБОРА

Гласачки листић

Члан 45.

Гласачки листић садржи:

- 1) назив избора и датум гласања;
- 2) редни број који се ставља испред назива изборне листе;
- 3) називе изборних листа према редоследу утврђеном на збирној изборној листи, са именом и презименом првог кандидата са изборне листе;
- 4) напомену да се гласа само за једну изборну листу и то тако што се заокружи редни број испред назива те листе;
- 5) напомену да је гласање тајно, да се обавља иза паравана за гласање и да након што попуни гласачки листић, бирач треба да га пресавије тако да се не види како је попуњен и да га тако пресавијеног убаци у гласачку кутију;
- 6) отисак печата изборне комисије.

Број примерака записника о раду бирачког одбора

Члан 46.

Записник о раду бирачког одбора израђује се на прописаном обрасцу који се попуњава у шест примерака.

Први примерак записника о раду бирачког одбора доставља се изборној комисији, други се истиче на бирачком месту на јавни увид, док се преостала четири примерка записника о раду бирачког одбора уручују представницима изборних листа које су освојиле највећи број гласова на бирачком месту.

Примопредаја изборног материјала након затварања бирачког места

Члан 47.

Пошто утврди резултате гласања, бирачки одбор без одлагања, а најкасније у року од 12 часова од затварања бирачког места доставља изборној комисији први примерак записника о раду бирачког одбора, извод из бирачког списка, запечаћене коверте у којима се налазе контролни лист, не употребљени гласачки листићи, неважећи гласачки листићи и важећи гласачки листићи, као и други изборни материјал.

Изборни материјал предаје председник бирачког одбора или његов заменик.

Изборни материјал примају најмање два члана локалне изборне комисије који су именовани на предлог различитих предлагача.

Примопредаји изборног материјала могу да присуствују сви чланови бирачког одбора.

О чувању изборног материјала након завршетка локалних избора стара се општинска, односно градска управа.

Контрола записника о раду бирачког одбора

Члан 48.

Приликом примопредаје изборног материјала након завршетка гласања представници бирачког одбора и изборне комисије дужни су да изврше контролу записника о раду бирачког одбора, констатују евентуалне грешке у попуњавању записника и о томе сачине извештај.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора вршен увид у изборни материјал, у извештај о контроли записника о раду бирачког одбора уноси се чињенично стање утврђено увидом у изборни материјал.

У извештају о контроли записника о раду бирачког одбора констатује се да ли постоје примедбе чланова бирачког одбора и посматрача рада бирачког одбора.

Изборна комисија све записнике о раду бирачког одбора објављује на веб-презентацији, а ако је исправљена грешка у попуњавању записника о раду бирачког одбора, објављује се и решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Поступање са лаким грешкама

Члан 49.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје очигледне омашке у попуњавању тог записника (лаке грешке), изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Лаке грешке су:

- 1) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен или је погрешно забележен број бирача који су уписани у извод из бирачког списка;
- 2) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број бирача који је изашао на изборе, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;

3) ако је у записнику о раду бирачког одбора забележен број бирача који је изашао на изборе већи од броја уписаних бирача у извод из бирачког списка, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;

4) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен укупан број гласачких листића у гласачкој кутији, а остали резултати су логичко-рачунски исправни;

5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Поступање са тешким грешкама

Члан 50.

Ако у записнику о раду бирачког одбора постоје грубе логичко-рачунске грешке (тешке грешке), представници бирачког одбора и изборне комисије дужни су да приликом контроле записника о раду бирачког одбора изврше и увид у изборни материјал.

Изборна комисија на основу извештаја о контроли записника о раду бирачког одбора доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора, решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или решење којим поништава гласање на бирачком месту по службеној дужности.

Тешке грешке су нарочито:

1) ако је у записнику о раду бирачког одбора број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;

2) ако у записнику о раду бирачког одбора збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа није једнак броју важећих гласачких листића, а збир броја неважећих гласачких листића и броја важећих гласачких листића једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;

3) ако је у записнику о раду бирачког одбора збир броја неважећих гласачких листића и бројева гласова које је појединачно добила свака изборна листа већи од броја бирача који су уписани у извод из бирачког списка;

4) ако број важећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак збиру броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа, а збир броја неважећих гласачких листића и броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је броју гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;

5) ако у записнику о раду бирачког одбора није забележен број неважећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији;

6) ако број неважећих гласачких листића који је забележен у записнику о раду бирачког одбора није једнак разлици броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији и броја важећих гласачких листића, а збир броја гласова које је појединачно добила свака изборна листа једнак је или мањи од броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији.

Контрола записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова изборне комисије

Члан 51.

Члан и заменик члана изборне комисије има право да у року од 48 часова од завршетка гласања изврши увид у изборни материјал са сваког бирачког места и да провери да ли је гласао бирач који му достави своју адресу, ЈМБГ и писмену сагласност за ту проверу.

Захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку

Члан 52.

На захтев који се подноси у року од 48 часова од затварања бирачких места, изборна комисија одређује да се увидом у изборни материјал изврши контрола записника о раду бирачких одбора са највише 5% бирачких места.

Захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку могу поднети проглашена опозициона изборна листа (изборна листа чији подносилац нема одборнике у скупштини, односно изборна листа чији подносилац није део скупштинске већине) која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 2% гласова и проглашена опозициона мањинска изборна листа која је према прелиминарним резултатима избора освојила више од 1% гласова.

Ако је захтевана контрола записника о раду бирачких одбора по узорку за више од 5% бирачких места, контрола записника о раду бирачких одбора врши се на оним бирачким местима на којима је уписано највише бирача.

Против решења којим је одбијен или одбачен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац захтева може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Против решења којим је усвојен захтев за контролу записника о раду бирачког одбора по узорку подносилац проглашене изборне листе може поднети приговор изборној комисији у року од 48 часова од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Контрола записника о раду бирачког одбора по узорку

Члан 53.

О извршеној контроли записника о раду бирачких одбора изборна комисија сачињава извештај и објављује га на веб-презентацији.

Ако се на основу контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима, врши се контрола записника о раду бирачког одбора са још 5% бирачких места.

Ако се након додатне контроле записника о раду бирачких одбора у погледу броја гласова који је добила одређена изборна листа утврди да постоји

укупно одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на свим контролисаним бирачким местима, врши се контрола свих записника о раду бирачког одбора.

Контрола записника о раду бирачких одбора по узорку завршава се када изборна комисија усвоји извештај којим се констатује да на контролисаном узорку не постоји одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачких одбора веће од 10%, односно извештај о резултатима контроле свих бирачких места.

Правне последице контроле записника о раду бирачког одбора

Члан 54.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова изборне комисије, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да се не слажу садржина изборног материјала и записник о раду бирачког одбора, изборна комисија доноси решење о исправљању записника о раду бирачког одбора.

Ако је приликом контроле записника о раду бирачког одбора коју врше чланови и заменици чланова изборне комисије, као и приликом контроле записника о раду бирачког одбора по узорку констатовано да постоји неправилност која је разлог да се гласање на бирачком месту поништи по службеној дужности, изборна комисија доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту.

Ако постоји основана сумња да је велико неслагање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора последица свесне и намерне активности која је усмерена на то да се утврди неистинит резултат локалних избора, изборна комисија је дужна да против чланова бирачког одбора поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву.

Немогућност да се утврде резултати гласања на бирачком месту

Члан 55.

Изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања:

- 1) ако гласање на том бирачком месту није одржано или ако је прекинуто, а није настављено;
- 2) ако не добије записник о раду бирачког одбора;
- 3) ако достављени записник о раду бирачког одбора нису потписала најмање три члана бирачког одбора;
- 4) ако постоје грубе логичко-рачунске грешке у попуњавању записника о раду бирачког одбора које се нису могле отклонити ни након увида у целокупни изборни материјал са бирачког места.

Решење којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности

Члан 56.

Изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим поништава гласање на бирачком месту ако утврди:

- 1) да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су изашли на изборе;
- 2) да је бирачки одбор омогућио да гласа лице које није уписано у извод из бирачког списка;

3) да у гласачкој кутији нема контролног листа, односно да контролни лист није попуњен или да га није потписао први бирач и бар један члан бирачког одбора;

4) да је збир броја неупотребљених гласачких листића и броја гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја гласачких листића које је примио бирачки одбор.

Решење којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту објављује се на веб-презентацији.

Против решења којим се по службеној дужности поништава гласање на бирачком месту подносилац проглашене изборне листе и бирач који је уписан у извод из бирачког списка на том бирачком месту могу поднети приговор изборној комисији у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Приговор на гласање на бирачком месту

Члан 57.

Подносилац проглашене изборне листе има право да у року од 72 часа од затварања бирачког места поднесе приговор на гласање на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања.

Бирач може у року од 72 часа од затварања бирачког места поднети приговор на гласање на бирачком месту на којем је уписан у извод из бирачког списка ако га је бирачки одбор неосновано спречио да гласа или ако му је на бирачком месту повређено право на слободно и тајно гласање.

О приговору на гласање на бирачком месту одлучује изборна комисија, која је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора донесе решење по том приговору и објави га на веб-презентацији.

Понављање гласања

Члан 58.

Гласање на бирачком месту се понавља ако је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања или ако је гласање на том бирачком месту поништено.

Решење о спровођењу поновног гласања на бирачком месту изборна комисија доноси у року од три дана од дана када је на веб-презентацији објављено решење којим је констатовано да се на том бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решење којим је гласање на том бирачком месту поништено.

Ако је против решења којим је констатовано да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решења којим је гласање на бирачком месту поништено поднето правно средство, рок за доношење решења о спровођењу поновног гласања на том бирачком месту рачуна се од дана када је изборној комисији достављена одлука по правном средству.

Поновно гласање спроводи се у року од десет дана од дана доношења решења о спровођењу поновног гласања.

Укупан извештај о резултатима локалних избора

Члан 59.

Изборна комисија у року од 96 часова од затварања бирачких места доноси и објављује за сва бирачка места укупан извештај о резултатима локалних избора који садржи: број бирача уписаних у бирачки списак, број бирача који је изашао на изборе, број бирача који су гласали, број неважећих гласачких листића, број важећих гласачких листића, број гласова који је добила свака изборна листа и број мандата који је добила свака изборна листа.

Број бирача који су гласали утврђује се на основу броја гласачких листића који се налазе у гласачким кутијама.

Ако је поднето правно средство због неправилности током спровођења гласања на бирачком месту и ако је поднето правно средство против решења којим се констатује да се на бирачком месту не могу утврдити резултати гласања, односно решења којим се поништава гласање на бирачком месту, рок за доношење и објављивање укупног извештаја о резултатима локалних избора рачуна се од дана када су изборној комисији достављене одлуке о свим поднетим правним средствима.

Ако се на појединим бирачким местима спроводи поновно гласање, рок за доношење и објављивање укупног извештаја о резултатима локалних избора рачуна се од затварања бирачког места на којем је најкасније поновљено гласање односно од дана када су локалној изборној комисији достављене одлуке о свим евентуално поднетим правним средствима у вези са поновним гласањем.

Ако је поднет захтев да се изврши контрола записника о раду бирачког одбора по узорку, рок за доношење и објављивање укупног извештаја о резултатима локалних избора рачуна се од завршетка контроле записника о раду бирачког одбора.

Против укупног извештаја о резултатима локалних избора подносилац проглашене изборне листе и бирач могу поднети приговор изборној комисији у року од 72 часа од објављивања укупног извештаја на веб-презентацији.

Објављивање укупног извештаја о резултатима локалних избора

Члан 60.

Изборна комисија на веб-презентацији објављује укупан извештај о резултатима локалних избора и резултате гласања за свако бирачко место.

Укупан извештај о резултатима избора објављује се на начин на који се објављују прописи јединице локалне самоуправе.

Непосредно по завршетку избора, изборна комисија доставља министарству које је надлежно за локалну самоуправу укупан извештај о резултатима локалних избора.

V. РАСПОДЕЛА, ДОДЕЉИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК МАНДАТА

Изборни цензус

Члан 61.

У расподелу мандата могу учествовати само изборне листе које су добиле најмање 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Ако ниједна изборна листа није добила 3% гласова од броја бирача који су гласали, онда све изборне листе које су добиле гласове могу учествовати у расподелу мандата.

Систем највећег количника

Члан 62.

Мандати се расподељују тако што се укупан број гласова који је добила изборна листа која учествује у расподелу мандата подели сваким бројем од један до броја одборника који има скупштина.

Добијени количници разврставају се по величини тако да изборној листи припада онолико мандата колико има својих количника међу највећим количницима свих изборних листа које учествују у расподелу.

Број највећих количника је број одборника који има скупштина.

Ако две или више изборних листа добију количнике исте вредности на основу којих се расподељује мандат, предност има изборна листа која је добила већи број гласова.

Ако одређеној изборној листи припада више мандата него што има кандидата за одборнике, мандат који се не додели тој изборној листи додељује се изборној листи којој припада следећи највећи количник за који није додељен мандат.

Изборној листи која је прешла изборни цензус, а по систему највећег количника јој не припадне мандат додељује се један мандат на рачун изборне

листе којој припада последњи количник на основу којег се добија мандат, а која није изборна листа националне мањине и која је добила више од једног мандата.

Додељивање мандата

Члан 63.

Изборна комисија у року од седам дана од дана објављивања укупног извештаја о резултатима локалних избора решењем додељује мандате кандидатима за одборнике по њиховом редоследу на изборној листи, почев од првог кандидата са изборне листе и издаје уверења о избору за одборника.

Потврђивање мандата

Члан 64.

Мандат одборника почиње да тече оног дана када је потврђен.

О потврђивању мандата одборника одлучује скупштина на конститутивној седници.

Сазивање конститутивне седнице скупштине

Члан 65.

Конститутивну седницу скупштине сазива председник скупштине из претходног сазива у року од десет дана од дана објављивања решења о додели мандата на веб-презентацији, тако да се та седница одржи најкасније 30 дана од дана објављивања решења о додели мандата на веб-презентацији.

Одлучивање на конститутивној седници

Члан 66.

Конститутивној седници скупштине председава најстарији кандидат за одборника којем је додељен мандат.

Ако најстарији кандидат за одборника којем је додељен мандат не може или неће да председава, конститутивној седници скупштине председава најстарији присутни кандидат за одборника којем је додељен мандат.

О потврђивању мандата одборника, на основу извештаја верификационог одбора, скупштина одлучује јавним гласањем.

У гласању могу учествовати кандидати за одборнике којима је додељен мандат и који имају уверење изборне комисије да су изабрани.

Против одлуке скупштине донете у вези са потврђивањем мандата одборника на конститутивној седници подносилац проглашене изборне листе која је освојила мандате може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од дана доношења одлуке.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од два дана од дана пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд доноси одлуку по жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Престанак мандата

Члан 67.

Пре истека времена на које је изабран одборнику престаје мандат:

- 1) када скупштина на конститутивној седници потврди мандате одборника из наредног сазива;
- 2) ако умре;
- 3) ако је правноснажном судском одлуком потпуно лишен пословне способности, односно ако је правноснажном судском одлуком којом је

делимично лишен пословне способности утврђено да је неспособан да врши изборно право;

4) ако је изгубио држављанство Републике Србије;

5) ако му престане пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе;

6) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на казну затвора у трајању од најмање шест месеци;

7) доношењем одлуке о распуштању скупштине;

8) ако је преузео функцију која је по Уставу и закону неспојива с функцијом одборника;

9) ако поднесе оставку.

Одборнику мандат престаје када наступи случај који представља разлог за престанак мандата.

Оставка одборника

Члан 68.

Оставка одборника подноси се у писменој форми, а потпис подносиоца мора бити оверен у складу са законом којим се уређује оверавање потписа.

Оставка се лично подноси скупштини у року од три дана од дана овере потписа подносиоца.

Оставка је пуноважна само ако је потпис одборника оверен након што му је потврђен мандат.

Одборник може поднети оставку и усмено на седници скупштине.

Оставка се не може опозвати.

Одборнику мандат престаје оног дана када поднесе оставку.

Констатовање да је одборнику престао мандат

Члан 69.

Скупштина доноси одлуку којом констатује да је одборнику престао мандат одмах након што прими обавештење о разлозима за престанак његовог мандата, на седници која је у току, односно на првој наредној седници.

Одлука којом се констатује да је одборнику престао мандат објављује се на веб-презентацији.

Жалба против одлуке о престанку мандата одборника

Члан 70.

Против одлуке скупштине којом се констатује да је одборнику престао мандат одборник којем је констатован престанак мандата може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од дана доношења те одлуке.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од два дана од дана пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд доноси одлуку по жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Правно средство када скупштина не донесе одлуку да је одборнику престао мандат

Члан 71.

Ако скупштина одлуку којом констатује да је одборнику престао мандат не донесе у року који је предвиђен овим законом, подносилац изборне листе са које је тај одборник изабран или тај одборник могу захтевати да скупштина

донесе одлуку којом констатује да је том одборнику престао мандат у року од три дана од дана када прими њихов захтев.

Ако скупштина ни по захтеву не донесе одлуку којом констатује да је одборнику престао мандат, подносилац захтева да се таква одлука донесе може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од дана када је истекао рок за доношење те одлуке по захтеву.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од два дана од дана пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд доноси одлуку по жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Попуњавање упражњеног одборничког места

Члан 72.

Мандат који престане одборнику пре него што истекне време на које је изабран изборна комисија решењем додељује првом наредном кандидату са исте изборне листе којем није био додељен мандат одборника у року од два дана од дана када је констатовано да је престао мандат.

Ако на изборној листи нема кандидата којима није додељен мандат, упражњено одборничко место се попуњава тако што се мандат додељује првом кандидату с друге изборне листе која има следећи највећи количник за који није био додељен мандат одборника.

Мандат новог одборника почиње да тече од дана када му је скупштина потврдила мандат.

Мандат новог одборника може трајати најдуже до истека времена на које је изабран одборник коме је престао мандат.

Против одлуке скупштине донете у вези са потврђивањем мандата новог одборника подносилац проглашене изборне листе која је освојила мандате, одборник и кандидат за одборника на изборној листи са које је изабран нови одборник могу поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од седам дана од дана доношења одлуке.

Жалба се подноси преко скупштине, која је дужна да у року од два дана од дана пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд доноси одлуку по жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Попуњавање упражњеног одборничког места са коалиционе изборне листе

Члан 73.

Мандат који одборнику предложеном на коалиционој изборној листи престане пре истека времена на које је изабран додељује се првом следећем кандидату исте политичке странке на тој изборној листи којем није био додељен мандат одборника.

Ако на изборној листи нема кандидата исте политичке странке којем није додељен мандат, упражњено одборничко место се попуњава тако што се мандат додељује првом следећем кандидату са изборне листе којем није био додељен мандат ако коалиционим споразумом није предвиђено да се у таквом случају мандат додељује првом следећем кандидату одређене политичке странке којем није био додељен мандат одборника.

Поновно додељивање мандата одборнику

Члан 74.

Одборник којем је мандат престао пошто је изабран на функцију градоначелника, заменика градоначелника или члана градског већа, односно председника општине, заменика председника општине или члана општинског већа може по престанку те функције поднети захтев да му се поново додели мандат у истом сазиву скупштине ако постоји упражњено одборничко место које припада његовој изборној листи.

VI. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ИЗБОРНЕ ЛИСТЕ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Изборна листа националне мањине

Члан 75.

Изборном листом националне мањине у смислу овог закона сматра се она изборна листа за коју је изборна комисија утврдила да је основни циљ њеног подношења представљање и заступање интереса националне мањине, као и заштита и побољшање права припадника националне мањине, у складу са међународним правним стандардима.

Изборна комисија посебним решењем утврђује да изборна листа има положај изборне листе националне мањине у смислу овог закона истовремено када је проглашава, а на предлог подносиоца изборне листе који мора бити поднет заједно са изборном листом.

Изборна комисија може да затражи мишљење надлежног националног савета националне мањине о томе да ли одређена изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине.

Подносилац изборне листе националне мањине може бити само политичка странка националне мањине или коалиција коју чине искључиво политичке странке националних мањина.

Изборна листа може имати положај изборне листе националне мањине у смислу одредаба овог закона којима се уређује број потписаних изјава бирача који подржавају изборну листу и начин расподеле мандата само ако према подацима последњег пописа становништва на територији јединице локалне самоуправе живе припадници националне мањине које та изборна листа представља и ако је проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на територији јединице локалне самоуправе мањи од 50%.

Забрана да се изигра закон

Члан 76.

Изборна комисија решењем одбија предлог да се одређеној изборној листи утврди да има положај изборне листе националне мањине ако је носилац листе или кандидат за одборника на изборној листи лице за које је општепознато да је члан друге политичке странке која није политичка странка националне мањине или ако се утврде друге околности које несумњиво указују на намеру да се изигра закон.

Положај изборне листе националне мањине приликом кандидовања

Члан 77.

Изборна комисија може прогласити изборну листу националне мањине ако подносилац изборне листе достави број потписаних и оверених изјава бирача да подржавају изборну листу који је двоструко мањи од броја који се тражи по општим правилима овог закона.

Положај изборне листе националне мањине приликом расподеле мандата

Члан 78.

Изборна листа националне мањине учествује у расподели мандата и онда када добије мање од 3% гласова од броја бирача који су гласали.

Када се расподељују мандати применом система највећег количника, количници изборних листа националних мањина које су освојиле мање од 3% гласова увећавају се за 35%.

VI. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА

Правна средства у спровођењу локалних избора

Члан 79.

Правна средства у спровођењу локалних избора су приговор и жалба.

Општа правила о праву на приговор

Члан 80.

Подносилац проглашене изборне листе има право да поднесе приговор против донете одлуке, предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу локалних избора ако овим законом није прописано другачије.

Подносилац изборне листе, политичка странка, одборничка група, кандидат за одборника, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или подносиоца изборне листе могу поднети приговор када је то прописано овим законом.

Садржина приговора

Члан 81.

Приговор мора да буде разумљив и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито:

- 1) означаење да се приговор подноси изборној комисији;
- 2) име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште подносиоца приговора ако је подносилац приговора физичко лице;

3) назив и седиште подносиоца приговора и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца приговора ако је подносилац приговора правно лице;

4) назив проглашене изборне листе, назив подносиоца проглашене изборне листе и име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште лица које је овлашћено да заступа подносиоца проглашене изборне листе ако приговор подноси подносилац проглашене изборне листе;

5) потпис подносиоца приговора;

6) предмет приговора, а нарочито тачан назив одлуке уз означавање доносиоца, датума доношења и броја под којим је заведена одлука ако се приговором оспорава одлука, односно тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео ако се приговором оспорава радња у изборном поступку;

7) чињенице на којима се заснива приговор;

8) доказе.

Ако је приговор неразумљив или непотпун, изборна комисија доноси решење којим га одбацује.

Рок за подношење приговора

Члан 82.

Приговор се може поднети у року од 72 часа од објављивања одлуке, односно предузимања радње коју подносилац сматра неправилном, ако другачије није одређено овим законом.

Приговор због тога што није донета одлука, односно предузета радња у року који је прописан законом или подзаконским актом Републичке изборне комисије може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је одлука требало да буде донета, односно у којем је радња требало да буде предузета, ако другачије није одређено овим законом.

Надлежност за одлучивање по приговору

Члан 83.

О приговору одлучује изборна комисија.

Изборна комисија је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора донесе и објави решење о приговору.

Приговор и решење о приговору изборна комисија објављује на веб-презентацији.

Одлуке изборне комисије по приговору

Члан 84.

Ако изборна комисија усвоји приговор поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднет приговор треба поништити, изборна комисија може донети другу одлуку уместо поништене.

Жалба против решења изборне комисије којим је одлучено по приговору

Члан 85.

Против решења изборне комисије којим је одбачен или одбијен приговор подносилац приговора може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији.

Жалба због тога што у прописаном року није донета одлука о приговору може се поднети у року од 72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о приговору.

Против решења изборне комисије којим је усвојен приговор подносилац проглашене изборне листе, подносилац изборне листе, политичка странка,

одборничка група, кандидат за одборника, бирач и лице чије је име у називу изборне листе или у називу подносиоца изборне листе могу поднети жалбу вишем суду у року од 72 часа од објављивања тог решења на веб-презентацији ако им је тиме што је усвојен приговор непосредно повређен правни интерес.

Поступање по жалби

Члан 86.

Изборна комисија дужна је да у року од 24 часа од пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета.

Виши суд доноси одлуку по жалби у року од 72 часа од пријема жалбе са списима.

Одлуку донету у поступку по жалби виши суд доставља подносиоцу жалбе преко изборне комисије.

Одлуке вишег суда по жалби

Члан 87.

Ако виши суд усвоји жалбу, он поништава одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднета жалба треба поништити, виши суд може мериторно одлучити по приговору ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.

Одлука вишег суда којом је мериторно одлучено по приговору у свему замењује поништену одлуку.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети ванредна правна средства предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Ако виши суд усвоји жалбу и поништи одлуку донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора, одговарајућа одлука биће донета, односно одговарајућа радња се предузима најкасније за десет дана од дана када је изборна комисија примила одлуку вишег суда.

Објављивање правних средстава и одлука по правним средствима

Члан 88.

Изборна комисија на веб-презентацији објављује сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима.

VIII. ИСТОВРЕМЕНО ОДРЖАВАЊЕ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА И РЕПУБЛИЧКИХ ИЗБОРА

Координирано спровођење избора

Члан 89.

Ако се локални избори одржавају истог дана када и избори за председника Републике и/или избори за народне посланике (у даљем тексту: републички избори), гласа се на истим бирачким местима, а гласање спроводе исти бирачки одбори.

Изборни материјал

Члан 90.

Гласачки листићи, као и контролни листови за локалне изборе и за републичке изборе не могу бити исте боје.

За свако бирачко место обезбеђују се засебни изводи из бирачког списка и засебне гласачке кутије за локалне изборе и за републичке изборе.

За свако бирачко место обезбеђују се засебне вреће за паковање изборног материјала за локалне изборе и за републичке изборе које морају бити различите боје.

Бирачки одбор у сталном саставу

Члан 91.

Гласање на локалним изборима који се одржавају истог дана када и републички избори спроводе бирачки одбори у сталном саставу који су образовани у складу са законом којим се уређује избор народних посланика.

У национално мешовитој јединици локалне самоуправе, у смислу закона којим се уређује локална самоуправа, гласање на локалним изборима и на републичким изборима који се одржавају истог дана спроводе бирачки одбори који у сталном саставу имају председника, три члана и њихове заменике.

Председник бирачког одбора, два члана и три заменика члана именују се на предлог посланичких група у Народној скупштини тако да број председника, чланова и заменика чланова у сталном саставу свих бирачких одбора на територији јединице локалне самоуправе који припада посланичкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у Народној скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу.

Заменик председника бирачког одбора и један члан бирачког одбора именују се на предлог одборничких група у скупштини тако да број заменика председника и чланова у сталном саставу свих бирачких одбора на територији јединице локалне самоуправе који припада одборничкој групи мора да буде сразмеран њеној заступљености у скупштини на дан када је одлука о расписивању локалних избора ступила на снагу.

Органи за спровођење избора у проширеном саставу

Члан 92.

Подносилац проглашене изборне листе за локалне изборе и предлагач кандидата на републичким изборима има право да предложи члана и заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу.

Ако је иста политичка странка, коалиција, односно иста група грађана предлагач кандидата на републичким изборима и подносилац проглашене изборне листе за избор одборника, она у органе за спровођење избора у проширеном саставу може предложити само једног члана и једног заменика члана.

Оцена истоветности коалиција, односно група грађана

Члан 93.

Истоветност коалиција, односно група грађана у смислу предлагања члана и заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу не цени се према називу коалиције, односно групе грађана, већ према потписницима коалиционог споразума, односно споразума о образовању групе грађана.

Коалиција која је предлагач кандидата за републичке изборе и коалиција која је подносилац проглашене изборне листе за избор одборника сматрају се истом коалицијом ако је и једну и другу образовало више од половине истих политичких странака.

Група грађана која је предлагач кандидата за републичке изборе и група грађана која је подносилац проглашене изборне листе за избор одборника сматрају се истом групом грађана ако је и једну и другу образовало више од половине истих бирача.

Поступање када политичка странка на једним изборима учествује самостално, а на другим у коалицији

Члан 94.

Ако две или више политичких странака на републичким изборима учествују самостално, а на локалним изборима у коалицији, свака од њих има право да предложи по једног члана и једног заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу.

Ако две или више политичких странака на републичким изборима учествују у коалицији, а на локалним изборима учествују самостално, њима заједно припада право да предложи једног члана и једног заменика члана у органе за спровођење избора у проширеном саставу.

Положај чланова органа за спровођење избора у проширеном саставу

Члан 95.

Члан органа за спровођење избора у проширеном саставу који је именован на предлог политичке странке, коалиције, односно групе грађана која учествује на једним изборима може гласати само за оне одлуке органа за спровођење избора које су заједничке за оба изборна поступка (нпр. одређивање бирачких места, образовање бирачког одбора у сталном саставу) и које се односе само на онај изборни поступак у којем његов предлагач учествује.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за образовање изборне комисије

Члан 96.

Скупштина образује изборну комисију у складу са овим законом у року од седам дана од његовог ступања на снагу.

Привремено задржавање надлежности Управног суда

Члан 97.

Управни суд је надлежан да одлучује по жалби против решења изборне комисије којим је одлучено по приговору поднетом против донете одлуке, предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу локалних избора који буду расписани у року од једне године од дана када је овај закон ступио на снагу.

Управни суд је надлежан да одлучује по жалби на одлуку о именовану чланова и заменика чланова изборне комисије у сталном саставу, по жалби против одлуке донете у вези са потврђивањем мандата одборника, по жалби на одлуку којом је констатовано да је престао мандат одборника, као и по жалби због тога што није донета одлука о престанку мандата одборника ако су те жалбе поднете у року од годину дана од дана када је овај закон ступио на снагу.

Привремено увећање броја чланова и заменика чланова органа за спровођење избора у сталном саставу

Члан 98.

Прве локалне изборе који буду расписани након ступања на снагу овог закона спроводе изборне комисије у чији стални састав, осим чланова и заменика чланова који се именују по општим правилима овог закона, улази још по један члан и заменик члана које именује Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине, а мандат им траје док уккупан извештај о резултатима локалних избора не постане коначан.

У спровођењу првих локалних избора који буду расписани након ступања на снагу овог закона учествују бирачки одбори у чији стални састав осим чланова и заменика чланова који се именују по општим правилима овог закона, улази још по један члан и заменик члана које именује Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине.

Пропис који престаје да важи

Члан 99.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о локалним изборима („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 34/10 – УС, 54/11, 12/20, 16/20 – аутентично тумачење и 68/20).

Ступање на снагу

Члан 100.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ЗАКОН

о заштити права на суђење у разумном року

"Службени гласник РС", број 40 од 7. маја 2015. године

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет и сврха закона

Члан 1.

Овим законом уређује се заштита права на суђење у разумном року.

Сврха овог закона јесте да пружи судску заштиту права на суђење у разумном року и тиме предупреди настајање повреда права на суђење у разумном року.

Судска заштита права на суђење у разумном року укључује и истрагу коју у кривичном поступку спроводи јавни тужилац.

Имаоци права на суђење у разумном року

Члан 2.

Право на суђење у разумном року има свака странка у судском поступку, што укључује и извршни поступак, сваки учесник по закону којим се уређује ванпарнични поступак, а оштећени у кривичном поступку, приватни тужилац и оштећени као тужилац само ако су истакли имовинско-правни захтев (у даљем тексту: странка).

Јавни тужилац као странка у кривичном поступку нема право на суђење у разумном року.

Правна средства којима се штити право на суђење у разумном року

Члан 3.

Правна средства којима се штити право на суђење у разумном року јесу:

- 1) приговор ради убрзавања поступка (у даљем тексту: приговор);
- 2) жалба;
- 3) захтев за правично задовољење.

Странка не плаћа судску таксу у поступцима у којима се штити право на суђење у разумном року. Они су хитни и имају првенство у одлучивању.

Мерила за оцену трајања суђења у разумном року

Члан 4.

При одлучивању о правним средствима којима се штити право на суђење у разумном року уважавају се све околности предмета суђења, пре свега сложеност чињеничних и правних питања, целокупно трајање поступка и поступање суда, јавног тужилаштва или другог државног органа, природа и врста предмета суђења или истраге, значај предмета суђења или истраге по странку, понашање странака током поступка, посебно поштовање процесних права и обавеза, затим поштовање редоследа решавања предмета и законски рокови за заказивање рочишта и главног претреса и израду одлука.

II. ПРИГОВОР И ЖАЛБА

1. Заједничка правила

Члан 5.

Приговор и жалба могу да се поднесу док се поступак не оконча.

Решење о приговору и жалби не сме да утиче на чињенична и правна питања која су предмет суђења или истраге.

Решење којим се усвајају или одбијају приговор и жалба мора бити подробно образложено.

2. Приговор и садржина приговора

Члан 6.

Поступак у коме се штити право на суђење у разумном року почиње подношењем приговора.

Приговор садржи следеће обавезне елементе:

- 1) лично или пословно име странке и њено пребивалиште, боравиште или седиште;
- 2) лично или пословно име заступника или пуномоћника странке и његово пребивалиште, боравиште или седиште;
- 3) назив суда који води поступак или пред којим се води поступак, као и назив јавног тужилаштва које спроводи истрагу;
- 4) пословни број судског предмета или предмета јавног тужилаштва;
- 5) време трајања поступка, укључујући и време трајања истраге коју спроводи јавни тужилац;
- 6) податке о предмету суђења који указују на то да суд непотребно касни с одлучивањем;
- 7) податке о предмету истраге који указују на то да јавни тужилац одговлачи спровођење истраге;
- 8) својеручни потпис странке или заступника или пуномоћника странке.

Подношење приговора и подстицај по приговору

Члан 7.

Странка подноси приговор суду који води поступак или суду пред којим се води поступак ако сматра да је јавни тужилац повредио њено право.

Поступак по приговору води председник суда, који и одлучује о приговору. Годишњим распоредом послова он може одредити једног судију или више судија да поред њега воде поступак и одлучују о приговорима.

Усмена расправа се не одржава, а на остала питања сходно се примењује закон којим се уређује ванпарнични поступак.

Председник суда дужан је да одлучи о приговору у року од два месеца од дана пријема приговора.

Одлучивање о приговору без испитног поступка

Члан 8.

Председник суда решењем одбацује или одбија приговор без испитног поступка, или води испитни поступак.

Приговор се одбацује ако одсуство неког обавезног елемента приговора онемогућава да се по њему поступа, затим ако је приговор поднело неовлашћено лице или ако је преурањен. Против решења о одбацивању приговора није дозвољена жалба.

Приговор се одбија без испитног поступка ако је, с обзиром на трајање поступка које је наведено у приговору, очигледно неоснован.

Испитни поступак

Члан 9.

Испитни поступак почиње тиме што председник суда захтева од судије, или председника већа (у даљем тексту: судија), или од јавног тужиоца, да му достави извештај у року од 15 дана или у краћем року, ако је реч о поступку у коме је посебним законом одређено хитно поступање.

Извештај садржи изјашњење о развоју поступка у времену и предлог рока у коме поступак може да се оконча.

Председник суда може захтевати да му се доставе списи предмета ако, с обзиром на садржину приговора, сматра да их треба проучити.

Одлучивање о приговору после исцрпне истраје

Члан 10.

Председник суда проучава извештај и списе предмета и примењује мерила за оцену трајања суђења у разумном року (члан 4).

После тога, решењем приговор одбија или га усваја и утврђује повреду права на суђење у разумном року.

Судија и јавни тужилац немају право на жалбу против решења којим се приговор усваја.

Налози судији

Члан 11.

У решењу којим се приговор усваја и утврђује повреда права на суђење у разумном року председник суда указује судији или јавном тужиоцу на разлоге због којих је повређено право странке и налаже судији процесне радње које делотворно убрзавају поступак.

Истим решењем председник суда одређује и рок у коме је судија дужан да предузме наложене процесне радње, а који не може бити краћи од 15 дана, нити дужи од четири месеца, и примерен рок у коме га судија извештава о предузетим радњама.

У зависности од околности, а посебно ако је поступак хитан, председник суда може одредити првенство у одлучивању, затим одузети предмет судији и доделити га другом, ако је право странке повређено због преоптерећености или дужег одсуства судије.

Налози јавном тужиоцу који сироводи истрају

Члан 12.

Председник суда доставља непосредно вишем јавном тужиоцу и странци извештај јавног тужиоца и решење којим је приговор усвојен и утврђено да је јавни тужилац повредио право на суђење у разумном року.

Непосредно виши јавни тужилац дужан је да у року од осам дана од дана пријема решења донесе обавезно упутство којим јавном тужиоцу налаже процесне радње које делотворно убрзавају поступак. У обавезном упутству он одређује и рок у коме је јавни тужилац дужан да предузме наложене процесне радње, а који не може бити краћи од 15 дана, нити дужи од четири месеца, и примерен рок у коме га јавни тужилац извештава о предузетим радњама.

Обавезно упутство доставља се и председнику суда и странци.

Право на нови приговор

Члан 13.

Странка чији је приговор одбијен, а која није поднела жалбу, може да поднесе нови приговор када истекну четири месеца од дана пријема решења о одбијању приговора, странка чији је приговор одбијен, а која је поднела жалбу која је одбијена када истекну четири месеца од дана пријема решења о одбијању жалбе, а странка чији је приговор усвојен, а која није поднела жалбу – када истекне пет месеци од дана пријема решења о усвајању приговора.

Странка чија је жалба усвојена, и странка чији је приговор усвојен, а жалба одбијена, могу да поднесу нови приговор одмах после истека рока у коме је судија или јавни тужилац био дужан да предузме делотворне процесне радње.

Ограничења права на подношење новог приговора не важе у поступку у коме су предложени или одређени притвор или привремена мера, у извршном поступку и у поступку против малолетника.

Странка чији су приговор или жалба одбачени може одмах поднети нови приговор.

3. Жалба и разлози за жалбу

Члан 14.

Странка има право на жалбу ако је њен приговор одбијен или ако председник суда о њему не одлучи у року од два месеца од дана пријема приговора.

Жалба може да се поднесе и ако је приговор усвојен, али непосредно виши јавни тужилац није донео обавезно упутство у року од осам дана од дана пријема решења председника суда, затим ако председник суда или непосредно виши јавни тужилац није наложио судији или јавном тужиоцу процесне радње које делотворно убрзавају поступак, или ако судија или јавни тужилац није предузео наложене процесне радње у року који му је одређен.

Поред осталог, жалба садржи исте обавезне елементе као приговор.

Рок за жалбу

Члан 15.

Ако председник суда није одлучио о приговору, жалба се подноси у року од осам дана од дана када је истекао рок од два месеца од дана пријема приговора.

Ако је приговор одбијен, жалба се подноси у року од осам дана од дана када је странка примила решење о одбијању приговора.

Ако је приговор усвојен, а странка има право на жалбу (члан 14. став 2), жалба се подноси у року од осам дана:

1) од дана истека рока у коме је непосредно виши јавни тужилац био дужан да донесе обавезно упутство – ако се жалба подноси зато што непосредно виши јавни тужилац није донео обавезно упутство;

2) од дана када је странка примила решење – ако се жалба подноси зато што председник суда није судији наложио процесне радње које делотворно убрзавају поступак;

3) од дана када је странка примила обавезно упутство – ако се жалба подноси зато што непосредно виши јавни тужилац није наложио јавном тужиоцу процесне радње које делотворно убрзавају поступак;

4) од дана истека рока у коме је судија или јавни тужилац био дужан да предузме наложене процесне радње – ако се жалба подноси зато што судија или јавни тужилац није предузео наложене процесне радње у року који му је одређен.

Надлежност за одлучивање о жалби

Члан 16.

Жалба се подноси председнику суда који је одлучивао о приговору.

Он одмах доставља председнику непосредно вишег суда жалбу и списе предмета. Председник непосредно вишег суда води поступак по жалби и одлучује о њој.

Ако поступак у коме странка сматра да је повређено њено право на суђење у разумном року води Врховни касациони суд, поступак по жалби води и о жалби одлучује веће од три судије Врховног касационог суда.

Председник непосредно вишег суда може годишњим распоредом послова одредити једног судију или више судија да поред њега воде поступак и одлучују о жалбама.

Одлучивање о жалби без испитивног поступка

Члан 17.

Председник непосредно вишег суда решењем одбацује или одбија жалбу без испитног поступка, или води испитни поступак.

Жалба се одбацује ако је непотпуна, ако ју је поднело неовлашћено лице, ако је преурањена, неблагоприятна, ако се лице одрекло права на жалбу или ако је повукло жалбу, или нема правни интерес за њу. Жалба је непотпуна ако није потписана или ако из њене садржине не може да се утврди које решење се побија.

Против решења о одбацивању жалбе није дозвољена жалба.

Жалба се одбија без испитног поступка ако је, с обзиром на трајање поступка које је наведено у жалби, очигледно неоснована.

Одлучивање о жалби после испитног поступка

Члан 18.

Председник непосредно вишег суда разматра списе предмета и примењује мерила за оцену трајања суђења у разумном року (члан 4).

После тога, решењем одбија жалбу и потврђује првостепено решење, усваја жалбу и преиначава првостепено решење, усваја жалбу и одлучује о приговору, или усваја жалбу и доставља је надлежном јавном тужиоцу (члан 19).

Председник непосредно вишег суда може, у зависности од околности, а посебно ако је поступак хитан, одредити првенство у одлучивању, затим наложити председнику суда коме је поднесен приговор да одузме предмет судији и додели га другом, ако је право странке повређено због преоптерећености или дужег одсуства судије.

Ако је жалба поднета зато што председник суда није одлучио о приговору, при доношењу решења којим одлучује о приговору председник непосредно вишег суда има иста права и обавезе као председник суда коме је поднет приговор (чл. 8–11).

Налози јавном тужиоцу који сироводи испирају

Члан 19.

Председник непосредно вишег суда који преиначи првостепено решење о одбијању приговора поднетог зато што странка сматра да је њено право повредио јавни тужилац, и утврди повреду, доставља своје решење непосредно вишем јавном тужиоцу од оног јавног тужиоца коме се доставља решење председника суда о усвајању приговора (члан 12. став 1).

Истом јавном тужиоцу председник непосредно вишег суда доставља жалбу и решење о усвајању жалбе зато што председник суда није о приговору одлу-

чио у року од два месеца од пријема приговора, или зато што јавни тужилац није донео обавезно упутство, или зато што непосредно виши јавни тужилац није јавном тужиоцу наложио процесне радње које делотворно убрзавају поступак, или зато што јавни тужилац није предузео наложене процесне радње у року који му је одређен.

Јавни тужилац коме је председник непосредно вишег суда доставио своје решење има иста права и обавезе као јавни тужилац коме је председник суда доставио решење о усвајању приговора (члан 12. став 2).

Остала правила о поступку по жалби и рок за одлучивање по жалби

Члан 20.

Жалба се не доставља на одговор, а усмена расправа се не одржава.

На остала питања сходно се примењује закон којим се уређује ванпарнични поступак.

Председник непосредно вишег суда дужан је да одлучи о жалби у року од 30 дана од дана пријема жалбе.

Надлежни јавни тужилац (члан 19) дужан је да донесе обавезно упутство у року од осам дана од дана када му је председник непосредно вишег суда доставио решење о преиначењу или решење којим се жалба усваја.

Искључење жалбе

Члан 21.

Против решења председника непосредно вишег суда о жалби није дозвољена жалба.

III. ЗАХТЕВ ЗА ПРАВИЧНО ЗАДОВОЉЕЊЕ

1. Стицање права на правично задовољење

Члан 22.

Право на правично задовољење има странка чији је приговор усвојен, а која није поднела жалбу, затим странка чија је жалба одбијена уз потврђивање првостепеног решења о усвајању приговора и странка чија је жалба усвојена.

Странка чији је приговор усвојен, а која није поднела жалбу и странка чија је жалба одбијена уз потврђивање првостепеног решења о усвајању приговора стиче право на правично задовољење када истекне рок у коме је судија или јавни тужилац био дужан да предузме наложене процесне радње, а странка чија је жалба усвојена – када прими решење о усвајању жалбе.

2. Врсте правичног задовољења

Члан 23.

Врсте правичног задовољења јесу:

1) право на исплату новчаног обештећења за неимовинску штету која је странци изазвана повредом права на суђење у разумном року (у даљем тексту: новчано обештећење);

2) право на објављивање писмене изјаве Државног правобранилаштва (у даљем тексту: Правобранилаштво) којом се утврђује да је странци било повређено право на суђење у разумном року;

3) право на објављивање пресуде којом се утврђује да је странци било повређено право на суђење у разумном року.

Одговорност Републике Србије за неимовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна.

При одлучивању о правичном задовољењу, Правобранилаштво и судови везани су решењима председника судова којима је утврђена повреда права странке на суђење у разумном року.

3. Покушај поравнања с Правобранилаштвом и могућност подношења предлога за поравнање

Члан 24.

Странка може да поднесе Правобранилаштву предлог за поравнање у року од шест месеци од дана када је стекла право на правично задовољење.

У предлогу за поравнање странка наводи да ли тражи исплату новчаног обештећења или издавање и објављивање писмене изјаве Правобранилаштва којом се утврђује да је било повређено њено право на суђење у разумном року, или и једно и друго.

Правобранилаштво покушава да постигне споразум са странком у року од два месеца од дана пријема предлога за поравнање. Ако споразум буде постигнут, оно закључује са странком вансудско поравнање које представља извршну исправу.

Правобранилаштво је дужно да се у поступку поравнања креће у висини новчаног обештећења одређеног овим законом (члан 30. став 1).

Странка је слободна да у свако доба писмено одустане од покушаја поравнања.

4. Објављивање писмене изјаве Правобранилаштва којом се утврђује да је странци било повређено право

Члан 25.

Правобранилаштво може, после процене да ли је правично задовољење за неимовинску штету могуће и ако се само објави писмена изјава којом се утврђује да је странци било повређено право на суђење у разумном року, предложити странци да јој, уместо исплате новчаног обештећења, изда и објави писмену изјаву којом се утврђује да јој је било повређено право.

Код теже повреде права на суђење у разумном року Правобранилаштво може, на захтев странке да изда и објави писмену изјаву, као и да странци исплати новчано обештећење.

Писмена изјава којом се утврђује да је странци било повређено право на суђење у разумном року садржи њено лично или пословно име и пребивалиште, боравиште или седиште, лично или пословно име заступника или пуномоћника странке и његово пребивалиште, боравиште или седиште, назив суда или јавног тужилаштва који су повредили право странке на суђење у разумном року, пословни број судског предмета, односно предмета јавног тужилаштва, и изричиту изјаву којом се утврђује да је странци било повређено право на суђење у разумном року.

Правобранилаштво издаје странци писмену изјаву у облику вансудског поравнања и објављује је у „Службеном гласнику Републике Србије”.

5. Тужба за новчано обештећење и претпоставке за тужбу

Члан 26.

Странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за новчано обештећење у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење.

Тужба није дозвољена док траје покушај поравнања с Правобранилаштом, нити ако су странка и Правобранилаштво закључили поравнање.

Посебан поступак по тужби

Члан 27.

Независно од врсте и висине тужбеног захтева, у поступку пред судом сходно се примењују одредбе о споровима мале вредности из закона којим се уређује парнични поступак.

Суд не може досудити новчано обештећење у висини већој од оне одређене овим законом (члан 30. став 1).

Ревизија није дозвољена.

Стварна и месна надлежност судова

Члан 28.

За одлучивање по тужби месно је надлежан основни суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште, боравиште или седиште.

Ако тужилац нема пребивалиште, боравиште или седиште у Републици Србији, месно је надлежан основни суд који има седиште у месту седишта суда који је утврдио повреду права на суђење у разумном року.

6. Пресуда којом се утврђује да је странци било повређено право

Члан 29.

Код теже повреде права на суђење у разумном року суд може, на захтев странке да донесе и објави пресуду којом се утврђује да је странци било повређено право, као и да јој досуди новчано обештећење.

Пресуда којом се утврђује да је странци било повређено право на суђење у разумном року садржи следеће податке о странци: њено лично или пословно име, затим пребивалиште, боравиште или седиште странке, лично или пословно име заступника или пуномоћника странке и његово пребивалиште, боравиште или седиште, и датум рођења ако га је странка навела у тужби.

Суд, односно јавно тужилаштво који су повредили право странке објављују правноснажну пресуду суда у „Службеном гласнику Републике Србије” о свом трошку.

7. Висина новчаног обештећења

Члан 30.

Новчано обештећење признаје се у висини од 300 евра до 3.000 евра у динарској противвредности на дан исплате према средњем курсу Народне банке Србије по предмету.

При одређивању висине новчаног обештећења, Правобранилаштво и суд примењују мерила за оцену трајања суђења у разумном року (члан 4), пре свега сложеност предмета суђења или истраге, поступање надлежног државног органа и странке током поступка и значај предмета суђења или истраге по странку.

8. Тужба за накнаду имовинске штете

Члан 31.

Странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење.

Поред одредаба закона којим се уређују облигациони односи, суд примењује и мерила за оцену трајања суђења у разумном року (члан 4).

Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна.

9. Исплата новчаног обештећења и накнаде имовинске штете

Члан 32.

Новчано обештећење и накнаду имовинске штете исплаћује суд или јавно тужилаштво који су повредили право на суђење у разумном року.

Обезбеђивање средстава за исплату

Члан 33.

Средства за исплату новчаног обештећења и накнаду имовинске штете обезбеђују се из буџета Републике Србије, у оквиру средстава која су намењена покрићу текућих расхода судова и јавних тужилаштава, од којих се изузимају расходи за запослене и текуће одржавање објеката и опреме.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Однос Закона о уређењу судова и овог закона

Члан 34.

Поступак за заштиту права на суђење у разумном року који је до ступања на снагу овог закона покренут према Закону о уређењу судова („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 – др. закон, 78/11 – др. закон, 101/11 и 101/13) наставља се према том закону.

Овај закон примењује се на судске поступке који још нису окончани у време покретања поступка за заштиту права према овом закону, ако је евентуална повреда права на суђење у разумном року настала пре почетка примене одредаба чл. 8а–8в Закона о уређењу судова, а о њој није одлучивао Уставни суд у поступку о уставној жалби.

Овај закон примењује се и на судске поступке који још нису окончани у време покретања поступка за заштиту права према овом закону, ако је евентуална повреда права на суђење у разумном року настала после престанка важења одредаба чл. 8а–8в Закона о уређењу судова.

Могућност поравнања и тужбе ако се води поступак пред Европским судом за људска права

Члан 35.

Лица која су Европском суду за људска права поднела представку због тога што сматрају да је повређено њихово право на суђење у разумном року, о којој није донета одлука о прихватљивости или основаности, могу у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона да поднесу Правобранилаштву предлог за поравнање о новчаном обештећењу, уз навођење датума предаје представке Европском суду за људска права и броја представке у предлогу за поравнање. Закључено поравнање представља извршну исправу.

Уместо предлога за поравнање или пошто одустане од покушаја поравнања, странка може у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона да

поднесе тужбу за новчано обештећење против Републике Србије суду који је надлежан по овом закону. Тужба није дозвољена ако странка и Правобранилаштво закључе поравнање.

Независно од врсте и висине тужбеног захтева, у поступку пред судом сходно се примењују одредбе о споровима мале вредности из закона којим се уређује парнични поступак и одредбе овог закона.

Престанак важења појединих одредаба других закона

Члан 36.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе:

- 1) одредбе чл. 8а–8в Закона о уређењу судова („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 – др. закон, 78/11 – др. закон, 101/11 и 101/13);
- 2) одредба члана 82. став 2. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС”, бр. 109/07, 99/11 и 18/13 – УС).

Завршна одредба

Члан 37.

Овај закон ступа на снагу 1. јануара 2016. године.

